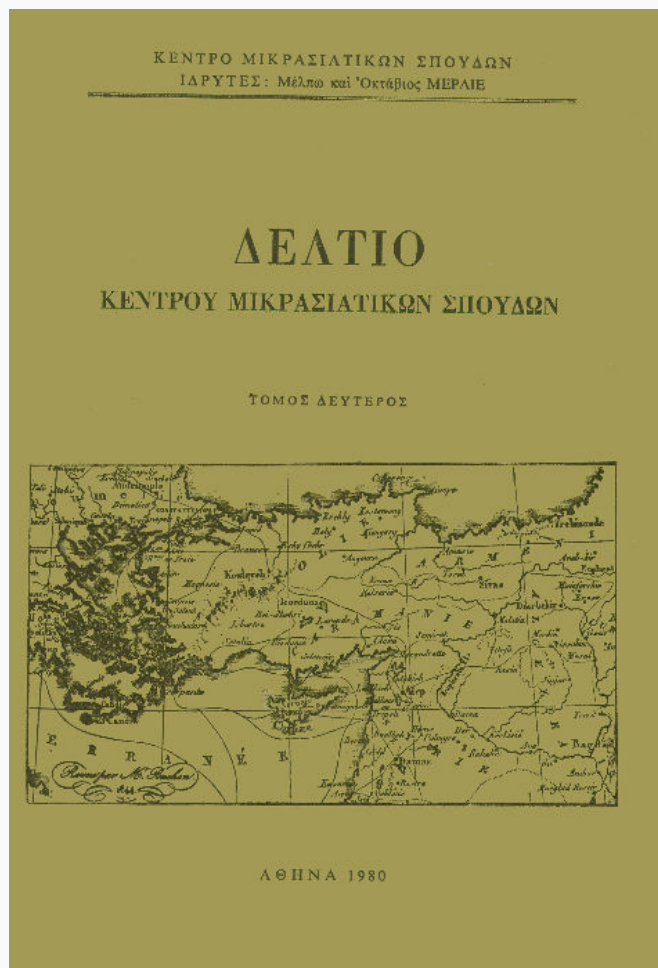

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 2 (1980)

Τουρκικές λέξεις στο Φαρασιώτικο ιδίωμα

Βασίλης Αναστασιάδης

doi: [10.12681/deltiokms.249](https://doi.org/10.12681/deltiokms.249)

Copyright © 2015, Βασίλης Αναστασιάδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αναστασιάδης Β. (1980). Τουρκικές λέξεις στο Φαρασιώτικο ιδίωμα. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 2, 33–120. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.249>

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

Α' ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Στὴν ἐργασία μου αὐτὴ ἔχω συγκεντρώσει τὶς τουρκικὲς λέξεις, πού δανείστηκε τὸ Φαρασιώτικο Ἰδίωμα ἀπὸ τὴν τουρκικὴ γλῶσσα ἐξαιτίας τῆς μακροχρόνιας ἐπαφῆς τῶν Ἑλλήνων τῆς Καππαδοκίας μὲ τοὺς Τούρκους. Ἀρκετὲς λέξεις τῆς γλώσσας τοὺς τὶς πῆραν οἱ Τούρκοι ἀπὸ ἄλλους λαούς, ἀλλὰ λόγοι γεωγραφικοί, θρησκευτικοί, πολιτικοί, πολιτιστικοί καὶ γενικὰ ἱστορικοὶ συνετέλεσαν, ὥστε τὶς πῶ πολλὰς ἀπὸ αὐτὰς νὰ τὶς πάρουν ἀπὸ τοὺς Ἀραβες καὶ τοὺς Πέρσες. Κάμποσες ἀπὸ αὐτὰς τὶς λέξεις, πού δανείστηκαν οἱ Τούρκοι ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς λαούς, μῆλκαν καὶ στὸ Φαρασιώτικο Ἰδίωμα.

Στὸν πίνακα λέξεων πού παραθέτουμε πρὶ πέρα, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς τουρκικὲς καὶ τὶς ἀραβοπερσικὲς (518 ἀραβικὲς καὶ 213 περσικὲς), συμπεριλαμβάνονται καὶ 21 ἑλληνικὲς (ἀντιδάνεια στὸ ΦΙ) καὶ 27 ἀπὸ εὐρωπαϊκὲς γλώσσες.

Ἡ σημαντικὴ αὐτὴ παρουσία ἀραβικῶν καὶ περσικῶν λέξεων ὀφείλεται, ὡς σημειώσαμε πρὶ πάνω, σὲ ἱστορικοὺς λόγους. Τόσο οἱ Πέρσες, ὅσο καὶ οἱ Ἀραβες στὰ χρόνια τοῦ Βυζαντίου ἔκαναν ἐπιδρομὰς καὶ κατακοῦσαν ἐδάφη τῆς περιοχῆς. Ἀντανάκλαση αὐτῶν τῶν γεγονότων παρουσιάζεται ἐν τῇ γλώσσῃ (καὶ ἰδιαίτερα στὸν τομέα τοῦ λεξιλογίου).

Γελικά ἡ Καππαδοκία καὶ μαζί τῆς καὶ τὰ Φάρασα μὲ τὴν περιοχὴ τοῦ θά κατακτηθοῦν νωρὶς ἀπὸ τοὺς Τούρκους (Σελτζούκους) καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, πού μιλοῦσαν οἱ κάτοικοι τῆς, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς παλαιότερες ἀραβοπερσικὲς ἐπιδράσεις θά ὑποστῇ τὴν ἐπίδραση τῆς γλώσσας τῶν νέων κατακτητῶν, πού θά εἶναι καὶ οἱ ὀριστικοί.

Πάντως ἀπὸ ἓνα σύνολο 2.146 λέξεων τουρκικῶν τοῦ ΦΙ οἱ 779 ἀνήκουν σὲ ξένες γλώσσες, πού κατανέμονται ὡς ἑξῆς:

Ἀραβικές (Α)	518
Περσικές (Π)	213
Γαλλικές (Γ)	4
Ἑλληνικές (Ε)	21 (ἀντιδάνεια)
Ἰταλικές (Ι)	18
Λατινικές (Λ)	1
Οὐγγρικές (ΟΥ)	1
Γερμανικές (ΓΕ)	1
Ἀγγλικές (ΑΓΓ)	2
Σύνολο	779

Οἱ ὑπόλοιπες εἶναι τουρκικές.

Ἀπὸ τὴν ἄποψη τῶν γραμματικῶν κατηγοριῶν οἱ 2.146 αὐτὲς λέξεις τοῦ ΦΙ εἶναι:

Οὐσιαστικά	1.310	61%
Ἐπίθετα	322	15%
Ρήματα	369	17,2%
Ἀντωνυμίες	12	
Ἐπιρρήματα	99	
Σύνδεσμοι	15	
Ἐπιφωνήματα	13	
Ἀριθμητικά	3	
Μόρια	3	
Σύνολο	2.146	

Ἀπὸ τὰ οὐσιαστικά, ποὺ ἀποτελοῦν τὸ 61% τῶν ξένων λέξεων τοῦ ΦΙ (1.310:2.146), τὰ 161 εἶναι παράγωγα τουρκικῶν ρημάτων μετὰ τὰ ἑλληνικά ἐπιθήματα -*ημα*, καὶ -*ισμα* (δνόματα ἐνέργειας).

Ἐξάλλου, μετὰ τὴν ἀφαίρεση 73 ἐπιρρημάτων ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν 2.146, οἱ ὑπόλοιπες (2.073) ἀναφέρονται¹:

1. Γιά τὴν κατάταξη αὐτὴ, ποὺ φυσικά δὲν εἶναι ἀπόλυτη, τῶν 2.073 λέξεων σὲ ὀχτὼ κατηγορίες στηρίχτηκα α) στὰ βοηθήματα: 1. *Ὁδηγία διὰ τὴν συλλογὴν τοῦ δημώδους λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ ὕλικου*, Θεσ/νίκη, 1927, τοῦ Συλλόγου Μακεδονικῶν καὶ Θρακικῶν Μελετῶν, 2. *Ὁδηγία πρὸς συλλογὴν τοῦ δημώδους γλωσσικοῦ ὕλικου*, Ἐκδόσις Γ' Ἐν Ἀθήναις 1961 τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας καὶ β) σὲ ὁδηγίες: 1. τοῦ Διευθυντῆ τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν κ. Φ. Ἀποστολόπουλου καὶ 2. τοῦ κ. Ν. Κοντοσόπουλου, ποὺ ἐργάζεται στὴ Γλωσσικὴ Ἑταιρεία.

- στὸν ἄνθρωπο (μέλη σώματος, σχῆμα, χρῶμα, ιδιότητες, ἐνέργειες) οἱ	720	34,7%
- στὸ σπῖτι καὶ οἰκογενειακὴ ζωὴ οἱ	359	17,3%
- στὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ζωὴ οἱ	297	14,3%
- στὴ γεωργικὴ ζωὴ οἱ	237	11,4%
- στὸ ἐμπόριο, βιοτεχνία, ἐπαγγέλματα οἱ	153	7,4%
- στὴ φύση οἱ	142	7,4%
- ἄκλιτες λέξεις (ἐκτός, ἀπὸ ἐπιρρ.) οἱ	106	5,1%
- στὴ θρησκευτικὴ ζωὴ οἱ	59	2,8%
Σύνολο	2.073	

στὴν ἐργασία μου αὐτὴ βασίστηκα κυρίως στὴν προφορικὴ παράδοση καὶ σὲ γλωσσικὸ ὕλικό ἀπὸ τὰ φαρασιώτικα χωριά Βαραδός, Ἀφσάρι καὶ Ἱτσουχοῦρι. Ἄν καὶ ἡ μητρικὴ μου γλώσσα εἶναι τὰ φαρασιώτικα (καὶ οἱ δύο γονεῖς μου κατάγονται ἀπὸ τὸ Ἀφσάρι), ἐντούτοις δὲν περιορίστηκα μόνο στὸν ἑαυτό μου καὶ στὴ σχετικὴ μὲ τὰ Φάρασα βιβλιογραφία, ἀλλὰ ἔκαμα διασταύρωση τοῦ γλωσσικοῦ ὕλικού μου, ρωτώντας μὲ ἐπιμονὴ καὶ ὑπομονὴ διάφορους γέροντες καὶ γριεὺς ἀπὸ τὰ Φάρασα, ἰδιαίτερα τὸν πατέρα μου Κώστα, σήμερα 82 χρονῶν, ὥστε ἡ ἐργασία μου νὰ γίνεῖ κατὰ τὸ δυνατό πληρέστερη. Εἶναι φυσικὸ νὰ μοῦ ξέφυγαν ὀρισμένες τουρκικὲς λέξεις τοῦ ΦΙ, ποὺ δὲν τίς συμπεριέλαβα ἐδῶ, πιστεύω ὅμως πὼς αὐτὲς θὰ εἶναι ἐλάχιστες.

Τὰ Φάρασα² ἢ Βαραδός, ὅπως τὸ ὀνόμαζαν οἱ ἑλληνόφωνοι Ἑλληνες (Φαρασιώτες), εἶναι ἓνα κεφαλοχώρι ποὺ στὸ 17ο αἰ., κατὰ τὸν Καρολίδη³, εἶχε 800 οἰκογένειες (4000 περίπου κατοίκους). Ὁ πληθυσμὸς ὅμως αὐτὸς θὰ μειωθεῖ. Στὶς παραμονὲς πάντως τοῦ ξεριζωμοῦ (1922-24) τὰ Φάρασα ἔχουν 2000 περίπου κατοίκους, ἐνῶ τὰ χωριά ποὺ δὲν εἶναι παρὰ ἀποικίες τῶν Φαράσων ἔχουν τὸν ἐξῆς πληθυσμό: τὸ Ἀφσάρι (Ἀφσάρ-κιοῖ) 350 κατoί-κους, τὸ Ἱτσουχοῦρ (Ἱτσουχοῦρ-γιοῦρῑ) 485, ἡ Κίσκα (Κίσκε, ἡ ἀρχαία Κισκισσός) 700 (ἀπὸ τοὺς ὁποίους 200 περίπου Τοῦρκοι), ὁ Σατῆς (Σατῑ) 200, τὸ Φκόσι ἢ ὁ Γαρσαντῆς (Γαρσαντῑ) 400, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους ἄρκετοὶ Τοῦρκοι⁴. Δὲν ὑπολογίζουμε τὰ χωριά μὲ ἀμιγῆ τουρκικὸ πληθυσμό.

2. Γιά τὰ Φάρασα ὡς κωμόπολη καὶ ὡς Περιφέρεια βλ. Μ. Μερλιέ, «Οἱ Ἑλληνικὲς Κοινότητες στὴ σύγχρονη Καππαδοκία» στὸ *Δελτίο τοῦ Κ.Μ.Σ.* Α (1977), 65-72.

3. *Γλωσσάριον συγκριτικὸν τῶν ἐλληνοκαππαδοκικῶν λέξεων*, ἐν Σμύρνῃ 1885.

4. Γιά τὰ χωριά αὐτά, ἀποικίες Φαράσων, βλ. Μ. Μερλιέ, ὅ.π., 65 κ.ἐ. Ἐπίσης R. Dawkins, *Modern Greek in Asia Minor*, Cambridge 1916, 30-35. Θ. Θεοδωρίδης, «Τοπωνύμια καὶ λαογραφικὰ Φαράσων», *Μικρ. Χρον.* 15 (1967), 208.

5. Μ. Μερλιέ, ὅ.π., 71.

Τὰ Φάρασα καὶ ἡ περιφέρειά του βρίσκονται στὰ ΝΑ τῆς Καππαδοκίας καὶ εἶναι σχεδὸν ἀπομονωμένα ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπη ἐπαρχία. Ἀπὸ τὴν Καισάρεια τὰ Φάρασα ἀπέχουν 100 χλμ. καὶ ἀπὸ τὰ Ἄδανα 120⁵, ἐνὼ σημαντικές εἶναι οἱ ἀποστάσεις ποὺ χωρίζουν τὴν ἴδια τὴν κομόπολη ἀπὸ τὰ χωριά ποὺ ἀναφέρθηκαν πρὸ πάνω, γεγονὸς ποὺ δυσκόλευε τὴ μεταξὺ τους ἐπικοινωνία.

Ἡ τελευταία γινόταν ἀκόμη πρὸ δυσκόλη, ὅταν ληφθεῖ ὑπόψη ἡ ὀρεινὴ σύσταση τῆς περιοχῆς μὲ τίς βαθιὲς χαράδρες. Στὸ γεωγραφικὸ αὐτὸ πλαίσιο τοποθετεῖται τὸ ἑλληνικὸ γλωσσικὸ ἰδιῶμα, ποὺ παρουσιάζει διαφορὲς ἀπὸ τὸ γενικότερο ἰδιῶμα τῆς Καππαδοκίας. Διαφορὲς, μικρὲς βέβαια, παρουσιάζει ἀκόμη καὶ τὸ ἰδιῶμα τοῦ Βαρασσοῦ μὲ τὰ ἰδιώματα τῶν χωριῶν τῆς ἴδιας περιφέρειας, καὶ προπαντὸς μὲ τὸ ἰδιῶμα τοῦ Ἀφσάριοῦ καὶ τοῦ Ἰτσουχοιροῦ. Σημειῶνουμε τίς κυριότερες:

α) α ἢ ä, ὅπου ὁ Βαρασσὸς ἔχει ε: χωράφα-χωράφε, πιλᾶ-πιλέ, ἰσῦρᾶς-ἰσᾶρές,

β) στὶς καταλήξεις τῶν ἐπιθέτων καὶ οὐσιαστικῶν καὶ στὴν κατάληξη τοῦ α' προσώπου τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτα τῶν ρημάτων ἔχουν ου, ἐνὼ ὁ Βαρασσὸς ἔχει ο: σαπούχους-σαπούχος, λύκους-λύκος, δάκνου-δάκνω,

γ) τρέπουν τὴν ἄτονη κατάληξη ε τῶν ρημάτων τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς σὲ ι: Ἐνεργ. (ἐνεστ.) δάκνουμι-δάκνουμε, δάκνιτι-δάκνετε, (παρ.τ.) δακνίνκις-δακνίνκες, δακνίνκιν-δακνίνκιν, ἦφαρις-ἦφαρες, ἦφαριν-ἦφαρεν, Παθητ. (ἐνεστ.) ἐρχομι-ἐρχομαι, ἐρτίσι-ἐρτίσεσαι, ἐρτίσιτι-ἐρτίσεται, ἐρχοῦμισι-ἐρχοῦμεστε, ἐρτίσισι-ἐρτίσεστε, ἐρχουντι-ἐρχονται, (παρ.τ.) ἐρχοῦμισι-ἐρχοῦμεστε, ἐρχοῦσισι καὶ ἐρχοῦσι-ἐρχοῦμεστε καὶ ἐρχοῦστε, ἐρχοῦσαν(τι)-ἐρχοῦσαντε, (ἀόρ.) ἡρτίς-ἡρτές, ἡρτίτι-ἡρτέτε,

δ) τρέπουν ἀκομή σὲ ι τὸ ἄτονο ε πρὶν ἀπὸ τίς καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, ποὺ λήγει σὲ -εψα καὶ -εξα: (γρεῦω) ἡγριψα-ἡγρεψα, ἡγριψις-ἡγρεψις, ἡγριψιν-ἡγρεψεν, (πλέξω) ἐπλιξα-ἐπλεξα κτλ. ὁμοίᾳ τρέπουν τὸ ἄτονο ε σὲ ι, ὅπως καὶ στὰ βορειοελλαδίτικα νεοελληνικά ἰδιώματα.

Τελειώνοντας θὰ ἠθελα νὰ εὐχαριστήσω ἀπὸ ἐδῶ ὅλους ἐκείνους, ποὺ μὲ βοήθησαν στὴν ἐργασία μου αὕτη καὶ ἰδιαίτερα τὸν αἰδεσιμότατο κ. Θεόδωρο Θεοδώριο, ποὺ διάβασε ὁλόκληρη τὴν ἐργασία μου αὕτη, μοῦ ἔκαμε σημαντικές διορθώσεις καὶ μοῦ ἔδωσε χρήσιμες πληροφορίες γύρω ἀπὸ τὸ ΦΙ, καὶ τὸν ἀγαπητὸ φίλο κ. Ἄν. Μιχαηλίδη γιὰ τίς πληροφορίες του σχετικὰ μὲ τίς τουρκικὲς λέξεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Π. Καρολίδου, *Γλωσσάριον συγκριτικόν ἑλληνοκαππαδοκικῶν λέξεων*, Σμύρνη, 1885.
2. P. Lagarde, *Neugriechisches aus Kleinasien* (Abhandlungen der Königlischen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen), 33, Göttingen, 1886.
3. Ι.Σ. Ἀρχελάου, *Ἡ Συνασός, ἥτοι θέσις, ἱστορία, ἠθικὴ καὶ διανοητικὴ κατάστασις, ἠθικὴ, ἔθιμα καὶ γλῶσσα τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ κωμοπόλεως Συνασοῦ*, Ἀθήναι, 1899. Πβ. Βιβλιοκρισία Γ.Ν. Χατζιδάκη, *MNE* 2, 532-544.
4. Pavlaki N. Melitopoulos, *Türkçeden Rumcaya Sözlük*, Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1902.
5. R. Dawkins, *Modern Greek in Asia Minor*, Cambridge, 1916.
6. Ν. Ἀνδριώτη, *Τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῶν Φαράσων*, Ἀθήνα, 1948.
7. Ι. Κεσίσογλου, *Τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τοῦ Οὐλαγάτς*, Ἀθήνα, 1951.
8. Δ. Λουκόπουλου - Δ. Λουκάτου, *Παροιμίαι τῶν Φαράσων*, Ἀθήνα, 1951.
9. Α.Α. Παπαδοπούλου, *Ἱστορικὸν λεξικὸν τῆς ποντικῆς διαλέκτου*, Α-Β, Ἀθήναι, (1958-1961).
10. Andon V. Teofilaktidis, *Türkçe - Rumca Sözlük*, Istanbul, 1960.
11. Δ. Φωστέρη - Ι. Κεσίσογλου, *Λεξιλόγιον τοῦ Ἀραβανί*, Ἀθήνα, 1960.
12. Γ. Μαυροχαλυβίδης - Ι. Κεσίσογλου, *Τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῆς Ἀζοῦ*, Ἀθήνα, 1960.
13. Θ. Θεοδωρίδης, «Φαρασιώτικες παραδόσεις κ.τ.λ.», *Λαογραφία* ΙΘ (1960), 222-263 καὶ ΚΑ (1964), 269-336.
14. Μεν. Δημητριάδου, *Λεξικὸν ἑλληνο-τουρκικὸν τουρκο-ἐλληνικὸν (μετὰ συντόμου ἑλληνικῆς καὶ τουρκικῆς γραμματικῆς)* Sözlük yunancadan - Türkçeye Türkçeden - yunancaya, Ξάνθη, 1962.
15. A. Costakis, *Le Parler Grec d'Anakou*, Athènes, 1964.
16. Θ. Θεοδωρίδης, *Φαρασιώτικος ἱστορικὸς διάλογος* (πολυγραφημένη ἔκδοσις), Ἀθήνα, 1966, 106-138.
17. Ν. Ἀνδριώτη, *Ἑτυμολογικὸ λεξικὸ τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς*, Β' ἔκδ. Θεσ/νίκη, 1967.
18. Θ. Θεοδωρίδης, «Τοπωνύμια καὶ Λαογραφικὰ τῶν Φαράσων τῆς Καπα-

- δοκίας», *Μικρασιατικά Χρονικά*, ΙΓ (1967), 183-250, *Μικρασιατικά Χρονικά*, ΙΔ (1970), 118-166, *Μικρασιατικά Χρονικά*, ΙΕ (1972), 191-222.
19. *Türkçe Sözlük* (Beşinci baskı), Ankara, 1969.
  20. Θ. Κωστάκη, *Τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῆς Σίλλης*, Ἀθήνα, 1968.
  21. Ch. Symeonidis, «Griechische Lehnwörter im Türkischen», *Balkan Studies*, 14, Thessaloniki, 1973, 167-200.
  22. Βασ. Ἀναστασιάδης, *Ἡ σύνταξη στὸ φαρασιώτικο ἰδίωμα τῆς Καππαδοκίας, σὲ σύγκριση πρὸς τὰ ὑπόλοιπα ἰδιώματα τῆς Μ. Ἀσίας, καθὼς καὶ πρὸς τὴν ἀρχαία, τὴ μεσαιωνικὴ καὶ τὴ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα*, Θεσσαλονίκη, 1976.
  23. Τοῦ ἴδιου, «Ἱστορία καὶ γλῶσσα τῆς Καππαδοκίας καὶ τὸ ἰδίωμα τῶν Φαράσων», *Μικρασιατικά Χρονικά*, ΙΣΤ (1975), 150-184.
  24. Χ. Συμεωνίδης, «Ἡ ἑλληνικὴ ἐπίδραση στὴν τουρκικὴ γλῶσσα καὶ ὁ ρόλος τῆς Ποντιακῆς», *Ποντιακὴ Ἑστία* 25 (1979), 20-26.
  25. Μ. Μερλιέ, «Οἱ ἑλληνικὲς κοινότητες στὴ σύγχρονη Καππαδοκία», *Δελτίο Κ.Μ.Σ.*, Ἀθήνα, Α (1977), 29-74.

ΦΩΝΗΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΦΘΟΓΓΩΝ

1. $\ddot{a}$ = ε πολὺ ἀνοιχτό. Ἀπαντᾷ συχνὰ στὰ περίχωρα καὶ σπάνια στὸ Βαρασό: τᾶχλικάς ΑΦ, τεχλικάς Β.
2. $\acute{y}$ = γ ὑπερωικό. Μπαίνει πρὶν ἀπὸ ε καὶ ι καὶ προφέρεται, ὅπως στὴ λέξη γάλα. Ἀπαντᾷ μόνο σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκική: ἄγίς, ἴσιμά-τι.
3. ω = ε βαθύφωνο, ποὺ κλίνει πρὸς τὸ ι καὶ παριστάνει φωνὴν μὲ προφορὰ διάμεση ἀνάμεσα στὸ ε καὶ στὸ ι, σὺν τὸ βουλγάρικο ϵ . Πρόκειται γιὰ τὸ τουρκικὸ ι χωρὶς τελεία καὶ ἀπαντᾷ σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκική.
4. ξ = ζ παχύ σὺν τὸ γαλλικὸ j (jardin).
5. $\acute{k}$ = κ παχύ: κάμι, χεκίμης.
6. $\acute{\lambda}$ = λ παχύ: κάλ'δ. Ἔτσι προφέρεται κυρίως στὸ τέλος τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθετῶν ἄρσενικοῦ γένους, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν τουρκική, μόνον ὅταν εἶναι γυμνὸ ἀπὸ φωνήεν: ὁ κάλ', ἀλλὰ τὸν κάλην.
7. ν = ν φωνηεντικό. Προφέρεται μόνο μὲ τὴ μύτη, χωρὶς νὰ ἀκουμπᾷ ἡ γλώσσα στὸν οὐρανίσκο. Ἀπαντᾷ κυρίως σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκική: σινίρι, τενίζι.
8. $\acute{\nu}$ = ν οὐρανικό. Ἀπαντᾷ κυρίως σὲ καθαρὰ ἑλληνικὲς λέξεις στὸ σύμπλεγμα $\acute{\nu}k$, ὅταν προηγεῖται ε καὶ ι, καὶ προφέρεται, ὅπως στὴ λέξη κονιάκ: κλαϊνκά, ξένκά, κοφτίνκα, ῥηνέκαν.
9. ξ = ξ παχύ (κῶ).
10. $\acute{\pi}$ = π παχύ: πᾶράς. Ἀπαντᾷ κυρίως σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκική.
11. $\acute{\rho}$ = ρ παχύ: χορλατίζω.
12. $\acute{\sigma}$ = σ παχύ: ὀέρι, ὄνι, ὅπως στὴ λέξη chambre. Ἀπαντᾷ ὄχι μόνο σὲ ἑλληνικὲς λέξεις, ἀλλὰ καὶ σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκική, γιὰ νὰ ἀποδώσει τὸ παχύ τουρκικὸ s, τὸ $\acute{s}$. Σὲ ἑλληνικὲς λέξεις συμβολίζει τὸ παχύ σ, ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἀλλοίωση τοῦ οὐρανικοῦ χ πρὶν ἀπὸ ε καὶ ι καὶ στὸ σύμπλεγμα τῶ (γερμ. tsch), γιὰ νὰ συμβολίσαι τὸ παχύ ὀ.
13. $\acute{t}$ = τ παχύ: τᾶζός, ἄτινός. Ἀπαντᾷ συνήθως σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκική καὶ σποραδικὰ σὲ ἑλληνικὲς.
14. $\acute{t}\acute{s}$ = τ + ξ παχύ: τῶό, τῶάς. Ἀπαντᾷ σπάνια.

15. τῶ καὶ ἰῶ = στὸ α' προφέρεται ὡς παχὺ μόνο τὸ σ, ἐνῶ στὸ β' καὶ τὸ τ: ἄτῶεϊ, τῶάμι (= τζάμι), ἀλλὰ ἰῶαούσης, ἰῶάμι (= πεῦκο).
16. χ = χ ὑπερωικό. Ἐπαντᾷ κυρίως σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκικὴ καὶ προφέρεται, ὅπως στὴ λέξη χαρά, πρὶν ἀπὸ ε καὶ ι: σεχέρι, χεκίμης, χιτάω, γαχίρι.
15. ψ = ψ παχὺ (πῶ).
16. b, d, g = προφέρονται, ὅπως τὰ ἀντίστοιχα λατινικά.
17. δ-δ, κ-κ, λ-λ, μ-μ, ν-ν, π-π, ρ-ρ, σ-σ, τ-τ, φ-φ = προφέρονται μὲ διπλὴ προφορά: τέσ-σαρα, πετ-τάω.
18. ' = εἶναι ἡ γνωστὴ ἀπόστροφος, ποὺ μπαίνει στὴ θέση ἐνὸς ἀποβλημένου φωνήεντος. Σπάνια ὁμως δὲ σημειώνεται, ἰδίως ὅταν τὸ ἀποβλημένο φωνὴν βρίσκεται στὸ τέλος τῆς λέξης: τῶει-τῶ, κλαίει-κλαῖ.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

- Α = ἄραβικὴ λέξη
 ΑΓΓ = ἄγγλικὴ λέξη
 ΑΦ = Ἀφῶάρι
 Β = Βαραῶς
 Γ = γαλλικὴ λέξη
 ΓΕ = γερμανικὴ λέξη
 D = Dawkins R (*Modern Greek in Asia Minor*, Cambridge 1916)
 Ε = ἑλληνικὴ λέξη
 Ι = ἰταλικὴ λέξη
 ΙΤΑΚ = ἰδιωματικὴ τουρκικὴ λέξη Καππαδοκίας
 ΚΝΕ = κοινὴ νεοελληνικὴ
 Λ = λατινικὴ λέξη
 ΟΥ = οὐγγρικὴ λέξη
 Π = περσικὴ λέξη
 ΠΕΡΧ = περὶχωρα Βαραῶς (Ἀφῶάρι, Ἐῶουόρι, Σατήης, Ἐίσκα, Φκόσι)
 ΠΔΙ = ποντιακὴ διάλεκτος
 πρβ = παράβαλε
 Ἐῶ = Ἐῶουόρι
 ΦΙ = φαρασιώτικο ἰδίωμα
 ~ = ὕφεν, ποὺ δείχνει τὴ συμπεροφῶ δύο φωνηέντων

Β'
ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Ι. ΚΑΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Οὐσιαστικά

Ἐρκετά ἀφηρημένα οὐσιαστικά σχηματίζονται ἀπὸ τὰ ρήματα σὲ -ῶ ἢ -ιέω μὲ τὴν κατάληξη -ημα καὶ λίγα ἀπὸ τὰ σὲ -ίζω, ἀλλὰ αὐτὰ μὲ τὴν κατάληξη ισμα.

A

- A Ἐπὰς ὁ, -άδες οἱ B (<aba = ἐπανωφόρι) = τιμητικὸ ἐπανωφόρι
 A ἀπατόης ὁ B (<abaci = κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς ἀπάδων) = σκηνί-
 της
 A ἀτσελές ὁ (<acele) = βιασύνη
 ἀτόης ὁ (<aci) = πόνος, λύπη, πίκρα
 ἀτάς ὁ (<ada) = νησι
 A ἀτέτι τὸ B, ἀτᾶτι τὸ AΦ, Ἐτῶ (<adet) = συνήθεια, ἔθιμο
 Γ ἀτρέσα ἡ B, ἀτιρᾶσᾶς ὁ AΦ, Ἐτῶ (<adres) = διεύθυνση, σύσταση
 A<E ἄφι τὸ (<af ἴσως <έλλην. ἄφεςις) = συγχώρηση, συγγνώμη
 E ἄφιόνι τὸ (<afyon <έλλην. ὄπιον) = ὄπιο
 ἄγάς ὁ (<ağa) = ἄγας, ἀφέντης
 ἄγῆς ὁ (<ağı) = δηλητήριο
 ἄγίλα ἡ (<ağıl ἴσως <έλλην. ἀγέλη) = στάνη, μαντρί γιδοπροβάτων
 ἄγιζλίχι τὸ (<ağızlık) = τσιμπούκι, πίπα γιὰ τσιγάρο
 A ἄχαλῆς ὁ B, AΦ, ἐχαλῆς ὁ B (<ahali) = κόσμος, ὄχλος
 A ἄχμαχλιέχι τὸ B, ἄχμαχλίχι τὸ AΦ, Ἐτῶ (<ahmaklık) = ἀνοησία, βλα-
 κεία
 Ἀχγιαβουδῶτ'ς ὁ, Ἀχγιαβουδῶτ'σσα ἡ (<Yahyali) = κάτοικος Ἀχγι-
 αβοῦς
 A ἄχίλι τὸ (<akıl) = μυαλό, νοῦς
 ἄχιντούς ὁ (<akıntı) = ροή, κλίση
 A ἄχράνης ὁ ἢ ἄχράνι τὸ (<akran) = συνομιληκος

- A ἀνκσουζλιέχι τὸ B, ἀνκσουζλίχι τὸ AΦ (<aksilik) = ἡ ιδιότητα τοῦ ἀνάποδου
- E ἀλάνι τὸ (<alan ἴσως <έλλην. ἀλώνι) = ξέφωτο
 ἀλατσούχι τὸ (<alacik) = σκηνή, καλύβα, εἶδος παιχνιδιοῦ
 ἀλεμέτι τὸ B, ἄλᾱμέτι τὸ AΦ (<alâmet) = καταστροφή, ταραχή, φασαρία
 ἀλάφι τὸ B, ἀλάφη ἢ AΦ (<alaf) = φλόγα
- A (ἀ)λούτσι τὸ (<alic) = ἀγριομουσμουλιά, κρεάτεγος
 ἀλισβερίσι τὸ (<alısveris) = δοσοληψία, ἀλισβερίσι
 ἀλτίλικι τὸ (<altılık) = πλεκτὸ πασουμάκι
 ἀλτούνι τὸ (<altin) = χρυσός, χρυσάφι
 ἀμπάρι τὸ (<ambar ἴσως <έλλην. ἐμπόριον) = ἀμπάρι, ἀποθήκη δημητριακῶν
- I ἀντίκα ἢ B, ἀντικᾶς ὁ AΦ (<antika) = παλιὸ ἀντικείμενο ἀξίας, ἀρχαῖο νόμισμα, σταυρὸς ἁλυσίδας, |μεταφορ. ἔξυπνος, παράξενος, ζωηρὸς
- Π ἀπτᾶζι τὸ(saptes) = τουρκικὸς ἁγιασμός, πλύσιμο πρὶν ἀπὸ τὴν προσευχή
- Π ἀπτᾶζ-χανᾶς ὁ B, ἀπτᾶς-χανᾶς ὁ AΦ (<apteshane) = ἀποχωρητήριον
 ἄρι τὸ (<âr) = ὑπόληψη, ντροπή, ἀνυπόληπτος
 ἄρᾶς ὁ (<ara) = τὸ ἐνδιάμεσο, τὸ ἀναμεταξὺ
 ἄραπᾶς ὁ (<araba) = ἀραμπᾶς, κάρο, ἀμάξι
 ἀραλίχι τὸ (<aralik) = ἐρημιὰ, ἐνδιάμεσο, ἀναμεταξὺ
 ἄράπ(ης) ὁ (< arap) = ἄράπη
 ἄρχατάδης ὁ, ἄρχατάσι τὸ (<arkadaş) = σύντροφος
 ἄρχαταδλίεχι τὸ B, ἄρχαταδλίχι τὸ AΦ (<arkataşlık) = συντροφιά, φιλία
 ἄρχᾶς ὁ (<arkas) = προστασία, ὑποστήριξις
 ἄρσουζλούχι τὸ (<arsızlık) = ἀταξία
- A ἄσλι τὸ (<asli) = ἀλήθεια, νόημα, δεβαίνω σ' ἄσλι του = τὸ καταλαβαίνω, ἄσλι τῷ ὅει = δὲν εἶναι ἀληθινὸ
- A ἄσκέρ(ης) ὁ B, ἄσκᾶρ(ης) ὁ AΦ(<asker) = στρατιώτης
- A ἄσκέρι τὸ B, ἄσκᾶρι τὸ AΦ, (ἔσκέρι τὸ AΦ-D) (<asker) = στρατός, στρατιώτης
- A ἄσκερλιέχι τὸ B, ἄσκᾶρλίχι τὸ AΦ (<askerlik) = στρατιωτικὴ θητεία
 ἄσλάν(ης) ὁ B, ἄσλάνους ὁ AΦ (<aslan) = λιοντάρι, παλικᾶρι
 ἄσμάς ὁ (asmaş) ὁ (<asma) = κληματαριὰ (στο Βαραδὸ συνήθως ἔνενε-τράδι)
- E ἰστάρι τὸ B, ἄστᾶρι τὸ ΠΕΡΧ (<astar ἴσως <έλλην. ἰστάριον) = φόδρα, ἄστᾶρι
 ἄδτᾶς ὁ ΠΕΡΧ (<aşci) = μάγειρας

- A άσ-σίχος ό (<âsik) = έραστής, τραγουδιστής, ποιητής έρωτικῶν τραγουδιῶν
 άσ-σίχι τὸ (<asik) = άστράγαλος
 άσλαμάς ό B, άσλαμάς ό AΦ (<aş(i)lama) = έμβόλιο, μπόλι, μπολιασμένο δέντρο
 άσής ό (ίσως<aşma = ύπερπήδηση, πέραςμα) = δύση, βράδυ, πέραςμα δρόμου
 άστίεσμα τὸ B, άστίεσημα τὸ AΦ (<άστιέ(γω) (= βασιλεύω)<aşmak) = βασίλεμα ήλιου
 άτάς ό (<ata) = πρεσβύτερος (πατέρας, μητέρα, παπούς, γιαγιά), πρόγονος
 άβι τὸ (<an) = κυνήγι, αλλά (άβι τὸ (= λαβή, χερούλι)<λαβή ή)
 άβτῶς (<avci) = κυνηγός
 άβλίχι τὸ (<avcilik) = κυνήγι
 άβαναχλιέχι τὸ B, άβαναχλίχι τὸ AΦ (<avanaklik) = άνοησία, βλακεία
 άβαραλιχι τὸ (<avaralik) = άνεργία, χασομέρια
 E χαβλούς ό AΦ, χαβλούμι τὸ B (<(h)avlu<έλλην. αὐλή) = περίβολος, περιφραγμένη αὐλή για ζῶα
 Γ άπόκάτ(ης) ό (<avukat) = δικηγόρος
 A άγιάρι τὸ (<ayar) = αντίβαρο
 άγιαζί τὸ (<ayaz) = παγωνιά, πολὺ κρύο
 A ά(γ)ib' τὸ B, άίτι τὸ ΠΕΡΧ (<ayır) = ντροπή, έλάττωμα
 Π αινάς ό (<ayna) = καθρέφτης
 Π άζάτι τὸ (D) (<azat) = άπελευθέρωση (κυρίως δούλου)
 άζγουνλιέχι τὸ B, άζγουνλούχι τὸ AΦ (<azginlik) = μανία, λύσσα, τρέλα, μεγάλη όργή

B

- πατσάχι τὸ (<bacak) = σκέλος, μπούτι
 πατσανάχης ό (<bacanak) = μπατσανάκης, σύγαμπος
 I πατανάς ό (<badana) = άσβέστωμα
 A πατέμι τὸ B, πατᾶμι τὸ AΦ (<badem) = άμυδαλιά, άμύγδαλο
 παίριμάς ό B, παίριμα τὸ AΦ (<bagırnak = φωνάζω δυνατά) = δυνατό φώναγμα, κραυγή
 παίριτούς ό (<bagırtı) = δυνατή φωνή, κραυγή
 Π παχάρ(ης) ό, παχάρι τὸ (<bahar) = άνοιξη
 Π παχτῶς ό (<bahce) = κήπος, μπαξές
 A πέχτση ή (<bahis) = στοιχημα
 Π παχσίσι τὸ (<bahşış) = δῶρο, φιλοδῶρημα
 A παχίρι τὸ (<bakır) = χαλκός

- A πακ-κάλ'(ης) ό (<bakkal) = μπακάλης
- A πακ-καλίέχι τὸ B, πακ-καλίχι τὸ AΦ (<bakkalik) = μπακαλική
- A παχλάς ό (<bakla) = φασόλι, φασολιά
παλδίρι τὸ B, παλδούρι τὸ AΦ (<baldır) = γάμπα
παλάχι τὸ AΦ, μαλάχι τὸ 'Τό (<balak) = βουβαλάκι
παλτούζα ή (<baldız) = κουινάδα
παράνι τὸ AΦ (<baran) = αὐλάκι τοῦ κήπου γιὰ φύτεμα ζαρζαβατικών
παριῶτιέσμα τὸ B, παριῶτιέσημα τὸ AΦ (<παριῶτιέω (= συμφιλιώνο-
μαι) <barışmak) = συμφιλιώση
πασχούς ό (<baskı) = πιεστήριο
πάσκιτάνι τὸ (<baskı + -τάνι(ἀρμενική λέξη) = ντάλα) = στραγγι-
σμένη καὶ ἀλατισμένη οὐρδα
πασμάς ό (<basma) = εἶδος ὑφάσματος
- I παστόνι τὸ (<baston) = μπαστούνι
παῶ-ῶάχι τὸ (<başak) = σταχολόγημα, συλλογή κάθε εἶδους ἀπὸ δεύ-
τερο χέρι, ματσάκι ἀπὸ στάχυα
παῶάρεμα τὸ (<παῶαρεύω (= κατορθώνω, καταφέρνω) <başarmak)
= κατόρθωμα, ἐπιτυχία
παῶλάτημα τὸ (<παῶλατῶ(= ἀρχίζω)<başlamak) = ἀρχή, ἀρχίνισμα
πάσι τὸ (<baş) = κεφάλι. Ἀπαντᾷ μόνο στὴ φράση: πάσι τῶῶ βκαίνει
= δὲν τὰ βγάξει πέρα<baş zıkmak
παῶάχι τὸ (<batak) = βούρκος, τέλμα
παῶμάνι τὸ (<batman) = μονάδα βάρους ἴση μὲ 6 ὀκάδες
παῶράχι τὸ (<bayrak) = σημαία
- A παῶτάρ(ης) ό (<baytar) = κτηνίατρος
- A παῶλαμάς ό (<bazlama) = εἶδος λαγάνας
- A παῶάλι τὸ (<bedel) Ὑ ἐτήσια πληρωμὴ τῶν ἀντρῶν πρὸς τὴν Τουρκία
γιὰ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸ στρατὸ
πουκανμάς ό B[καὶ πουκάντημα τὸ AΦ<πουκαντίζω καὶ πουκαντιέω =
διαλέγω, προτιμῶ, μοῦ ἀρέσει<beğenmek] (<beğenme) = ἐπιδοκι-
μασία, ἀρέσκεια
πεκῶτής ό (<bekçi) = ἀγοροφύλακας
πέλι τὸ (<bel) = φτυάρι εἰδικὸ γιὰ σκάψιμο, πέλι
- A πελῶς ό B, πελῶς ό AΦ, 'Τό (<belâ) = μεπелᾶς
- I περπερ(ης) ό (<berber) = κουρέας. Ἐτσι λέγεται καὶ αὐτὸς ποὺ ἀνήκει
σὲ μιὰ φυλὴ γειτονικὴ μὲ τὸ Βαραῶῶ
- I περπερλίκι τὸ (<berberlik) = ἡ δουλειά, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κουρέα
- A περεκέτι τὸ B, πᾶράκάτι τὸ AΦ (<bereket) = ἀφθονία, εὐτυχία
πεσλέτεμα τὸ B, πεσλέτημα τὸ AΦ (<πεσλέτῶ(= διατρέφω, παχύνω)<
beslemek) = διατροφή, πάχυνση

- πέγος ό B, πᾶγους ό AΦ (<bey) = μπέης, ἄρχοντας
- Π πεϊκίρι τὸ (<beygir) = φοράδα, (ἐνῶ τὸ ἄλογο = ἄβκο τὸ <ἄλογο)
- πεϊνής ό και ζεινής στο B (<beyin) = μυαλό
- πιζίρι τὸ B, πεζίρι τὸ AΦ, ἱτ (<bezir = σπόρος, λιναρόσπορος) = σου-
σαμόλαδο ἢ καναβουρόλαδο
- πιζιρᾶς ό (<bezir) = πιτσιρίκος, δεβόου πιζιρᾶς = διαβολόπαιδο, δια-
βολόσπορος
- πιραχτιέσημα τὸ (<πιραχτιέω(= ἀποβάλλω (γιὰ ζῶα)<birakmak) =
ἀποβολή (γιὰ ζῶα)
- πιέχι τὸ (<biyik) = μουστάκι
- πιτίσίμι τὸ (<biçim) = σχέδιο
- A πινὰς ό (<bina<ἀραβ. biney) = μπάλωμα στὸν πάτο παπουτσιοῦ ἢ τσα-
ρουχιοῦ
- A πινέσι τὸ (<bina) = μικρὴ καλύβα κυνηγοῦ, ὅπου κρυβόταν ό κυνηγός
γιὰ καρτέρι
- πιν-νίκι τὸ AΦ, πιλενίκι τὸ ᾽Τῶ (<ITAK binnik) = κοτέτσι
- πουγάς ό (<boğa) = ταῦρος, μπουγάς
- πογάζι τὸ (<boğaz) = στενὸ, μπουγάζι
- ποχτσᾶς ό (<boğsa) = μπόγος
- πολιέχι τὸ B, πολ-λούχι τὸ AΦ (<bolluk) = ἀφθονία
- πορούς ό (<boru) = σωλήνας θερμάστρας, μπουρί, σάλπιγγα
- ποσαμάς ό (<boşama) = διαζύγιο
- πόι τὸ (<boy) = ἀνάστημα, ὕψος, μπόι
- πογιας ό (<boya) = μπογιά, βαφή, χρῶμα
- ποζτιέσ(η)μα τὸ (<ποζτιέ(ζω) (= χαλῶ, καταστρέφω)<bozmak)= χά-
λασμα, μετατροπὴ, χρημάτων σὲ ψιλὰ
- ποζγούνι τό, ποζγοῦνε τὰ B καὶ ποζγοῦνα τὰ AΦ (<bozgun)= ψιλὰ
χρήματα
- πελίκι τὸ (<bölük) = κομμάτι (κυρίως γῆς), μεταφ. πλῆθος: ἔδει ἂν
πελίκι χοροντάς = ἔχει μεγάλῃ οἰκογένεια
- πορέκι τὸ B, ποράκι τὸ AΦ (<börek) = μπουρέκι
- πουτάχι τὸ (<budak) = βλαστάρι (ἀπὸ κλαδεμένο δέντρο)
- πουτάτημα τὸ (<πουτατῶ (= κλαδεύω)<budamak) = κλάδεμα
- πούγι τὸ (<buğu) = ἀτμός
- πλαμάτῶι τὸ B, πουλαμάτῶι τὸ καὶ πουλαμάτῶης ό AΦ (<bulamaş)
= ἄλευριά
- πουλουντούς ό (<buluntu) = ἔρμαιο, ἀρχαιολογικὸ εὑρημα, θησαυρός
ποῦ βρίσκει κανεῖς
- πουρμάς ό (<burma) = κουλούρα μαλλιοῦ γιὰ γνέσιμο
- πουρούνι τὸ AΦ, ᾽Τῶ(<burun) = κορυφή, λοφίσκος

πουγιουρμάς ό B, πουγιούρμα τó ΑΦ (<πουγιουρδάω (= διατάζω) <bu-yurmak) = τó νά διατάζει κανείς
 πούζι τó ΑΦ, τó (<buz) = πάγος

C

- τóατóιχι τó (<cacik) = τζατζίκι
- Π τóάμι τó (<cam) = τζάμι
- Α τóαμι τó (<camı) = τζαμι
 τóάρι τó (<car) = πέπλος νύφης
 τóαμπάζης ό - τóαμπάζα ή (<cambaz) = καταφερτζής, τσαμπάζης, πα-
 νούργος
- Π τóαμπαζλίχι τó (<cambazlık) = ή δουλειά τού τζαμπάζη
- Π τóαναλιτóης ό (<canalici) = χάρος
- Π τóανσιχίσις ό (<cansikintisi) = στενοχώρια
- Π τóαναβάρι τó (<canavar) = άγριο ζώο, άγρίμι
- Γ τóάντάρμáς ό (<candarma) = χωροφύλακας
 τóάρκα ή (<σως carga) = τσαρδάκι
- Α τζαζούσσα και τζαζού ή Β (και τζαζίσσα ή ΑΦ, 'Τó) (<casus = κατά-
 σκοπος) = ραδιούργα γυναίκα
- Α τζαζουλούχι τó Β, τζαζιλίχι τó ΑΦ (<caculuk) = ραδιουργία
 τóαϊτιέσημα τó (<τóαϊτιέω (= μετανιώνω) <saymak) = μετάνιωμα, άλ-
 λαγή γνώμης
- Α τóε(χ)εντέμι τó (<cehentem) = κόλαση
- Α τóελ-λέτης ό Β, τóελ-λάτ(ης) ό ΑΦ (<cellât) = δήμιος
- Α τóεμπρές ό (<cemre) = είδος έρπετοú σάν σαύρα (σύμβολο τής άνοι-
 ξης), ή άνοδος τής θερμοκρασίας κατά την άνοιξη
- Α τóαναζ-ζάς ό Β, τóαναζάς ό ΑΦ (<cenaze = νεκρός) = κόλλυβα
- Α τóεν-νέτι τó Β, τóεν-νάτης ό ΑΦ (<cennet) = παράδεισος
- Α τóάπη ή (<cep) = τσέπη
- Α τóερεμές ό (<cereme) = πρόστιμο, τζερεμές
- Α τóεσερέτι τó Β, τóεσαρέτι τó ΑΦ (<cesaret) = θάρρος, γενναία καρδιά,
 τόλμη
- Α τóεβαχέρι τó (<cenahir) = πολύτιμη πέτρα
- Α τóεβάπι τó Β, τóογάπι τó ΑΦ (<cenar) = άπάντηση
- Α τóεζβάς ό (<cenze) = μπρίκι καφέ
- Α τóεζάς ό (<ceza) = τιμωρία, τιμωρία πρόστιμου
- Ι τóιγαρά ή Β, τóιγαράς ό ΑΦ (<cigara) = τσιγάρο
 τóιβιλτóús ό (<cinilti) = κελάηδημα, ή φωνή τών πουλιών τσίου τσίου
- Α τóιλβές ό (<cilve) = χάρη, θέλγητρο, έρωτότροπη κίνηση
 τóινταρίσι τó ΑΦ, τóιν-ταρίσι τó Β (<cindarisi) = είδος ψιλού καλαμ-

- ποκιού, πού με τὸ καβούρδισμα σκάει
 τῶινγγίλι τὸ (<cingil) = τσαμπὶ σταφυλίου
 Α τῶίνσι τὸ (<ins) = γένος, εἶδος, ράτσα, καταγωγή, ποιότητα, φύλο
 τῶιντάρ(ης) ὁ (<ITAK cintah<A cin = πνεῦμα, δαίμονας) = καταφερ-
 τζής, ἀπατεώνας, μάγος
 τῶινταρλίχι τὸ (<cintarlık<cintah) = μαγεία, ἀπατεωνία
 τῶομάρτ(ης) ὁ (<cömert) = χοβαρδός, γενναιόδωρος
 Ε τῶουμπούσι τὸ (<cümbüs<ἵσως συμπόσιον) = φαγοπότι, γλέντι
 Α τῶουπ-πᾶς ὁ (<cürpe = τήβεννος, ράσο) = ἐπανωφόρι ἀνδρικό κοντὸ
 ὦς τῇ μέση
 Π τῶουζδάνι τὸ (<cüzdan) = πορτοφόλι

Ç

- τῶαπαλάτμα τὸ (τῶαπαλατῶ = προσπαθῶ) <çapalamak) = προσπά-
 θεια, ἀγώνας
 τῶατίρι τὸ (<çadır) = ἀντίσκηνο
 τῶαγίλτους ὁ ΑΦ (<çağıltı) = θόρυβος ἀπὸ κλαδιά, πέτρες
 τῶαγίλα τὰ (<çağla<ἐλλην. διάγαλο) = πράσινα τρυφερά ἀμύγδαλα
 τῶαγίλια τὰ καὶ τῶαγίλοι οἱ (<çakıl) = χαλίκια, βότσαλα
 τῶαχμάκι τὸ (<çakmak) = τσακμάκι, /μεταφ. ἔξυπνος
 τῶαλγής ὁ (<çalgi) = μουσικὸ ὄργανο
 τῶαλγίτῶς ὁ (<çalgıcı) = ὄργανοπαίκτης
 τῶαλούς ὁ (<çalı) = θάμνος
 Ὑτῶαλίχος ὁ Β(<çalık) = ἐπώνυμο στὸ Βαρασό
 τῶαλίμι τὸ (<çalım) = ἐπιδειξη, περηφάνια, κάμωμα
 τῶαλιδτιέσ(η)μα τὸ (<τῶαλιδτιέω(=ἐργάζομαι)<çalışmak) = ἐργασία,
 δούλεμα, δουλειὰ
 τῶαλτήμα τὸ (<τῶαλτῶ(= τραβῶ τὸ μαχαίρι, πῆζω τὸ γάλα, σκουπίζω,
 παίζω μουσικὸ ὄργανο, τῶαλτιέ με ὁ ὕπνος Β, τῶαλτεῖ μι ὁ ὕπνος
 ΑΦ = με παίρνει ὁ ὕπνος, ἀποκοιμιέμαι)<çalmak) = ἡ ἐνέργεια τοῦ
 τῶαλτῶ
 τῶαλτὲ ἡ Β (<τῶαλτῶ<çalmak) = μαχαίρι, σπαθιά
 τῶανάχι τὸ (<çanak) = πῆλινο βαθουλὸ πιάτο, τσανάκι
 τῶεντῆς ὁ Β, τῶάντᾶς ὁ ΑΦ (<çanta) = τσάντα, ντορβάς
 Ι τῶαπᾶς ὁ (<çapa) = τσάπα
 τῶαπράζι τὸ (<çapraz) = εἶδος κουμπιού, θηλύκι, τσαπράζι, |μεταφ.
 στραβός
 τῶαπούτι τὸ (<çaput) = πανί
 Π τῶαρδᾶχι τὸ (<çardak) = τσαρδάκι
 Π τῶαρῆς ὁ Β, τῶαρᾶς ὁ ΑΦ, Ὑτῶ (<çare) = θεραπεία, ὠφέλεια

- Π ἰδάχρι τὸ (<ɟark ἢ ɟarh) = φτερωτὴ μύλου, τσικρίκι
ἰδαρούχι τὸ (<ɟarik) = τσαρούχι
ἰδαρπίτιε(σ)μα τὸ (<ἰδαρπίτιέ(ζ)ω (= χτυπῶ, ρίχνω κάτω με ὀρμή, ἐξ-
απατῶ) <ɟarpmak) = χτύπημα, ρίξιμο κάτω με ὀρμή, ἀπάτη
- Π ἰδαρίτσι τὸ B, ἰδαρίτσης ὁ AΦ (<ɟarɟi) = ἀγορά
- Π ἰδαρίτσάφι τὸ (<ɟarɟaf) = σεντόνι
ἰδαρπουτσῆς ὁ (<ITAK ɟarɟiɟi) = ἀπατεώνας
ἰδάτι τὸ (<ɟat) = χαράδρα, ρεματιὰ
ἰσατάλι τὸ (<ɟatal) = δικράνι, πιρουνί
ἰσατῆς τὸ AΦ (<ɟati) = στέγη, τσατὶ
ἰσατίλτους ὁ B, ἰσατίρτους ὁ (<ɟatirtu) = θόρυβος, τρίξιμο
ἰσαίλάτ'μα τὸ B, ἰσαίλάτημα τὸ AΦ (<ἰσαίλατῶ (= σκάζω (ἀμετβ.)
<ɟatlamak) = σκάσιμο
ἰσαίμας ὁ (<ɟatma) = ξύλινη οἰκοδομή, σκελετὸς ξύλινης οἰκοδομῆς
ἰσατιέσημα τὸ (<ἰσατιέζω (= συναρμολογῶ) <ɟatmak) = συναρμολό-
γηση, στήσιμο
ἰδάστι τὸ (<ἰδαστεύομαι (= βασανίζομαι, παιδεύομαι) <ἴσως ɟatmak)
= βάσανο
ἰσαούσης ὁ (<ɟanus) = καπετάνιος, ἐπόπτης
ἰσαῖρι τὸ B, ἰσεῖρι τὸ AΦ, Ἵτς(<ɟayır) = χόρτο
- Π σεχρὲς ὁ B, ἰσεχρὲς ὁ AΦ (<ɟehre) = πρόσωπο, ὄψη
ἰδακούτσι τὸ (<ɟekicɟi) = σφυρί
ἰσαούλι τὸ (<ɟekül) = ἀλφάδι, στάθμη
ἰσελίκι τὸ (<ɟelik) = τσελίκι, ἀτσάλι, τσακμάκι ἀπὸ ἀτσάλι
ἰσελικά ἢ AΦ, Ἵτς (<ɟelik) = (τὸ παιχνίδι) τσουλικά (στὸ B κίτα ἢ)
ἰσαμάμι τὸ B, ἰσεμένι τὸ AΦ (<ɟemen) = τσεμένι, εἶδος κυμίνου γιὰ
παστουρμά
ἰδενῆς ὁ B, ἰδανᾶς ὁ AΦ, Ἵτς (<ɟene) = σιαγόνι, φλυαρία
- Π ἰδενγκέλι τὸ (<ɟengel<περσ. tchenkel) = τσιγκέλι
- Π ἰδαγκάλι τὸ B, ἰδανγάλι τὸ AΦ (<ɟengel<περσ. tchenkel) = φαουλό-
ξυλο
ἰδεπίτσι τὸ (<ɟerɟiɟi) = θηλυκὸ κατσίκι ἐνὸς ἔτους>ἰδεπιτσόκ-κο τὸ
(ὑποκοριστικὸ)
- Π ἰδερτίβις ὁ (<ɟerɟene) = παίσιον παραθύρου
ἰδερέζι τό, πληθ. ἰδερέζε τὰ B, ἰδερέζα τὰ AΦ (<ɟerez) = διάφοροι
ξηροὶ καρποί, κυρίως στραγάλια καὶ σταφίδες.
ἰδεσίτι τὸ (<ɟesit) = εἶδος, ποικιλία
ἰδετές ὁ B, ἰδᾶτᾶς ὁ AΦ, Ἵτς (<ɟete) = ἀντάρτης, τσέτης
- A τδεχέζι τὸ (<ɟeyiz) = προίκα, προικιὰ
ἰσαούρδεμα τὸ B, ἰσαούρδημα τὸ AΦ (<ἰσαουρδά(γ)ω (=κυκλώνω,

στρέφω, γυρίζω, ράβω παπούτσια) <zenirmek> = κύκλωμα, γύρισμα, ή ενέργεια του τσαουρνά(γ)ω

Τσίφουτ(ης) ό (<çifti> = Έβραϊος

τίσιγίλτους ό (<çigili> = θόρυβος από κλαδιά ή πέτρες

τίσιγίρι τó (<çigiri> = μονοπάτι (ιδίως άνάμεσα σε χιόνια ή άσος)

τίσιγίρτους ό (<çigirti> = κραυγή, τσιρίδα, φώναγμα

τίσιγίρδμα τó (<τίσιγίρδάω (= κραυγάζω, φωνάζω, τσιρίζω) <çigirmek> = τσίριγμα, φώναγμα

τίσεχής ό B, τίσιχής ό AΦ, Τσ(<çiki> = κομπόδεμα

τίσιράς ό (<çira> = λυχνάρι >τίσιραδόκ-κο τó = λυχναράκι

τίσιράχος ό (<çirak> = ύπηρέτης

τίσιτσάκι τó (<çizek> = λουλουδί, άνθος

Π τίσιφτόής ό (<çifti> = γεωργός

Π τίσιφτι τó (<çifti> = ζευγάρι, όργωμα, τίσιφτάδε τά B, τίσιφτάδα τά AΦ = ζευγάρι

Π τίσιφτίσιλίχι τó (<çiftiçilik> = γεωργία

Π τίσιφτās ό (<çifte> = δίκανο

τίσίχι τó AΦ, σάχι τó B (<çig> = ή όροσιά (πού πέφτει τó πρωί)

τίσιλεντους ό (<çilenti> = βροχούλα, ψιλή βροχή

τίσιλγās ό (<ITAK çilga> = μονοπάτι

τίσιμι τó (<çim> = χερσότοπος, γρασιδί, γκαζόν, πρασινάδα, όχθη ποταμού ή μυλαύλακος κατάφυτη

τίσιλ-λεντους ό (<çimlenti> = πρασινάδα

τίσιλινγκίρ(ης) ό (<çilingir> = σιδεράς

τίσιλινγκίρι τó (<çilingir> = χαλκωματάδικο, σιδεράδικο

τίσίντεμα (ή τίσίντημα) τó (<τίσιντεύω (= χαράζω την επιδερμίδα ή τó όέρμα, γιά νά φύγει τó μαύρο ή τó μολυσμένο αίμα) <ϊσως çimdik = τσίμπημα) = ή ενέργεια τού τίσιντιέ(ζ)ω ή τίσιντεύω

Τίσιγγενές ό - Τίσιγγενέσσα ή (<çingene ή çingâne> = Τσιγγάνος, Άθίγγανος

τίσισεντους ό AΦ, Τσ (<çisentii> = όροσουλα, ψιχάλα

τίσιτής ό (<çit> = φράχτης

τίσιτλίχι τó τίσιτλέχα ή, πληθ. τίσιτλέχα τά, τίσιτλέχοι οί (<çitlik> = γαλατσίδα (είδος χόρτου, πού τρώγεται)

τίσιβής ό (<çivii> = σφήνα

τίσιζι τó (<çizi> = γραμμή, αυλακία

τίσιζμές ό (<çizme> = μπότα

Π τίσοπάνος ό (<çoban> = βοσκός, τσομπάνος

τίσοτσούχι τó (<çocuk> = παιδί >τίσότσουχόκ-κο τó (<τίσοτσούχι-όκ-κο) = παιδάκι τó παιδί λέγεται και: τó τσανό

- ἴσοτδουχλούχι τὸ (<ɣocukluk) = παιδιάρισμα
 ἴσοχλούχι τὸ (<ɣokluk) = πληθος, πληθώρα
 ἴτολαχίτσης ὁ (<ɣolak[(= κουλός)] + -ίτσης) = παρατσούκλι, ἐπώνυμο ἀνδρικό
 ἴτόρι τὸ (<ɣor) = ἀγιάτρευτη ἀρρώστια, διήγηση, παλιά ἱστορία, κουτσομπολιό
 ἴτοράπι τὸ (<ɣorap) = κάλτσα
 ἴτοράχος ὁ, ἴτοραχῆς οἱ (<ɣorak = ἀρμυρή γῆ, πατημένο χῶμα, πρβ. σανσκριτ. *churā* = ἀσβέστης) = λάσπη
 Α ἴτορμπατῶς ὁ (<ɣorbaci) = πρὸνχοντας, κύριος, τιμητική προσφώνηση τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοὺς Τούρκους
 ἴδοκαλίκ(ης) ὁ Β, ἴδοκελίκ(ης) ὁ ΑΦ (<ɣökelek) = στραγγισμένη καὶ ἀλατισμένη οὐρδα, ποὺ φυλάγεται γιὰ τὸ χειμῶνα
 ἴδοκτίεσμα τὸ Β, ἴδοκτίεσμα τὸ ΑΦ (<ἴδοκτίε(γ)ω = καταρρέω, ὑποχωρῶ, βυθίζομαι<ɣökmek) = πέσιμο, γκρέμισμα, καθίζηση
 ἴδολμεκτῶς ὁ ΠΕΡΧ(<ɣölmekci)-ἴδολμεκτῶσις ἡ = κανατάς, ἀγριοπλάστης
 ἴδόπι τὸ (<ɣöp) = κομμάτι ἀπὸ χόρτο ἢ ξύλο, σκουπίδι, τσάκνο
 ἴδᾱτᾱνι τὸ ΠΕΡΧ (<ɣöten) = πλεκτό μὲ βέργες, ποὺ τοποθετεῖται πάνω σὲ βοιδάμαξα ἢ κατασκευάζεται πάνω σὲ πασσάλους μόνιμα καρφωμένους στὸ ἔδαφος καὶ χρησιμεύει ὡς ἀποθήκη δημητριακῶν
 ἴδουχᾶς ὁ (<ɣuha) = τσόχα, εἶδος μάλλινου μονόχρωμου ὑφάσματος
 ἴτοουχούρι τὸ (<ɣukur) = κοίλωμα ἐδάφους, τοπωνύμιο ἐνὸς χωριοῦ τῶν Φαράσων
 ἴτούλι τὸ (<ɣul) = εἶδος ὑφαντοῦ, κυρίως ἀπὸ γιδόμαλλο, ποὺ χρησιμεύει γιὰ τάπητες ἢ κουβέρτα ἢ ντιβανοσκέπασμα
 Β ἴτουλφᾶς ὁ (<ɣulha) = ὑφαντῆς
 ἴτουλτῶς ὁ (<ɣulci) = ὑφαντῆς ἴτουλιῶν
 ἴτουλτᾱρι τὸ (<ɣultari) = παλιὸ ροῦχο, παλιά κουβέρτα
 Δ
 Α ἱακίκῆς ὁ Β, ἱακ-κάς ὁ ΑΦ (<dak(i)ka) = λεπτό τῆς ὥρας
 τάλι τὸ ΠΕΡΧ(<dal) = κλωνάρι, κλαδί
 ταλάχι τὸ (<dalak) = σπλήνα
 ταλγᾶς ὁ (<dalgā) = κύμα, ζάλη
 ταμάχι τὸ (<damak) = ἐξόγκωμα οὐρανίσκου γαιῶδουριοῦ
 ταμάρι τὸ (<damar) = φλέβα, γενιὰ
 ταμουζλούχι τὸ (<damizlik) = ζῶο γιὰ ἀναπαραγωγή, νταμουζλούκι
 ταμ(π)λᾶς ὁ (<damla) = σταγόνα, ἐγκεφαλική συμφόρηση
 τανᾶς ὁ (<dana) = μοσχάρι

- τάρι τὸ ΑΦ, 'Τὸ (<dâr) = ἀπλή σχεδιά για ψάρεμα στὰ ποτάμια
ταβράντισμα τὸ (<ταβραντίζω = κινούμαι, βιάζομαι, προσπαθῶ < da-
vranmak) = κίνηση, βιάση, προσπάθεια
- Α ταβούλι τὸ Β, ταούλι τὸ ΑΦ, 'Τὸ (<davul) = τύμπανο, νταούλι
- Α ταβουλτῶς ὁ Β, ταουλτῶς ὁ ΑΦ, 'Τὸ (<davulcu) = τυμπανιστής (καὶ
ἐπώνυμο)
- ταγιάχι τὸ (<dayak) = στύλος για στήριγμα, δάρσιμο με χοντρὸ ξύλο
ταῆς ὁ (<dayi) = θεῖος
- τατὰς ὁ (<dede ἢ ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικό: τέττης ὁ = προσωνυμία τῶν
μεγαλύτερων ἀπὸ τοὺς νεωτέρους, ποντιακά: τάττας, ταττάς, τᾱττάς
ὁ)= πατέρας
- Ε ἑφνάς ὁ (<defnek<δάφνη) = δάφνη
τε(ῖ)ρμεντῶς ὁ (<değirmenci) = μυλωνάς
τᾱλιτῶς ὁ (<delice) = ἡρα
τᾱλιπουράνος ὁ (<delipuran) = τρελός, ξεσυλλόγιαστος
τενῖζι τὸ (<deniz) = θάλασσα
τένγκι τὸ (<denk) = ἰσορροπία, ταίρι, ὁμοιος (μεταφορικά)
- Π τερετῶς ὁ Β, τᾱρατῶς ὁ ΑΦ (<derece) = κανονικὴ θέση, θερμοκρα-
σία, ἔσχατη στιγμή· ἡρῑα σὸ 'στερνὸν τὸν τερετῶ = ἔφτασα στὴ
ἔσχατη στιγμή Β, φερίνου τα σὸν τᾱρᾱτῶ του = τὸ(ν) φέρνω στὸ
λογαριασμὸ ΑΦ
- Π τερμάνι τὸ (<derman) = σωματικὴ δύναμη
τερνᾱκι τὸ (<dernek) = πρόγραμμα, τακτικὴ
- Π τέρδι τὸ Β, τᾱρδι τὸ ΑΦ (<dert) = βάσανο, στενοχώρια, πόνος, λύπη,
ἄρρώστια
- Π τερβίδης ὁ Β, τεβρίδης ὁ ΑΦ (<devriş) = μουσουλμάνος καλόγερος,
ἀπαιτητικὸς ζητιάνος, ποὺ ζητιανεύει μ' ὅλη τὴν οἰκογένειά του.
- Π τεργιάς ὁ (<deryas) = θάλασσα
- Π τέβι τὸ Β, τᾱβι τὸ ΑΦ, 'Τὸ (<dev) = δράκος, πελώριος ἄνθρωπος
τεβάμι τὸ (<devam) = προσπάθεια, συνέχεια, παράκληση, |φτένω τεβά-
μι=προσπαθῶ, κάνω προσπάθεια
- Α τοβγκάτι τὸ (<ῑσως devlet) = εὐτυχία
τιπέκι τὸ Β, τουπάκι τὸ ΑΦ (<dibek) = γουδί
τιλεντῶς ὁ - τιλεντῶσις ἡ ΠΕΡΧ (<dilenci) = ζητιάνος
τιλίμι τὸ (<dilim) = φέτα
- Α τίνι τὸ (<din) = πίστη, θρησκεία
τιλ-λίκι τὸ Β, τιρλίκι τὸ ΑΦ (<dirlik) = ὁμόνοια, σύμπνοια
τιρσέκι τὸ Β, τιρσᾱκι τὸ ΑΦ (<dirsek) = ἀγκώνας, γωνία, γωνία θερμά-
στρας
τιδτῶς ὁ (<dişci) = ὀδοντίατρος, αὐτὸς ποὺ βγάζει δόντια.

- τογραμᾶς ὁ (<doğrama) = κομμάτισμα, λιάνισμα
- Γ ἰοχτόρ(ης) ὁ (<doktor) = γιαιτρός
- τολάχι τὸ (<dolak) = φαρδιά μάλλινη ταινία γιὰ τύλιγμα τῶν ποδιῶν γιὰ προστασία ἀπὸ τὸ κρύο.
- τολάπι τὸ (<dolar) = ντουλάπι, ντουλάπα
- τολαῶτιέσημα τὸ (<τολαῶτιέω (= μπερδεύομαι) <dolaşmak) = μπέρδεμα
- Π τόστης ὁ (<dost) = φίλος
- Π τοστλιέχι τὸ (<dostluk) = φιλία
- τοκουντούς ὁ (<döküntü) = ὑπόλειμμα, ψίχουλο
- τόλι τὸ (<döl) = γένος, γενιά, παιδί
- τολάκι τὸ ΑΦ (<dölek = ἐπίπεδος, ὁμαλὸς (κυρίως γιὰ ἐπιφάνειες) = ἴσιωμα
- τονούμι τὸ (<dönüm) = στρέμμα
- τοῶτάσι τὸ Β, τοῶάκι τὸ (<döşek) = στρώμα
- τοβάς ὁ (<dua) = εὐχή, προσευχή
- τουτάχι τὸ ΠΕΡΧ (<dudak) = χεῖλος
- τουλδᾶς ὁ (<dulda) = ὑπὴνεμο μέρος
- τουμάνι τὸ (<duman) = καπνός, ὁμίχλη, (του)μένι Β, (του)μάνι ΑΦ: στή φράση: ᾿ίνου ᾿μένι = πῆγαινε στὸ διάβολο, στήν ὀργή, φύγε
- τούτι τὸ (<dut) = μουριά, μοῦρο
- τουτούκι τὸ (<düdük) = σφυρίχτρα
- του(ῥ)ουρτότης ὁ - του(ῥ)ουρτόισσα ἡ (<dünürcü) = προξενητὴς προξενήτρα
- του(ῥ)ουρτόουλούκι τὸ (<dünürçülük) = προξενιά
- Α τουκ-κιάνι τὸ (<dükkân) = κατάστημα, μαγαζὶ
- τουλκέρ(ης) ὁ Β, τουλκᾶρ(ης) ὁ ΑΦ, ᾿Τῶ(<dülger) = μαραγκὸς
- Α τουῥ(γ)ιάς ὁ (<dünya) = κόσμος, ντουनिया
- τουρούμι τὸ (<dürüm) = δραξιά, μπουκέτο, κάτι τυλιγμένο, κυρίως προσφάγια τυλιγμένα σὲ ψημένο φύλλο πίτας σάν εἶδος σάντουιτς
- τουῶμάνος ὁ (<düşman) = ἐχθρὸς
- Α τουβέλι τὸ Β, τουᾶλι τὸ ΑΦ, ᾿Τῶ(<düvel) = κράτος
- τουζένι τὸ Β, τουζᾶνι τὸ ΑΦ (<düzen) = τάξη, τακτοποίηση

E

ἐπέ ἡ Β, ᾰῖᾱ ἡ ΑΦ, ᾿Τῶ (<ebe) = γιαιγιά

ᾰτεπσουζλιέχι τὸ Β, ᾰτεπζουζλίχι τὸ ΑΦ (<edepsizlik) = ἀδιαντροπιά

ἐφές ὁ (<efe), (μεταφορ.) περήφανος, γλεντσές, |ἐφελερίμ (<efe-lerim) = ἀφέντες μου

γᾰγκᾰς ὁ, γᾰγκᾰδοι οἱ (<ege) = νέες κυρίως γυναῖκες, πού συνοδεύουν

τή γαμήλια πομπή

ἄλλακι τὸ (<elek) = κόσκινο ἄλευριού

ἄλλᾱκτσίης ὁ - ἄλλᾱκτσίισα ἡ (<elekcı) = γυρολόγος, κοσκινάς

A ἄμανάτι τὸ (<emanet) = ἐνέχυρο, μονάκριβο

μάγκι τὸ B, μάκι τὸ AΦ, Ὑῶς (<emek) = κόπος, μόχθος

A ἐμίρι τὸ (<emir) = διαταγή

A ἐμπλάκι τὸ (<emlâk) = φόρος εἰσοδήματος

ἄμ-μῆς ὁ (<ITAK emmi) = θεῖος ἀπὸ πατέρα

A ἐμνιέτι τὸ B, ἐμνιαῖτι τὸ AΦ (<emniyet) = βάση, ἀσφάλεια, βοήθεια, ἐμπιστοσύνη

Π ἐριστῆς ὁ B, ἄριστᾶς ὁ AΦ (<eriste) = εἶδος χειροποιήτου μακαρονιού

γέσι τὸ (<es) = σύντροφος, συνομήλικος, σύζυγος

γεσίκι τὸ (<esik) = κατώφλι

A ἐσχιάς ὁ (<eskiya) = κλέφτης, ἀντάρτης, μεταφ. κακός, κακοῦργος

A ἐβλάτι τὸ (<evlât) = παιδί

A ἐζιάτι τὸ B, ἄζιαῖτι τὸ AΦ (<eziyet) = βάσανο, ταλαιπωρία, κόπος

F

A φαῖζι τὸ (<faiz) = τόκος

φαλτῆς ὁ (<falci) = μάντης

A φαῖ ἡ (<fare) = μεγάλο ποντίκι

A φάργι τὸ (<fark) = ὠφέλεια, κέρδος, διαφορά· τὸ φάργι του ἔνι ἀτέ (= ἡ ὠφέλειά του εἶναι αὐτή), φτένω φάργι(= ὠφελῶ), δεβαίνω σὸ φάργι του = ὠφελῶ)

A φαῖδάς ὁ (<fayda) = ὠφέλεια, κέρδος, φτένω φαῖδάς (= ὠφελῶ)

A φερετσῆς ὁ B, φᾶράτσᾶς ὁ AΦ (<ferace) = φερετζῆς

A φεράχι τὸ (<ferah) = ὀρεξιῆτικος, χαρούμενος) = ἀνακούφιση

Π φερμάνι τὸ (<ferman) = διάταγμα, φερμάνι

φέσα ἡ B, φᾶσι τὸ AΦ (<fes) = φέσι, κασκέτο

A φεσατλίχι τὸ (<fesatlık) = συκοφαντία, ραδιουργία

E φιρτσίης ὁ ΠΕΡΧ (φουρτῶα ἡ B) (<firca < βούρτσα < ἴσως γερμ. burstja) = βούρτσα

φιριλδάχι τὸ (<firildak) = σβούρα

A φουρσάντι τὸ (<firsat) = εὐκαιρία

φισίλτους καὶ φισίρτους ὁ (<fisirtı και fisirtı) = ψίθυρος, θόρυβος, κρυφομίλημα

A φικίρι τὸ καὶ φίκρι τὸ (<fikir< ἄρβ. fikir) = ἰδέα, σκέψη, γνώμη

φιλιτσάνι τὸ (<filcan και fincan) = φλιτσάνι

φιρέζι τὸ B, φιρᾶζι τὸ AΦ (<ITAK firez) = καλαμιά, καλάμι (δημητριακῶν

φίτι τὸ (<fit) = ἐξερέθιση, ὑποκίνηση

G

- A γαῖλᾱς ὁ (<gaile) = φροντίδα, ἐγνοια, στενοχώρια
- Π κιεβούρ(ης) ὁ - κιεβούρτσα ἢ B, κιαούρ(ης) ὁ - κιαούρτσα ἢ AΦ, ᾿Τὸ (<gavur <ἄρβ. kâfir) = ἄπιστος. ᾿Ετσι ὀνόμαζαν οἱ Τοῦρκοι τοὺς ᾿Ελληνες
- A γαιῖπᾱτι τὸ (<gaybet) = κακολογία, κουτσομπολιό, φτένω γαιῖπᾱτι = κακολογῶ, κουτσομπολεύω
- A γαιῖρέτι τὸ (<gayret) = προσπάθεια, φροντίδα, ζήλος, ὑπομονή, θάρρος φτένω γαιῖρέτι = προσπαθῶ, δραστηριοποιούμαι
- A γαζέπι τὸ B, γαζᾱπι τὸ AΦ (<gazer) = τιμωρία, θεομηνία
- A γαζέλι τὸ B, γαζᾱλί τὸ AΦ (<gazel) = κίτρινο φύλλο δημητριακῶν ἢ καπνοῦ, ξερὸ φύλλο δέντρων
- I γαζέτα ἢ B, γαζᾱτᾱς ὁ AΦ, ᾿Τὸ (<gazete<βεν. gazeta) = ἐφημερίδα κᾱτῶᾱλίκι τὸ (<gecelik) = νυχτικό, διανυκτέρευση, πέρασμα νύχτας κείτῖμι τὸ AΦ, ᾿Τὸ, γετῖμι τὸ B (<geçim) = διαβίωση, ζωὴ κείτῖτι τὸ (<geçit) = πόρος, πέρασμα (ποταμιοῦ) κεδῖμῖδι τὸ (<geçmiş) = παρελθόν, γενιά κατοῦκι τὸ (<gedik) = ἐγκοπὴ, ἐξόγκωμα, ἀνωμαλία ἐδάφους, χτυπήματα στὴν κόψη κοφτεροῦ ὄργανου (μαχαιριοῦ, τσεκουριοῦ κ.τ.λ.), δίοδος ἀνάμεσα σὲ βουνὸ
- κέμι τὸ B, κᾱμι τὸ AΦ, ᾿Τὸ (<gem) = χαλινάρι, γκέμι κεντῶλῖέχι τὸ B, κᾱντῶλῖχι τὸ AΦ, ᾿Τὸ (<gençlik) = νεότητα
- Π κερᾱνι τὸ (<gerdan) = περιδέραιο, κολιὲς
- Π κερᾱν-νίχι τὸ (<gerdanlık) = περιδέραιο, κολιὲς κερκούς ὁ B, κᾱρκούς ὁ AΦ (<gergi = ἐργαλεῖο τεντώματος) = τέντωμα κερκιλέτημα τὸ B, κᾱρκιᾱήτημα τὸ AΦ <κερκιλετίζω B, κᾱρκιᾱτίζω AΦ<gergilemek = τεντώνω) = τέντωμα κεβεζελίκι τὸ B, κᾱβᾱζᾱλίκι τὸ AΦ (<gevezelik) = φλυαρία κιζῆρ(ης) ὁ (<gezir) = κλητήρας (κοινότηας, χωριοῦ)
- A γαιῖπᾱτι ὁ (<giybet) = κακολογία σὲ βάρος ἀπόντος, κακολογία κείτῖσι τὸ (<gidiş) = διαγωγή, περίσταση κετὲν-κελμέζης ὁ (<gittengelmez) = ὁ ἀγύριστος, ὁ θάνατος, ὁ ᾿Αδης κοπάκι τὸ ΠΕΡΧ (<göbek) = ὀφθαλὸς κότηι τὸ (<gös) = ἀποσκευὲς μετανάστη κότηῖσιμα τὸ B (<κοτῖίζω B (= μεταναστεῶ, μετοικῶ)<gösme) = μετανάστευση
- κότησημα τὸ AΦ (<κοτῖᾱώ AΦ (= μεταναστεῶ, μετοικῶ)<gösme) = μετανάστευση

κοβδάς ό (<gönde) = σώμα, κορμί

κοἄρτουός ό ΠΕΡΧ (<göverdi) = πρασινάδα

κοβλεμέζης ό (<gön = πράσινος) = πράσινο καπνόφυλλο Β, φασολάκι

ΑΦ

κοζῆς ό (<göze) = πηγή νερού

κοζλούκι τὸ (<gözlük) = ματογυάλι

κοζλουκτὸς ό (<gözlükçü = πωλητής ή κατασκευαστής ματογυαλιών

κοζτασί τὸ (<göztaşı) = θεικός χαλκός, γαλαζόπετρα

Α γουρβέτι τὸ Β, γουρπάτι τὸ ΑΦ (<gurbet) = ξενιτιά

Ε κάμπρας ό (<gübre<κοπριά) = κοπριά, μεγάλο κομμάτι ξερής κοπριάς βοοειδών

κούτσι τὸ (<güc) = ικανότητα, δύναμη

Λ κουμ(π)ρούκι τὸ (<gümruk) = τελωνείο

κουμούσι τὸ (<gümüş) = ἄσημι

Π κουνάχι τὸ (<günah) = ἁμαρτία

κουντελίκι τὸ (<gündelik) = μεροκάματο

κουγιάς ό Β, κου(γι)ἄ ή ΑΦ (<güne) = σκόρος

Η

Α χαβάρι τὸ Β, χαπάρι τὸ ΑΦ (<haber) = εἴδηση, πληροφορία

Α χατῶάτι τὸ Β, χατῶάτι τὸ ΑΦ (<hacat πληθυντ. τοῦ hacet) = ἐργαλεῖο, ἀνάγκη

Α χατῶής ό - χατῶάβη ή, πλ.θλ. χατῶάβδες οἱ (<haci) = προσκυνητής - προσκυνήτρια Ἁγίων τόπων

Α χατῶιλίχι τὸ (<hacılık) = χατζηλίκι, ή ιδιότητα τοῦ χατζή

Α χάχι τὸ (<hak) = δίκιο, δικαίωμα, ἁμοιβή

Α χάλι τὸ (<hal) = κατάσταση, χάλι

χαλι τὸ, χαλίδα τὰ Ἑὶ (<hali) = χαλι

Α χαλχάς ό (<halha) = χαλκάς, κρίκος ἄλυσίδας

Α χαμαῖλι τὸ (<hamail) = χαῖμαλι

Α χαμπάλ'(ης) ό (<hamal) = χαμάλης

Α χαμπαλ-λιέχι τὸ Β, χαμπαλ-λίχι τὸ (<hamalık) = χαμαλίκι

Α χαμάμι τὸ (<hamam) = λουτρό, χαμάμι

χαμούτι τὸ (<hamut) = λαιμαριά (σαγή ἁλόγου)

Π χάνι τὸ (<han) = χάνι, πανδοχεῖο

Π χαντὸς ό (<hanci) = πανδοχέας, χαντσης

χανίμα ή (<hanım) = κυρία, γυναίκα

Α χάπι τὸ (<hap) = χάπι

χαῖπουσλιέχι τὸ Β, χαῖπισλιχι τὸ (<hapislik) = φυλάκιση

Α χαπίσι τὸ (<hapis) = φυλακή

- A χαράτῳ τὸ (<haraz) = χαράτσι
 A χαράπι τὸ (<harap) = ἐρείπιο (γιὰ οἰκοδομές, κτίσματα), (μεταφ.) ἐρειπώμενος· ἐνότουν χαράπι = ἐρειπώθηκε, ἔγινε ἐρειπώμενο
 A χαράρι τὸ (<harar) = μεγάλο σακί
 χαδλίεχί τὸ B, χαδλίχι τὸ AΦ, ῥτῶ (<harçlık) = χαρτζιλίκι
 χαρδαλῶς ὁ (<hardala) = πελώριο ζῶο
 A χαρέμι τὸ B, χαρῶμι τὸ AΦ, ῥτῶ (<haremi) = χαρέμι
 χαριένι τὸ (<ITAK hareni) = μεγάλο χάλκινο καζάνι
 Π χαρμαντῶς ὁ (<harmanci) = ἄλωνιστής
 χασῆς ὁ B, χασῶς ὁ AΦ, ῥτῶ (<hasa) = χασῆς
 A χασίρι τὸ (<hasır) = ψάθα
 A χασαρέτι τὸ (<hasaret) = ζημιὰ, δυστύχημα, ἀπώλεια
 A χασιρέτιν καὶ χασρέτι τὸ B, χασιρῶτι τὸ AΦ (<hasret) = λαχτάρα, πόθος γιὰ ἀπόκτηση ἐνὸς πράγματος, ἀγαπητὸ ξενιτεμένο πρόσωπο καὶ λύπη γι' αὐτὸ
 Π χασταχανῆς ὁ B, χασταχανῶς ὁ AΦ (<hastahane) = νοσοκομεῖο
 Π χασταλίχι τὸ (<hastalık) = ἄρρώστια
 A χασῆχάσι τὸ (<hashas) = παπαρούνα, τῆς ὁποίας τρώγονται οἱ σπόροι, ὁ σπόρος αὐτῆς τῆς παπαρούνας, χασῆχάσι
 A χασίσι τὸ (<hasıs) = χασίσι
 χαδλάτημα τὸ (<χαδλάτῳ (= ζεματίζω) <haslamak) = ζεμάτισμα
 A χατίρι τὸ (<hatır) = χατίρι, χάρη
 A χαβάς ὁ (<hava) = καιρὸς, κλίμα, (μεταφορ.) σκοπὸς
 A χαβατίσι τὸ (<havadis) = νέο, εἶδηση
 Π χαβάνι τὸ (<havan) = ἀπλὸ καπνοκοπτικὸ μηχανήμα, χαβάνι
 A χασούζι τὸ (<havuz) = δεξαμενὴ, χαβούζα
 A χαϊμάς ὁ (<ἵσως hayat) = σάλα, αὐλή, ὑπόστεγο, ἐξώστης
 αἰτέρ(ης) ὁ – αἰτέρῃσα ἡ (<haydar) = λιοντάρι, λεβέντης, παλικάρι
 A χαϊρι τὸ (<hayır) = ἀγαθοεργία, ὠφέλεια, ὄφελος
 A χαϊβάνι τὸ (<hayvan) = ζῶο, χαϊβάνι
 A χαζιλ-λάτημα τὸ B (<χαζιλ-λατῶ (= ἐτοιμάζω), χαζιρλάτημα τὸ (<χαζιρλατῶ (=ἐτοιμάζω) = προετοιμασία, ἐτοιμασία
 A χαζινῶς ὁ (<hazne) = θησαυρὸς
 A χεκίμ(ης) ὁ (<hekim) = γιαντρός
 χαριένι τὸ (<hereni) = μεγάλο καζάνι, κατσαρόλα
 Π ἡερκελῆς ὁ B, (χ)ῆρκῆλῶς ὁ AΦ (<hergele) = κοπάδι μεγάλων ζώων (κυρίως ἀλόγων)
 Π ἡερτσῆς ὁ (<herze) = ἀνοησία, φλυαρία, ἀπόρητο
 A (ἡ)εσάπι τὸ (<hesap) = λογαριασμὸς
 A χαβάσι τὸ (<haves, heves) = ῥῆλος, κλίση, ἐπιθυμία, διάθεση

- A χαβασλιέχι τὸ (<haves+-λιέχι) = χαρά, ἱκανοποίηση
 χιτσίπ(ης) ὁ (<hicip = εἶδος τουρκικοῦ στρατοῦ) = ἱπέας, ληστής
 βουνοῦ
- A χιντσιρ(ης) ὁ (<hinzir) = γουρούνι, κάπρος, (μεταφορ.) ἄπιστος
- A χιντσιρόκ-κο τὸ (<hinzir+-όκ-κο) = ὑποκοριστικὸ τῆς λέξης hinzir
 χισίμ(ης) ὁ - χισίμτσα ἡ (<hisim) = συγγενῆς
 χισιμλιέχι τὸ B, χισιμλιχί τὸ AΦ (<hisimlik) = συγγένεια
 χιέρι τὸ (<hiyar) = ἀγγούρι
- A χιζμάτι τὸ (<hismet) = δουλειά, περιποίηση
- A χιζμεκέρ(ης) ὁ B, χιζμᾱκᾱρ(ης) ὁ AΦ (<hizmekâr) = ὑπηρέτης, ὑπάλ-
 ληλος
- A χιζμετ-τῶς ὁ B, χιζμᾱτ-τῶς ὁ AΦ (<hizmetçi) = ὑπηρέτης, ὑπάλλη-
 λος
- A χιλ-λῆς ὁ B, χιλ-λᾱς ὁ (<hile) = δόλος, νοθεία
 χοτσᾱς ὁ (<hoca) = χότζας
 χονουρτούς ὁ (<honurtu) = μουγγρητό, μούγγρισμα
 χοπλάτημα τὸ (<χοπλάτῶ(= πηδῶ, χοροπηδῶ)<hoplamak = πήδημα,
 χοροπηδῶ
 χοροντιάς ὁ (<horanta) = οἰκογένεια
 χορασάνι τὸ (<horasan) = εἶδος λάσπης (λάσπη μὲ τρίχες καμήλας)
- Π χόσι (<hos = εὐχάριστος, ὠραῖος, παρᾶξενος) = παρᾶξενος, διαφορε-
 τικός. Στις φράσεις: πααίνει σὸ χόσι μου (<hosuma gitmek) = παρα-
 ξενεύομαι, ἴνουμει ἂν χόσι (<bir hos olmak) = παραξενεύομαι
- Π χοσᾱφι τὸ (<hosaf) = ξερά, στεγνωμένα φρούτα γιὰ κομπόστα, κομπό-
 στα, χοσᾱφι
 χοβαρδᾱς ὁ (<hovarda) = μοιχὸς
 χοβλάτημα τὸ (<χοβλατῶ(=ὄρμῶ, χυμῶ)<hovlanmak) = ἐπίθεση, χύ-
 μημα
 χοурμάς ὁ (<hurma) = χοурμάς
- Π χούι τὸ (<huy) = συνήθεια (κυρίως κακή), χούι
- A χοуζούρι τὸ (<huzur) = ἡσυχία, ἄνεση, χοуζούρι
- A χοутсούμι τὸ (<hücum) = ἐξόρμηση, ἐπίθεση
- A χοкуμέτι τό, B, хокумᾱти τό, хокумᾱт(ης) ὁ AΦ (<hükümet) = κράτος,
 δημόσιο
- Π χονкᾱр(ης) ὁ (<hünkâr) = μεγάλο θρησκευτικὸ ἄξιωμα Τούρκων

I

ιῶχίνι τὸ (<ITAK ıskin) = βλαστάρι δέντρου

Ι

- A ἱπρίχι τὸ (<ibrik) = μπρίκι
 Π ἱπρίμι τὸ (<ibrişim) = μεταξωτὸ νῆμα) = μετάξι
 A ἱτσάρι τὸ (<icar) = νοίκι
 A ἱταρῆς ὁ B, ἱταῤῥῆς ὁ AΦ (<idare) = οἰκονομία, διαχείριση, λυχνάρι
 A ἱφατῆς ὁ B, ἱφατῆς ὁ AΦ (<ifade) = κατάρθεση, ἀπολογία
 A ἱχπάλι τὸ B, ἐχπάλι τὸ AΦ (<ikbal) = τύχη, τυχερὸ
 ἱκίλικι τὸ (<ikilik) = διπλὸ μεταλλικὸ γρόσι
 A ἱκράμι τὸ (<ikram) = προσφορά, ὑποδοχή
 A ἱχτιζᾶς ὁ (<iktiza) = ἀνάγκη
 A ἱλάτῃ τὸ (ilaç) = φάρμακο
 A ἱμάμης ὁ (<imam) = ἱμάμης
 A ἱμάνι τὸ (<iman) = πίστη
 A ἱμζᾶς ὁ (<imza) = ὑπογράφω
 A ἱνάτι τὸ (<inat) = πείσμα, γινάτι
 ἱντσίρι τὸ (<incir) = συκιά, σύκο
 A ἱνκάρι τὸ B, ἱνκᾶρι τὸ AΦ (<inkâr) = ἄρνηση
 A νισάφι τὸ (<insaf) = ἔλεος, δικαιοσύνη
 A ἱνσάνι τὸ (<insan) = κόσμος, ἄνθρωπος
 ἱρεσπέρ(ης) ὁ - ἱρεσπέρτσα ἡ (<ITAK ilesber) = γεωργός, /(μεταφορ.)
 καημένος
 ἱρεσπερλίχι τὸ (<ITAK ilesberlik) = γεωργία
 ἱριδ-σίκι τὸ (<iriski) = λουκάνικο, σουτζούκι
 I ἱσκελῆς ὁ B, ἱσκάλλῆς ὁ AΦ (<iskele <σκάλα <skala) = ἀποβάθρα, σκα-
 λωσιὰ
 A ἱσπάτ(ης) ὁ -πληθ. ἱσπάτοι οἱ (<ispat) = μάρτυρας
 ἱσᾶράτι τὸ (<işaret) = νεῦμα
 ἱσμάρι τὸ (<işmar) = νεῦμα, φτένω ἱσμάρι (<işmar etmek) = κάνω
 νεῦμα
 A ἱστάχι τὸ (<iştah) = ὄρεξη, διάθεση
 A ἱταάτι τὸ (<itaat) = ὑπακοή, ὑποταγή
 ἱτ-ταχᾶς ὁ (<ITAK ittaha) = πείσμα, γκρίνια
 ἐιλίκι τὸ (<iyilik) = καλοσύνη, εὐεργεσία
 A ἱζίνι τὸ (<izin) = ἄδεια, δίνω ἱζίνι (<izin vermek) = δίνω ἄδεια
 A ἱζιν-νεμῆς ὁ (<izinname) = ἄδεια γάμου

K

- γαπάτης ὁ (<kabaday) = παλικάρῶς, λιονταρής, νταής
 γαπάχι τὸ (<kabak) = κολοκυθιά, κολοκύθι
 γαπαρμᾶς ὁ B, γαπάρμα τὸ AΦ (<kabarma) = φούσκωμα

- A γαπούλι τὸ (<kabul) = ἀποδοχή. Κυρίως σημαίνει: δεκτός, φτένω γαπούλι (<kabul etmek) = ἀποδέχομαι κάτι
- γατῶάχος ὁ - γατῶάχῑσα ἡ (<kaşak) = δραπέτης
- γατάς ὁ (<ITAK kada) = κίνδυνος, κακὸ. Στὶς φράσεις: παίρω τὸ γατὰ σου(<kadani aliyom) = κινδυνεύω γιὰ σένα, νὰ πάρω τὸ γατὰ σου (<kadani aliyim) = νὰ κινδυνέψω, νὰ χαθῶ γιὰ σένα
- OY γατανάς ὁ (<kadana) = πελώριο ζῶο
- A γατέφι τὸ B, γατᾶφι τὸ AΦ (<kadeh) = ποτηράκι οὔζου
- A γατέρι τὸ B, γατᾶρι τὸ AΦ (<kader) = τύχη, τυχερὸ
- A γατῆς ὁ (<kadi) = κατῆς, δικαστῆς
- A γατιφῆς ὁ B, γατιφᾶς ὁ AΦ(<kadife) = κατιφές, βελούδο
- A γαφᾶς ὁ (<kafa) = κεφάλι
- Π γαφάσι τὸ B, γαφᾶσι τὸ AΦ (<kafes) = καφάσι
- κάχῑ τὸ (<kâh(= τόπος, καιρὸς)<ἄρμεν. kawh = τὰ γύρω, kow = πλευρὸ) = ἄκρη, γωνία, τὸ πλαϊνὸ
- A γαχῑρι τὸ (<kahır = δύναμη, παράπονο, κατατρόπωση, θλίψη)= λύπη, παράπονο, διαμαρτυρία
- Π γαχπῆ(σσα) ἡ B, γαχπᾶ(σσα) ἡ (καὶ γαχπᾶς ὁ) AΦ (<kahre) = πόρνη
- Π γαχπόγλου ὁ (<kahroğlu) = ὁ γιὸς τῆς πόρνης (βρισιά)
- A γαφιάς ὁ (<kahve) = καφές, καφενεῖο
- Π κεχᾶς ὁ - κεχᾶβη ἡ (<kâhya) = (πρόεδρος AΦ), ἐπιστάτης, κεχαγιάς
- A γαιτῆς ὁ B, γαιτᾶς ὁ AΦ (<kaide) = σκοπὸς (μουσικῆς)
- χαχάτῑ τὸ (<kakas) = μακρόστενο σὰ λουρὶ στεγνωμένο κρέας, / (μεταφορ.) ψηλὸς καὶ λεπτὸς
- Π κέκῑλι τὸ B, κᾶκῑλι τὸ AΦ (<kâkûl) = βόστρυχος, μπούκλα
- γαλαπαλίχῑ τὸ (<kalabalık) = καλαμπαλίκι
- γαλαί τὸ (<kalay) = καλαί, κασσίτερος
- γαλαῖτῶῃς ὁ (<kalayci) = γανωτῆς, καλαῖτῶῃς
- A γάλπι τὸ (<kalb) = χαρακτήρας, αἴσθημα, διάθεση, ἐπιθυμία, ἰδέα
- A γαλᾶς ὁ (<kale) = φρούριο, Γαλαδῶτ(ης) ὁ - Γαλαδῶτ-ῑσα ἡ = αὐτὸς ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὸ χωριό: Γαλᾶς ὁ (ἐθνικὸ ὄνομα)
- A<E γαλέμι τὸ B, γαλᾶμι τὸ AΦ (<kalem<ἄραβ. kalam<καλάμιον<κάλαμος) = μολύβι (ἀντιδάνειο)
- A γάλφας ὁ (<kalfa) = ἐργοδηγός, ἀρχιμάστορας, ἀρχιτεχνίτης, κάλφας
- A γαλέπι τὸ (<kahır) = καλούπι
- γαμᾶς ὁ (<kama) = σπάθα, κάμα ἡ
- γαμῑτῶῃς ὁ (<kamçı) = καμπτσίκι, μαστίγιο
- γαμγᾶς ὁ (<kamga) = πελεκούδι
- γαμῑῑ τὸ (<kamış) = καλάμι
- γαμῑσόκ-κο τὸ (<kamış + -όκ-κο) = καλαμάκι (ὑποκοριστικὸ)

- γαμιτόλιχι τὸ (<kamışlık) = καλαμιώνας
- A γαναάτι τὸ B, γανᾶᾗτι τὸ AΦ (<kamaat = ἄποψη, αὐτάρκεια) = εὐχα-
ρίστηση, ἱκανοποίηση, ὑπομονή, κολακεία
- A γανασαχκερλίκι τὸ B, γανασαχκῆρλίκι τὸ AΦ (<kanaatkârlık) = ὀλιγάρ-
κεια
- γανάτι τὸ (<kanat) = φτερό, ἐξώφυλλο βιβλίου
- γαῖγάλι τὸ (<kangal) = εἶδος γαλακτεροῦ φυτοῦ τῶν Φαράσων
- γανκλί τὸ (<kanlı<kan = αἷμα) = συμπαγῆς τροχός, βοϊδόμαξα, κάρο.
- Ἄνατ. Θράκη: γκαγκλί τὸ
- γάνκλα ἢ (<kanlı<kan = αἷμα) = κύκλος, στροφή, τροχός συμπαγῆς
(ὄχι ἄκτινωτός)
- χαπάχι τὸ (<karak) = καπάκι
- χαπάχωμα τὸ (<χαπάχοῦμαι(= σκοντάφτω, πέφτω μπρούμυτα ἀπὸ μπερ-
δεμα τῶν ποδιῶν)<karaklanmak) = σκόνταμμα
- γαπάτημα τὸ (<γαπατίζω(= κλείνω, σκεπάζω μὲ καπάκι)<karamak)
= κλείσιμο, σκέπασμα μὲ καπάκι
- χαπάνα ἢ B, χαπάνι τὸ AΦ, Ἵτς(<karan = ἀποθήκη, ἀγορά, παγί-
δα) = μεγάλο ἀνοιγμα στὸ δάπεδο τοῦ σπιτιοῦ, μεγάλο σακί γιὰ σι-
τάρι ἢ ἁλεύρι
- γαπτσόυχι τὸ (<karşık) = σκύβαλο δημητριακῶν
- γαπούδμας ὁ (<ΙΤΛΚ karışma) = ἄρπαγμα ἄρπαγή, λεηλασία
- Π κῆρι, τὸ B, κᾶρι τὸ AΦ, Ἵτς(<kâr) = κέρδος
- καράς ὁ (<kara = μαῦρος) = μαῦρο βόδι, ὁ καράς
- γαπαπάσης ὁ (<karapas) = μαυροκέφαλος, παπάς
- Γαρατσός ὁ (<karaca = μαυριδερός) = (ἐπώνυμο)
- γαρατσιέρι τὸ (<karacığer) = μαῦρο συκώτι
- γαριέτι τὸ (<γαριέζω(= κατηγορῶ, κακολογῶ, συκοφαντῶ)<kara-
mak) = κατηγορία, κακολογία, συκοφαντία
- γαρά(γ)όλι τὸ (<karakol) = ἀστυνομικὸ τμήμα, σταθμὸς χωροφυλακῆς
- A γαρῆρι τὸ B, γαρᾶρι τὸ AΦ, Ἵτς (<karar = ἀπόφαση, σταθερότητα,
διάρκεια) = συμφωνία, κανονικότητα, σταθερότητα, μέτρο, κρίση
- γαραλίου ὁ B (<karalı) = μαυρίλα, κάτι τὸ μαῦρο, τὸ σκοτεινὸ ἢ τὸ
ἄοριστο
- γαραχίου ὁ AΦ (<karartı) = μαυρίλα κάτι τὸ μαῦρο, τὸ σκοτεινὸ ἢ τὸ
ἄοριστο, |(μεταφορ.) παρουσία ἢ :ς κοπεῖ ὁ χαραχίους σου! (= νὰ
πεθάνεις!)
- γαρεμέτι τὸ B, γαρᾶμέτι τὸ AΦ (<ΙΤΛΚ karamet) = συκοφαντία, κακο-
λογία
- γαρίζι τὸ B, Ἵτς (ὄχι στὸ AΦ) (<karık) = αὐλάκι γιὰ φύτεμα κηπευτικῶν
- Π κερχανετῆς ὁ (<kârhanecî) = προαγωγός, πορνοβοσκός

- γαριδιχλίεχί τὸ B, γαριδιχλίχί τὸ AΦ (<karışıklık) = ἀνακάτεμα
 γαρσίλαμάς ὁ (<karşılama) = καρτσιλαμάς (χορὸς)
 γαρσίλιχί τὸ (<karşılık) = ἀντιδραστική ἀπάντηση, ἀντίσταση
 γαρτάλι τὸ (<kartal) = ἄετός
- A γασάπ(ης) (kasap) = χασάπης
 A γασαπλίεχί τὸ B, γασαπλίχί τὸ AΦ (<kasaplık) = ἡ δουλειὰ τοῦ χασά-
 πη, χασαπική
 γαζνάζι τὸ (<kasnak) = στεφάνι κόσκινου
 γάσι τὸ (<kaş) = φρύδι
- I κᾶσκαβάλι τὸ (<kaşkaval) = κεφαλοτύρι, κασκαβάλι
 κιδιφλέτημα τὸ B, κιδιφλᾶτημα τὸ AΦ (<κιδιφλετῶ B, κιδιφλᾶτῶ AΦ
 (= παρακολουθῶ ἢ ἀφουγκράζομαι κρυφά) <keşiflemek) = παρακο-
 λούθηση, κρυφάκουσμα
 γάτι τὸ (<kat) = ὄροφος, πάτωμα, σειρά ἢ στρώμα
 γατίχί τὸ (<katık) = προσφάγι, μεῖγμα
- A κατίπ(ης) ὁ (<kâtip) = γραμματικός, γραμματέας
 χαβάχί τὸ (<kavak) = λεῦκα, καβάκι
 γαβάλι τὸ (<kaval) = φλογέρα
 γαβγᾶς ὁ (<kavgal) = καυγᾶς, φιλονικία
 γα(β)ουρμάς ὁ (<kavurma) = καβουρμάς, τηγανιά
 γα(β)οῦνι τὸ (kavun) = πεπόνι
 γαῖγους ὁ (<kaygi, kaygu) = σκοτούρα, φροντίδα, μέριμνα
 γαῖχι τὸ (<kayık) = καῖκι
 γαῖνης ὁ (<kayın) = κουνιάδος
 γαῖσής ὁ (<kayısı) = βερικοκία, βερίκοκο
- A γαῖτι τὸ (<kayıt ἢ kayıt) = ἐργαλεῖο
 γαῖμάχι τὸ (<kaymak) = κρέμα γάλακτος, καῖμάκι
- A γαῖμαχάμ(ης) ὁ (<kaymakam) = καῖμακάμης, ὑποδιοικητής
- A γαῖμαχαμλιέχί τὸ B, γαῖμαχαμλίχί τὸ AΦ (<kaymakamlık) = ἐπαρχία,
 ὑποδιοίκηση
- A κεπάπι τὸ (<kebab) = κεμπάπι
 κετῶδες ὁ B, κᾶτῶας ὁ AΦ (<keçe) = πίλημα, κετσές
- A κεφίνι τὸ (<kefin) = σάβανο
 κᾶλι τὸ (<kel) = κασίδα
 κᾶλάκι τὸ (<kelek) = ἀγουροπέπονο) = ἀγουροπέπονο B, καρπούζι AΦ
 κελέπι τὸ (<kelep) = δέσμη νήματος
- Π κελ-λᾶς ὁ B, κᾶλ-λᾶς ὁ AΦ (<kelle) = κεφάλι, στάχυ
- Π κεμανής ὁ (<kemane) = λύρα, βιολί
- Π κεμεντῶδες ὁ B, κᾶμᾶντῶας ὁ AΦ (<kemance) = λύρα
- Π κεμεντῶετῶς ὁ B, κᾶμᾶντῶτῶτῶς ὁ AΦ (<kemanceci) = λυράρης, λυ-

- ριτσής
- Π κεμέρι τὸ B, kāmāri τὸ AΦ (<kemer) = ζουνάρι γιὰ φύλαγμα τῶν χρημάτων σάν σὲ πορτοφόλι
καμουρδῆμα τὸ (<καμουρδά(γ)ω(= κατατράγω, μασῶ κάτι τὸ σκληρὸ)<kemirme) = καταφάγωμα, μάσημα κάποιου σκληροῦ
- Π κενάρι τὸ (<kenar) = πλαγιά, ἄκρη
κεντίρι τὸ (<kendir) = κανάβι, σπόρος καναβιοῦ
κενὲς ὁ B, kânās ὁ AΦ (<kene) = τσιμπούρι
- A κενέφι τὸ B, kânāfi τὸ AΦ (<kenef) = ἀποχωρητήριον
κάγκαρα ἢ B, kagkārī τὸ AΦ (<kenger) = εἶδος ἀγκινάρας καὶ μαστίχας
- Π κέπεζελίχι τὸ B, kâpāzālıχī τὸ AΦ (<kerazelik) = ξευτελισμὸς
κέπέκι τὸ B (= ἀφρὸς φαγητοῦ κατὰ τὸ βράσιμο), kâpākī τὸ AΦ (= πίτυρο)<kepek = πίτυρο
καπάγκι τὸ (<kerenk) = καταπακτή, πόρτα, κεπέγκι
- A κερμεέτι τὸ (<keramet) = προκοπή, εὐεργεσία, καλοσύνη
- Π κερεστὲς ὁ B, kārāstās ὁ AΦ (<kereste) = οἰκοδομήσιμη ξυλεία, κερεστὲς
- A κελπατούνι τὸ (<kelpeten) = τανάλια
κερπίτῳ τὸ B, karpētōi τὸ AΦ (<kerpiç) = πλιθί, πλίνθος, πλιθ(ρ)α
κερτής ὁ (<ἴσως kerte = ἐγκοπή, χαρματιά) = εὐκαιρία, σειρά
κερτίκι τὸ (<kertik) = ἐγκοπή, ἐντομή, χαρακιά
- Π κερβάνι τὸ (<kervan) = караβάνι
- Π κερβαντῆς ὁ (<kervani) = ἀρχηγὸς караβανιού
- Π κέσες ὁ B, kāsās ὁ AΦ ἱὸς (<kese) = πορτοφόλι
- Π κεσετῆς ὁ B, kāsātῆς ὁ AΦ, ῾Tῶ (<keseçi) = ταμίας, αὐτὸς ποὺ κρατάει
κασᾶκι τὸ AΦ, ῾Tῶ (<kese) = μεγάλο σβῶλι
κесίμι τὸ (<kesim) = χώρισμα ἢ τμῆμα κήπου, συμφωνία
κεσῖτι τὸ (<kesik) = σειρά, περίοδος, περιτροπή
- A κέιφι τὸ (<keyf) = κέφι, διάθεση, ὄρεξη
- Π κεζάπι τὸ (<kezzap) = νιτρικὸ ὀξύ, κεζάπι
γίλι τὸ (<kil) = τρίχα, γιδόμαλλο (τὸ β' λέγεται συνήθως τραχάρι)
γουλαουζής ὁ (<kılanuz) = ὀδηγός, κολαούζος
γιλτσίχι τὸ (<kılci) = ἄγανο σταχυοῦ
γιλίτῳ τὸ (<kılıç) = ξίφος, σπαθί
- A γιντάπι τὸ (<kinnap) = σπάγγος ἀπὸ καννάβι
γιράνι τὸ (<kiran) = καταστροφή, θανατηφόρα ἐπιδημία ζώων· ἔτσι
ὀνομάζουν ὕβριστικά καὶ τὰ πολὺ ἄτακτα καὶ ζημιάρικα παιδιὰ
γιρπάτῳ τὸ B, γιρπάτῳ τὸ AΦ (<kıraç) = βούρδουλο
- A γισμάτι τὸ (<kismet) = τύχη, μοίρα, ριζικὸ

γῖσκάλάκι τὸ B (<kis(= χειμώνας)+ kelek(= ἄγουρο πεπόνι) = κολο-
κῦθι

γῖσκαλακόκ-κο τὸ (<γῖσκάλακι + -όκ-κο) = κολοκυθάκι

γῖστράχι τὸ (<kisrak) = φοράδα

γῖτι τὸ (<kit) = σπανιότητα, ἀκρίβεια

γῖτλίχι καὶ γῖτλιέχι τὸ B, γῖτλέχι τὸ AΦ (<kitlik) = πείνα, λιμὸς

γῖβράντισμα τὸ (<γῖβραντίζω (= στριφογυρίζω, περιφέρομαι)<kinvan-
mak) = στριφογύρισμα, περιφορά

γῖης ὁ (<kiyi) = ἄκρη

A γῖγιαμάτι τὸ (<kiyamet) = μέγας θόρυβος, ταραχή, φασαρία

A γῖυμάτι τὸ (<kiymet) = ἀξία, τιμὴ (γιά τὸν ἄνθρωπο)

χῖς ὁ (<kiyye) = ὀκιά

γῖτσάχι τὸ B, τῖσιζάχι τὸ AΦ (<kizak) = ἔλκυθρο

χῖζα ἡ (<kiz) = τουρκοπούλα

χῖζόκ-κο τὸ (<χῖζα + -όκ-κο) = τουρκοπουλίτσα

γῖζαμ-μούχι τὸ (<kizamik) = ἰλαρά

γῖζιλ-κόξης ὁ (<kizilköz) = κοκκινομάτης

γῖζτιέσημα τὸ (<γῖζτιέω(= ἐκνευρίζομαι, ἐξάπτομαι)<kizmak) = ἐξα-
ψη, ἐξοργισμός

A κῖπῖρι τὸ (<kibir) = ἀξιοπρέπεια, γόητρο, φιλότιμο

A κῖρπῖτ(ης) ὁ (<kibrit) = σπῖρτο

κῖλι τὸ (<kil) = ἄσπρο χῶμα ἢ ἄσπρος πηλός, πού τὸν χρησιμοποιοῦσαν
ὡς ἀπορρυπαντικό γιά λούσιμο (κυρίως τοῦ κεφαλιοῦ)

κῖλτᾶς ὁ (<kilte = κουμπὶ μεγάλο, ἀλλὰ καὶ δεσμίδα, δεμάτι, δέ-
μα) = μεγάλο κουμπὶ σακακιοῦ, παλτοῦ

κῖλίμι τὸ (<kilim) = κιλίμι

A κῖρι τὸ (<kira) = νοίκι

κῖράτῃ τὸ (<kireş) = ἀσβέστης

κῖρμᾶνα ἡ (<kirmen) = ἄδράχτι γιά γνέσιμο

κῖρπῖκι τὸ (<kirpik) = βλεφαρίδα, ματόκλαδο

κῖδνέτημα τὸ (<κῖδνετῶ(= χλμιντρίζω)<kışnemek) = χλμιντρισμα

γὸτῃ τὸ (<koş) = κριάρι

γολάνκι τὸ (<kolan) = πλατιά ζώνη γιά δέσιμο τοῦ σαμαριοῦ στὰ ὑποζύ-
για κάτω ἀπὸ τὴν κοιλιά τους

γολαῖ ἡ B, γολάι τὸ AΦ (<kolay) = εὐκολία

γολτούχι τὸ (<koltuk) = βραχίονας, μασχάλη, μανίκι

γοντῶς ὁ - γοντῶσῖσα ἡ (<komşu) = γείτονας

γονάχι τὸ B, AΦ, κονάχι τῶ (<konak) = μέγαρο, παλάτι, κονάκι

γοτῶνι τὸ B, γοῶνι τὸ AΦ (<koşan) = τίτλος κυριότητος, ταπὶ

γoubάνι τὸ (<kovan) = κυψέλη, ξύλινο δοχεῖο γιά τὸ χτύπημα τοῦ γι-

- αουρτιού, γιά νά βγεῖ βούτυρο.
 γαίτισημα τὸ (<γαίταινω B, γαίτιέ(ζ)ω(= διώχνω) <μᾶλλον ἀπὸ τὸ κο-
 νmak) = διώξιμο
 κοσάκι τὸ (<kōsek) = καμηλάκι
 Π κοφτές ὁ B, κοφτᾶς ὁ AΦ (<köfte) = κεφτές
 κοκι τὸ (<kök) = ρίζα
 κολῆς ὁ B, κολᾶς ὁ AΦ (<köle) = δοῦλος
 κοῦᾶς ὁ (<körek) = παλιάνθρωπος
 κοῦόγλου (<köröğlu) = σκυλόπαιδο (βρισιᾶ)
 κοῦούκι τὸ (<körük) = ἀφρὸς
 κοῦούρδημα τὸ (<κοῦούρδιζω (= ἀφρίζω)<körürmek) = ἀφρισμα
 Κ'όρογλου ὁ (<Köroğlu) = κύριο τουρκικὸ ὄνομα
 κορῖᾶς ὁ (<ῖσως köpce) = μεγάλο κατσίκι
 Π κοσᾶς ὁ (<köse) = σπανὸς
 Π κοσᾶς ὁ (<köşe) = γωνία (σπιτιοῦ)
 κοτέκι τὸ (<kötek) = ρόπαλο, ξυλοκόπημα
 κοτούλουκι τὸ (<kötülük) = κακία, κακό, ἐλάττωμα, κακὴ πράξη
 κούτῑ τὸ (<kuçu) = σκυλάκι, μικρὸ ζώου
 γουτῶαχλάτημα τὸ (<γουτῶαχλατῶ = ἀγκαλιάζω)<kucaklamak) = ἀγ-
 κάλιασμα
 γουτουρμάς ὁ B, γουτούρμα καὶ γουτούρδημα τὸ AΦ (<γουτουρδιέω
 (= λυσσιάζω)<kudurmak) = λύσσιαγμα
 γουτουργουν-νιέχι τὸ (<kudurganlık) = λύσσιαγμα
 γουλάτῑ τὸ (<kulaç) = ὄργια
 κουλάτῑ τὸ B (<kulaç) = μικρὸ φίδι
 κουλατσόκ-κο τὸ B (<κουλάτῑ + -όκ-κο) = φιδάκι
 κούλπι τὸ (<kułp) = χερούλι (ἀγγείου)
 γούμι τὸ (<kum) = ἄμμος
 A χουμάρι τὸ (<kumar) = κουμάρι, τυχερὸ παιχνίδι μὲ χρήματα
 A χουμαρτῶης ὁ (<kumarcı) = κουμαρτζής
 A γουμάσι τὸ (<kumaş) = ὕφασμα ἐκλεκτῆς ποιότητος
 E γουντάχι τὸ (<kundak<κοντάκιον<κοντός) = κοντάκι ὄπλου, εἶδος
 μικρῆς κούνιας
 γουντουράς ὁ (<kundura) = εἶδος παπουτσιοῦ
 A γουρβάνι τὸ (<kurban) = σφάγιο, θύμα, θυσία
 γουρῑσάχι τὸ (<kursak) = οἰσοφάγος
 A γρούσι τὸ (<kuruş) = γρόσι
 κούσκούσι τὸ (<kuskus) = εἶδος χειροποίητου ζυμαρικοῦ
 A γουσούρι τὸ (<kusur) = ἐλάττωμα, κουσούρι
 γούσι τὸ (<kuş) = γεράκι

- γουσλούχι τὸ (<kusluk) = ὁ ἀπὸ τὸ πρῶι ὥς τὸ μεσημέρι χρόνος
- A γουβάτι τὸ (<kunvet) = δύναμη
 γου(γ)ι τὸ (<kuyu) = λάκκος
 γουγιουμτῆς ὁ (<kuyumcu) = χρυσοχόος
 γουζι τὸ (<kuzu) = ἄρνι, πρωτόγαλο, Στὸ ῥῶ : γούζι τὸ = πρωτόγαλα
 Κουτσούκ(ης) ὁ (<küşük) = Φλεβάρης
 κούφι τὸ (<küf) = μούχλα
- E γοφᾶς ὁ (<küfe(= κοφίνι)<κόφινος) = μικρὸ καλάθι
- A κούφοורי τὸ (<küfür) = βλαστήμια, βρισιὰ
 κούκρος ὁ B (<kükre) = ἄφρὸς
 κούκράτμα τὸ AΦ (<κούκράτῶ(= ἀφρίζω)<kükremek) = ἄφρισμα
 κούκούρτι τὸ (<kükürt) = θειάφι
- Π κούλάφι τὸ (<kûlah) = εἶδος καλύμματος τοῦ κεφαλιοῦ
 κουλ-λουνκι τὸ (<küllük) = σκουπιδοτόπος, τὸ μέρος ὅπου πετοῦν τῇ
 στάχτη
 κουμάσι τὸ (<kümeş) = κουμάσι, κοτέτσι
 κούρένι τὸ B, κούρανι τὸ AΦ (<ITAK kuren ἢ küren) = σμήνος πουλιῶν
 κούρκι τὸ (<kürk) = γούνα
 κούτούκι τὸ (<kütük<ἴσως ἑλλην. κοντός) = κούτσουρο, μητρῶο ἢ
 δημοτολόγιο

L

- Π λιτῆχέρι τὸ (<ἴσως ἀπὸ σύμφυρση τῶν λ. lâcivert (= βαθυγάλαζος)
 + cehri = ράμνος ἢ χρωστική) = εἶδος καρποῦ σὰν τὸ κουκούτσι
 τοῦ κέδρου γιὰ βαφὴ ὑφασμάτων
- Π λάφι τὸ (<lâf) = κουβέντα, λόγος
 λαπᾶς ὁ (= κομπρέσα ἀπὸ χόρτα), λαῖπᾶς ὁ (= πιλάφι χωρὶς λίπος)<lâpa
- E λαστίκι τὸ (<lastik<ἑλλην. λάστιχο) = λάστιχο
 β-βουάσι τὸ B, βάσι τὸ AΦ, ῥῶ(<lavaş), ποντιακά: λαβάς τὸ = ψημένο
 φύλλο πίτας
 λεῖπλεπῆς ὁ B, λαῖπλεπῆς ὁ AΦ (<leblebi) = στραγάλι
- A ἱλεχίμι τὸ (<lehim) = καλαί ἢ ἄλλη συγκολλητικὴ οὐσία μετάλλων
 ἱλέσ: τὸ (<leş) = πτῶμα (κυρίως ζώου)
 λειλέκι τὸ B, λαῖλλακι τὸ AΦ (<leylek) = λελέκι
- I λοκάντα ἢ B, λοκαντάς ὁ AΦ, ῥῶ (<lokanta) = ἐστιατόριο
 λοχούμι τὸ (<lokum) = λουκούμι
- AΠ λόρτ(ης) ὁ (<lort) = λόρδος, πολὺ πλούσιος
 λόκι τὸ (<lök = εἶδος καμήλας) = καμπούρα καμήλας, |(μεταφορ.) πε-
 λώριος

M

- A ματένι τὸ B, ματᾶνι τὸ AΦ (<maden) = μεταλλεῖο, Μετένι = ὄνομα χωριοῦ κοντὰ στὸ Βαρασὸ
- A ματεντῶς ὁ - μετεντῶσσα ἢ B, ματᾶντῶς ὁ - ματᾶντῶσσα ἢ AΦ (<madenci) = μεταλλουργός, κάτοικος τοῦ Μαδενιοῦ ἢ τῆς περιοχῆς του
- A μαγαράς ὁ (<mağara) = σπηλιά
- A μεχᾶς ὁ (<mahalle) = μαχαλάς
- A μεχадώτ'ς ὁ (<mahallet + -ώτης) = ὁ μαχαλιώτης, αὐτὸς ποὺ ἀνήκει στὸ μαχαλά
- A μαχῑτσούμι τὸ (<mahdum) = μωρὸ
- A μαχλουκάτι τὸ (<mahlûk) = πλάσμα
- A μαχσούλι τὸ (<mahsul) = προϊόν, σοδειά
μαχαράς ὁ (<makara) = μακαράς, καρούλι
- I<E μάκινα ἢ (<makina) = μηχανή
- A μάλι τὸ (<mal) = πράγμα, κτῆμα, περιουσία
- Π μαλᾶς ὁ (<mala) = μυστρί
- A μανῆς ὁ (<māna) = ἔννοια, πνεῦμα, σημασία
μανκάλι τὸ B, μανγάλι τὸ AΦ (<mangal) = μαγκάλι
μαντῆς ὁ (<manti) = εἶδος ζυμαρικοῦ
- A μερέσι τὸ B, μᾶρᾶσι τὸ AΦ (<miras) = δωρεὰ ἀπὸ ἄκληρους ἢ ἀπὸ προίκα
- A μασχαράς ὁ (<maskara) = μασκαράς
- A μαστράφι τὸ (<masraf) = ἐξόδο
μασᾶς ὁ (<masa) = μασιὰ
- A μακ-κάπι τὸ AΦ, ματχάπι τὸ B (<matkap) = τρυπάνι
- Π μαγιας ὁ (<maya) = μαγιά
μαγιασίρι τὸ (<mayasil) = ἔκζεμα
- E μαγδανόζι τὸ (<maydanoz<μακεδονήσι) = μαϊδανὸς
μαῖμούνι τὸ (<maymun) = μαϊμού, μαῖμούνι
μαζῆς ὁ (<mazi) = ἄξονας κάρου
- A μεντῑλιῑσι τὸ (<meclis) = συμβούλιο, συνάθροιση
μᾶτρᾶσᾶς ὁ (<medrese) = μετρεσές, ἀνώτερο σχολεῖο ὅπως τὸ Λύκειο
- A μεκτούπι τὸ (<mektup) = γράμμα, ἐπιστολή
μᾶλᾶφᾶς ὁ (<melefas) = κάλυμμα παπλώματος
μᾶλᾶτῆμα τὸ (<μᾶλᾶτάω(= βελάζω)<melemek) = βέλασμα
- A μελμεκέτι τὸ B, μᾶλμᾶκᾶτι τὸ AΦ, ᾿Τῶ(<melmeket) = χώρα, πατρίδα
- E μάνγγανα ἢ (<megene<ῑσως ἑλλην. μάγγανον) = μέγγενη, παγίδα
μᾶντᾶσᾶς ὁ (<menteşe) = μεντεσές
- A μεράχῑ τὸ (<merak) = μεράκι, ὄρεξη

- A μεράμι τὸ B(<meram) = σκοπός, πρόθεση, ἐπιθυμία
 Π μερδιβάνι τὸ B, μερδουβάνι τὸ AΦ (<merdiven) = σκάλα
 A μερχαμέτι τὸ B, мәρχәмәти τὸ AΦ (<merhamet) = εὐσπλαχνία
 A μασάλι τὸ B, AΦ, μεσέλι τὸ ῾Τὸ (<mesel) = παραμύθι
 A μεσελές ὁ B, мәсәләс ὁ AΦ (<mesele) = υπόθεση, ἱστορία, διήγηση, παράδοση, ὄνειρο
 μεσίνι τὸ (<mesin) = κατεργασμένο δέρμα
 E μετέλικι τὸ (<metelik<έλλην. μεταλλικόν) = τουρκικὸ κέρμα, μεταλίκι
 A μεντέρισι τὸ (<met(e)ris) = ὄχυρό, μετερίζι
 A μεϊδάνι τὸ (<meydan) = πλατεία, ἀνοιχτὸς χώρος
 Π μεϊβάζ ὁ (<meyva) = ὀπωροφόρο δέντρο, φρούτο
 μεϊτί τὸ (<meyyit) = λείψανο, νεκρὸς
 A μεζάτι τὸ (<mezat) = δημοπρασία
 мәзәс ὁ (<meze) = μεζές
 μισίρι τὸ B (<misir) = καλαμπόκι
 A μουσχάς ὁ B, μισχάς ὁ AΦ (<miska καὶ muska) = φυλαχτό, χαϊμαλὶ
 A μιζράχι τὸ B, мантсирәчи τὸ AΦ (<mizrah) = ξυράφι, αἰχμὴ ἀκοντίου
 A μιντσιράχι τὸ AΦ (<mizrah) = αἰχμὴ βουκέντρας
 A μιτές ὁ B, μιτās ὁ AΦ (<mide) = στομάχι
 A μίλι τὸ (<mil) = βελόνα μεγάλη γιὰ πλέξιμο
 A μιλ-λέτι τὸ B, мил-ләти καὶ мил-лиәти τὸ AΦ (<millet) = ἔθνος, λαὸς
 Γ μιλιόνι τὸ (<milyon) = ἑκατομμύριο
 A μιν-νερές ὁ B, минарәс ὁ AΦ (<minare) = μιναρές
 μινδέρι, τὸ B, мινдәри τὸ AΦ (<minder) = μιντέρι
 A μουν-νᾶτι(v) τὸ (<minnet) = ὑποχρέωση, χρέωση
 A μερέσι τὸ B, мәрәси τὸ AΦ (<meres) = μερίδιο, κληρονομιά, μοιράδι
 A μισαφούρ(ης) ὁ - μισαφούρτσα ἡ (<misafir) = μουσαφίρης, φιλοξενού-μενος
 μιτίλι τὸ (<mitil) = κουρέλι
 μιγτίτσης ὁ, μιγτίτσες οἱ B (<ἴσως minicik = μικροσκοπικός) = μικροσκοπικό, μικρόσωμο ἄλλογο
 I μοστουράς ὁ - μοστουράσσα ἡ (<mostra) = μόστρα, πρόσωπο (εἰρωνικά)
 A μουγαῖνι τὸ B, AΦ, μουαῖνι τὸ ῾Τὸ (<muayene) = ἐξέταση (ἀπὸ γιατροῦ)
 A μουτσοζέτι τὸ (<muzizet) = ἀνταπόδοση, ποινὴ, ἀγίασμα, ἐξαγνισμὸς
 A μουχαπέτι τὸ B, мухапәти τὸ AΦ (<muhabbet) = συζήτηση, διασκέδαση, φιλία, ἀγάπη, ἔρωτας.
 A μου(γ)ατσίρ(ης) ὁ - μου(γ)ατσίρτσα ἡ (<muhacir) = πρόσφυγας
 A μου(γ)ατσίρλιέχι τὸ B, му(γ)атсирлiчi τὸ AΦ (<muhacirlik) = προσφυγιά

- A μουχαρεπές ό B, μουχαράπᾱς ό ΑΦ (<muharebe) = πόλεμος, μάχη
 A μουχτάρ(ης) ό (<muhtar) = πρόεδρος (στο ἸΑφσάρι λεγόνταν: κεχᾱς = kâhya)
 A μουράτι τὸ (μουράζι τὸ ΑΦ, ἱδ-D) (<murat) = πόθος, ἐπιθυμία, εὐτυχία
 A μουῤαμπᾱς ό (<muṣamba) = κηρωτὸ ὕφασμα, μουσαμᾱς
 A μουταράς ό (<müdara) = ὑποχρέωση, προχειρότητα, ἀδιαφορία, ὑποκρισία
 A μουτούρ(ης) ό (<müdü̃r) = ἐπαρχος
 A μουτουρλούχι τὸ (<müdü̃rlük) = ἐπαρχία
 A μουφτής ό (<müfti) = μουφτής, ἐρμηνευτὴς τῶν νόμων
 A μouxούρι τὸ (<mühür) = σφραγίδα
 Π μουζτᾱς ό B, μουζτᾱς ό ΑΦ (<müjde) = εὐχάριστη εἶδηση, δῶρο ποὺ παίρνει αὐτὸς ποὺ φέρνει εὐχάριστη εἶδηση
 A μούλκι τὸ (<mülk) = κτῆμα, περιουσία
 Π<A μουντᾱρι τὸ (<murdar<ἀρβ. murededd) = ψοφίμι τὸ
 A μουρεκέφι τὸ B, μουράκᾱφι τὸ ΑΦ (<mürekkep) = μελάνι
 A μουσατᾱς ό B, μουσατᾱς ό ΑΦ (<müsaade) = προθεσμία, διωρία
 A μουσλουμᾱνος ό B, μουσλιμᾱνους ό ΑΦ (<müslümun) = μουσουλμᾱνος
 A μουῤτερῆς ό (<müşteri) = μουστερῆς, πελάτης
 A μιζαβουρτᾱής ό (<müzavirci = στρεψόδικος, ἀπατεῶνας) = προδότης, συκοφάντης
 A μιζαβουρλιέχι τὸ B, μιζαβουρλιχι τὸ ΑΦ (<müzavircilik = στρεψοδικία, ἀπατεωνία) = προδοσία, συκοφαντία

N

- A ναχίῤι τὸ (<nakis) = κεντητὴ ἢ ὕφαντὴ (ἢ καὶ ξυλόγλυπτῃ) διακόσμηση
 A ναλίनि τὸ ΑΦ, λαλίनि τὸ B, Ἰδ(<nalin) = ξύλινο τσόκαρο
 Π ναμάζι τὸ (<namaz) = προσευχὴ μουσουλμᾱνου
 A ναμούσι τὸ (<namus) = ντροπὴ, τιμὴ, ὑπόληψη
 A νενᾱς ό B, νᾱνᾱς ό ΑΦ (<nane) = δυόσμος
 A νερκιλᾱς ό B, νᾱρκιλᾱς ό ΑΦ (<nargile) = ἀργιλᾱς
 A νασίπι τὸ (<nasip) = τύχη, τυχερὸ
 Π νάζι τὸ (<naz) = νάζι, κάμωμα
 A νεφέσι τὸ B, νᾱφᾱσι τὸ ΑΦ (<nefes) = ἀνάσα, ἀναπνοή
 Π λέμι τὸ B, λᾱμι τὸ ΑΦ (<nem) = ὕγρασία
 Π<E νερκίζα ἢ B, νερκίζι τὸ ΑΦ (<nergis) = νᾱρκισσος
 A νικάχι τὸ B(σᾱν.), νικᾱχι τὸ ΑΦ (<nikāh) = γάμος, στέφανο γάμου
 νισπέτι τὸ B, νιζπέτι τὸ ΑΦ (<nisbet ἢ nispet) = σχέση, κρίση, σύγκριση, διαφορὰ, κουτσομπολιό, κακολογία ἀπόντος, πείσμα
 νιῤατίρι τὸ (<niṣadır) = νισατίρι

- Π νισάνι τὸ (<nışan) = σημάδι, στόχος (ἄρραβόνας ΠΕΡΧ)
 Π νιδεστὲς ὁ B, νιδᾶστᾶς ὁ AΦ (<nışeste) = νισεστὲς
 A νι(γ)έτι τὸ (<niyet) = σκοπός, πρόθεση, ἀπόφαση
 A νιζᾶς ὁ, νιζᾶχι τὸ (<niza) = γκρίνια, φιλονικία
 A νιζαχτῆς ὁ (<nizakci) = καυγατῆς
 A νοπάτι τὸ B, νοπάτη ἡ AΦ (<nöbet) = σειρά, περιτροπή
 A νοπάτ-ῖτῆς ὁ (<nöbeci) = πελάτης ἀλευρόμυλου ποῦ πιάνει σειρά γιὰ ἄλεσμα
 A νοφούζι τὸ (<nüfus) = ἄτομο, πληθυσμός

Ο

- ῥτᾶγί τὸ (<ocak) = τζάκι, λακκούβα ἢ φωλιά γιὰ φύτεμα κηπευτικῶν
 (συνήθως τὸ τζάκι λέγεται: παρ(α)καμίνα ἢ)
 ὀτάς ὁ (<oda) = δωμάτιο (κυρίως ὕπνου ἢ ὑποδοχῆς)
 ὀγούλι τὸ (<oğul) = νεοδημιούργητο μελίσσι >γούλι τὸ = πλάσμα
 (χαϊδευτικά, Θεοῦ γούλι = πλάσμα τοῦ Θεοῦ)
 ὀχι τὸ (<ok) = τὸ μακρὸ ξύλο, ποῦ ἐνώνει τὸ ἀλέτρι ἢ τὸ κάρο μὲ τὸ ζυγό,
 βέλος
 ἄχλαοῦ ἡ B, ῥχγιεοῦ ἡ AΦ (<oklağu καὶ oklağu) = κλώστης, πλαστρό-
 ξυλο
 ὄνβαδῆς ὁ (<onbaşı) = δεκανέας
 ὀρλατήμα τὸ (<ὀρλατῶ(= σκαρφαλώνω)<ITAK orlamak ἢ ollamak)
 = σκαρφάλωμα
 ὀνίκ(ι)λέρ(ης) ὁ, ὀνίκ(ι)λέροι οἱ (<onikiler) = ὁ ἕνας ἀπὸ τῆ δωδεκάδα
 τῶν συμβούλων
 ὀρμάνι τὸ (<orman) = δάσος
 Π ὀρασποῦ ἡ B, ὀροσπούσσα ἡ AΦ, ῥτῶ (<orospu) = πόρνη
 ὀρταχτῆς ὁ - ὀρταχτῆσσα ἡ (<orkakci) = συντάιρος, μισιακάρης
 ὀρταχεψίμη ἡ B (<ὀρταχέψημα<ὀρτάχεψα ἄορ. <ὀρταχέω
 (= συνορεύω)<ortak + -εύω) = μοιρασιά, κολληγιά
 ὀρταλίχι τὸ (<ortalık) = κοινωνία, κόσμος
 ὀβᾶς ὁ (<ona) = πεδιάδα
 ὀβᾶλᾶτημα τὸ AΦ <ὀβᾶλᾶτῶ(= τρίβω, θρυμματίζω(<onalamak) = τρί-
 ψιμο, θρυμμάτισμα
 χοβᾶλᾶτημα τὸ (<χοβλατῶ(= ὀρμῶ, ἐπιτίθεμαι)<oylamak) = ἐπίθεση
 ἐναντίον κάποιου
 ὀῖνι τὸ (<oynun) = παιχνίδι

Ö

- ὀκούτι τὸ B, ῥκούτι τὸ AΦ (<öğüt) = συμβουλή, παραινεση

γιοσουλτῆς ὁ, πληθ. -ῖδοι (<ITAK ösülçü<ῖσως ölsülçü = μετρητῆς)
= φοροσυλλέκτης τῆς δεκάτης

- A ὄμπρι τὸ (<ömür) = ζωή, διάρκεια ζωῆς
ἰγκλίκι τὸ (δὲν ἀπαντᾷ στὸ Ἐφῶάρι) (<önlük) = ποδιά
ὀράνι τὸ (<ören) = ἐρεῖπιο, οἰκόπεδο παλίου σπιτιοῦ
ὀρσᾶλᾶτμα τὸ ΑΦ (<örseâlâtō(= ἀνακατεύω, καταστρέφω μετὸ ἀνα-
κάτεμα κηπευτικὰ φυτὰ)<örselemek) = ἀνακάτεμα, καταστροφή
κηπευτικῶν φυτῶν μετὸ ἀνακάτεμά τους
ὀζι τὸ (<öz) = οὐσία, ψίχα, λιβάδι μετὰ καθαρὸ χόρτο
ὀτεπερῆς ὁ πληθ. -ῖδε Β, -ῖδα ΑΦ τὰ (<öteberi) = πράγματα, μικροπρά-
γματα
A ὀζούρι τὸ (<özür) = πύο, πάθος, ἀσθένεια, ἐλάττωμα, τὸ ἄχρηστο, τὸ
σάπιο πὺν ὑπάρχει μέσα στὴ σάρκα

P

- πατῶς ὁ (<paşa) = πατσάς
Π πατιῶχος ὁ (<padışah) = βασιλιάς
Π πακλάτμα τὸ (<πακλατῶ(= καθαρίζω)<paklamak) = καθάρισμα
Π παλάνι τὸ (<palan) = εἶδος σαμαριοῦ
παλάζι τὸ (<palaz) = πουλάκι, νεοσσὸς (ὄχι ὁμῶς κότας)
παντῶάρι τὸ (<pancar) = παντσάρι
παράς ὁ (<para) = χρῆμα, παρὰς
παρῶς ὁ (<parşa <ῖσως λατιν. pars -tis) = κομμάτι
παρλάτμα τὸ (<παρλατῶ (= λάμπω, λαμποκοπῶ, γυαλίζω)<parlamak
= λαμποκόπημα, γυάλισμα
παρμάχι τὸ (<parmak) = ἄκτινα ἀπὸ ἀκτινωτὸ τροχὸ κάρου
παρναχλίχι τὸ (<parmaklik) = δικτυωτὸ παραθύρων
πάσι τὸ (<pas) = σκουριά
παστάλι τὸ (<pastal) = ὀρθογώνιος ξερῶν φύλλων καπνοῦ
παστουρμάς ὁ (<pastırma) = παστοურμάς
πάσῶς ὁ (<paşa) = πασάς, πουσάκας ὁ (<paşa+-άκας) = ἔτσι ὀνομαζό-
ταν ὁ μεγαλύτερος ἀδελφὸς ἀπὸ τοὺς μικροτέρους
πατιλτῶς ὁ Β, πατιρτῶς ὁ ΑΦ, Ἐτῶ (<patirtı) = μέγας θόρυβος ἢ
κρότος, μεγάλη φασαρία
πατλάτμα τὸ (<πατλατῶ (= σκάζω)<patlamak) = σκάσιμο
πατιρτῶάνι τὸ (<patlıcan) = μελιτσάνα
Ε παῖδος ὁ (<paydos) = παύση, τέλος ἐργασίας
Π παῖτῶρι τὸ (<payidar = μόνιμος, διαρκῆς) = πλαγία, ἀνώμαλο μέρος
Π παζάρι τὸ (<pazar) = παζάρι, ἀγορά
Π πεχλιβάνος ὁ (<pehlivan) = παλαιστής

- πέντσαρη ή B, πάντσαρη ή AΦ, 'Tō (< pencere) = παράθυρο
- Π παντῶς ό (= φούχτα), πάντῶς ό (= σιόλα) = περσε
- Π περτῶς ό B (< ἴσως perdah = γυάλισμα, λείος) = λύση
- Π περδῆς ό B, πᾶρδᾶς ό AΦ (< perde) = κουρτίνα, μπερτές
- Π περιδανλίχι τῶ (< perişanlık) = ἀθλιότητα, ταλαιπωρία, δυστυχία
- πεδκίρι τῶ (< peşkir) = πετσέτα
- Π πιδταμπάλι τῶ (< peştamal) = ποδιά
- πετέκι τῶ B, πᾶτάκι τῶ (< petek) = κηρήθρα, πίτα κυψέλης
- πῖρτῆς ό (< irtı) = ὕφασμα (κυψέλη B)
- πίτῶι τῶ (< rıs) = νόθο, μπάσταρδο παιδί
- E πιτᾶς ό (< pide < ἑλλην. πίτα) = πίτσα, πιτίτσα
- πίλάφι τῶ (< pilav) = πιλάφι
- πῖρίντῶι τῶ (< pırınç) = ρύζι
- πίσλίχι τῶ (< pislik) = ἀκαθαρσία
- I πῖασῆς ό B, πῖᾶσᾶς ό AΦ (< rıyasa = ἀγορά) = ὑπολογισμός, ἐκτίμηση
- ΑΓΓ πολίσης ό (< polis) = ἀστυνομικός
- פורטסۇڭۇس ό B, پور(ت)سۇڭۇس ό AB (< porsuk = ἀσβός) = ἀσβός,
ἴσως ἀπὸ τῇ λ. porsuk καὶ : پورتدۇكى τῶ = πέος (μικροῦ παιδιοῦ)
- פורتیةشما τῶ (< ITAK پورتيەو (= ξεπετιέμαι, ξεπηδῶ) < rörtmek)
= ξεπέταγμα, ξεπήδημα
- Π πόστι τῶ (< post) = δέρμα, τομάρι
- ποστάλι τῶ (< postal) = παπούτσι, εἶδος σανταλιῶ
- I πόστα ή B, ποστᾶς ό AΦ (< posta) = ταχυδρομεῖο
- I ποστατῶτῆς ό (postacı) = ταχυδρόμος
- Γ ποτῖνι τῶ (< potin) = ἄρβυλο
- πούλι τῶ (< pul) = γραμματόσημο, λέπι ψαριοῦ, ὑποδιαίρεση τοῦ παρᾶ
- πούλ-λουχί τῶ (< pulluk) = σιδεράλετρο
- ΓΕ πούσι τῶ B, πούσα ή AΦ (< rus) = ὀμίχλη, ἄνεμος, ψιχάλισμα, σπόρος
- γαῖδουράγκαθου πού πετᾶ στὸν ἄερα
- پوسنۇڭۇس ό (< rus + -νουχός) = ὀμίχλη
- پوستيەشما τῶ (< پوستيەو (= συστέλλομαι καὶ δὲ μιλῶ, ζαρᾶνω, τρυ-
πᾶνω, κρύβομαι) < rusmak) = ἡ ἐνέργεια τοῦ πουστιέω
- پۇستەش ό B, پۇستەش ό AΦ (< ruştı) = πούστης
- پوسكۇل-لى τῶ B, پوسكۇلى τῶ AΦ (< rüskül) = φούντα, κρόσσι,
- پوسكۇل-لۇ پەلەس (= φουντωτός, μεγάλος μπелᾶς) B

R

- A ἱραχατλίχι τῶ AΦ (< rahatlık) = ἡσυχία
- ἱραχῆς ό (< raki < ἰνδοευρ. arrak) = ρακή ή
- A ραχμετλούς ό - ραχμετλούσσα ή B, ἱραχματλούς ό - ἱραχματλούσσα ή AΦ

(<rahmetli = μακαρίτης, -ισσα

A ραμαζάνι τὸ (<ramazan) = ραμαζάνι

Π ρένκι τὸ (<renk) = χρώμα, χροιά

ἱρεζές ὁ B, ἱράζᾱς ὁ AΦ (<reze) = στρόφιγγα πόρτας ἢ παραθύρου, ρεζές

A ἱρεζίλ-λιέχι τὸ B, ἱρεζίλ-λίχι τὸ AΦ (<rezillik) = ρεζιλίκι, ξεφτίλα

A ρουδφᾱτί τὸ (<rûşvet) = ρουσφέτι

οὔρουζκᾱρι τὸ (<ruzgâr) = ἄνεμος

S

A σαχᾱτί τὸ (<saat) = ὥρα, ρολόγι

σαπής ὁ (<sapi) = ἀνήλικος, μωρό, νήπιο

A σαπούρι τὸ (<sapır) = ὑπομονή

σάτῳ τὸ (<sac) = εἶδος γάστρας πάνω στὴν ὁποία ἔψηναν φύλλα πίτας, πιτίτσες

A σαταγᾱς ὁ (<sadaka) = ἐλεημοσύνη, κόλλυβα

A σαφράς ὁ (προφέρεται ζαφράς) (<safra) = χολή, ἔμετός πού ἔχει κίτρινο χρώμα

σαῖλίχι τὸ (<sağlık) = υἡγεία, ζωή

σακ-κᾱρι τὸ (<sakar) = λευκή κηλίδα στὸ μέτωπο ζώου

A σαχράς ὁ (<sahre) = θημονιά

σαχίζι τὸ (<sakız) = μαστίχα, ρετσίνι

σαλέπι τὸ (<salep) = σαλέπι

σαλ-λάτῃμα τὸ (<σαλ-λατᾱ(= κουνᾱ, σείῳ)<sallamak) = κούνημα, σείσιμο

A σαντούχι τὸ (<sandık) = μπαούλο, σεντούκι

σαντᾱής ὁ (<sanci) = κολικοπόνος, ἀπότομος περιοδικὸς ὀξὺς πόνος

σαγᾱρί τὸ B, σανᾱρί τὸ AΦ (<sansar) = κουνάβι

σαντούρι τὸ (<santur) = σαντούρι

σαπάνα ἡ (<sapan) = σφεντόνα

σαπίτέσημα τὸ (<σαπίτέῳ(= παραμερίζῳ ἄμεταβ.) <sarmak) = παρα-μέρισμα

A σᾱρα ἡ (δὲν ἅπαντᾱ στὸ Ἐφᾱρί) (<sara) = ἐπιληψία

Π σαράι τὸ (<saray) = σεράι, μέγαρο

σαρίχι τὸ (<sarık) = σαρίκι

σαριλίχι τὸ (<sarılık) = κιτρινάδα, ἱκτερος

σαρμασούχι τὸ (<sarmasık) = εἶδος ἀναρριχητικοῦ λουλουδιοῦ, χόρτου

A σαράφ(ης) ὁ (<sarraf) = σαράφης, ἀργυραμοιβὸς

σαῖλιτᾱάνι τὸ (<sathican) = πλευρίτιδα

- σαγιαῖς ὁ (<saya) = φόρεμα, ρούχο
- Π σαιάς ὁ (<saye) = προστασία
- σαϊγούς ὁ (<saygi) = σεβασμός, ἐκτίμηση, ὑπολογισμός
- Π σάζι τὸ (<saz) = τόπος ποῦ ἔχει καλὰ μὲν καὶ νερό, ἔλος
- Π σαζάκι τὸ (<sazak) = ἐλώδης τόπος, ἔλος
- A σατέφι τὸ B, σατάφι τὸ AΦ (<sedef) = σεντέφι
- A σεφιλ-λίχι τὸ (<μᾶλλον ἀπὸ τὸ sefillik ΙΤΑΚ) = ἀθλιότητα, ταλαιπωρία, δυστυχία
- A σεφερπιλ-λίκι τὸ B, σῆφᾶρπιλ-λίκι τὸ AΦ (<seferberlik) = ἐμπόλεμη κατάσταση, ἐπιστράτευση
- σεκμές ὁ (<sekme) = πεζούλι, σκαλοπάτι, εἶδος καναπέ
- σεῖμένης) ὁ, πληθ. σεῖμένοι οἱ (<sekmek = ἀναπηδῶ) = νέος ποῦ συνόδευε τὴ γαμήλια πομπή, ἰδίως κατὰ τὴ μετὰ βᾶση ἀπὸ τὸ ἕνα χωριὸ στὸ ἄλλο
- A σέλι τὸ (<sel) = χεῖμαρρος
- A σελάμι τὸ (<selâm) = χαιρετισμός
- A σελαμέτι τὸ B, σελαμάτι τὸ AΦ (<selâmet) = εἰρήνη, ἡσυχία, ἡρεμία
- σελὲ ἡ B, σᾶλᾶς ὁ AΦ (<sele) = πανέρι
- σεπέτι τὸ B, σᾶπᾶτι τὸ (<sepet) = καλάθι
- Π σερπεσλίχι τὸ B, σερπεσλίχι τὸ AΦ (<serpeslik) = ξενοιασιά, ἔλευθερία
- σερκούς ὁ (<sergi) = ἄπλωμα προϊόντων (γεωργικῶν) γιὰ στέγνωμα
- σερίνι τὸ (<serin) = τὸ καλοκαιρινὸ ἀπόγευμα πρὸς τὸ βράδυ ποῦ κάνει ὄροςιᾶ
- Π σερμιᾶς ὁ B, σερμιᾶς ὁ AΦ (<sermaya) = κεφάλαιο
- σάσι τὸ (<ses) = φωνή
- A σεβδάς ὁ (<sevda) = ἔρωτας, ἀγάπη
- σιτῆιράτημα τὸ (<σιτῆιρατῶ (= πετιέμαι ἀπότομα ἢ πηδῶ πρὸς τὰ πάνω, πιτσιλίζω) <siçirmak) = ἀπότομο πέταγμα ἢ πῆδημα πρὸς τὰ πάνω, πιτσιλισμα
- σιγτιέσημα τὸ (<σιγτιέω (= χωράω) <siğmak) = ἡ ἀφηρ. ἔννοια τοῦ χωράω
- σινάτημα τὸ (<σινατῶ (= δοκιμάζω) <sinatmak) = δοκίμασμα
- σιπάς ὁ (<sipa) = πουλάρι, παλιόπαιδο (βρισιά)
- A σίρι τὸ (<sir) = μυστικὸ
- σιρίμι τὸ (<sirim) = λουρι ἀκατέργαστου δέρματος, κυρίως γιὰ τσαρούχι
- σίρτι τὸ (<sirt) = κορυφή, ράχη
- σιρτάρδημα τὸ (<σιρτάρδῶ (= ἀντιμιλῶ, ἀντιστέκομαι) <sirtarmak) = ἀντιμίλημα, αὐθαδίασμα, ἀντίσταση σὲ μεγαλύτερο

σιτμάς ὁ (<sitma) = πυρετός

σουβάς ὁ (<siva) = σουβάς

σίρδημα τὸ (<σιρδάω (= ξύνω (κυρίως ἐπιφάνεια ἐδάφους)<siyirmak)
= ξύσιμο

σιζιλτὺς ὁ (<siziltı) = ἐλαφρὸς ἐνοχλητικὸς πόνος

σιζιλάτημα τὸ (<σιζιλατῶ (= πονῶ, ὑποφέρω ἀπὸ πόνο)<sizlamak) = ἡ
ιδιότητα τοῦ σιζιλατῶ

σιζιντὺς ὁ (<sizinti) = στάξιμο, μικρὴ φλέβα νεροῦ

σιτσίμι τὸ (<sicim) = χοντρὸς καὶ καλοστριμμένος σπάγγος (βρεσίζει
ἀντὶ σιτσίμι = βρέχει πολὺ δυνατὰ

σικτίρι τὸ (<siktir) = διώξιμο, σικτίρισμα, (σικτίρ (= βρισιά) = σικτίρ)

σικτιρέντσα ἢ B, σικτιράντσα ἢ AΦ (<siktir + -έντσα) = πόρνη, ἀλή-
τισσα

A σιλάχι τὸ (<silâh) = ὄπλο

A σιν(κ)σιλῆς ὁ B, σιν(κ)σιλᾶς ὁ AΦ, (σιν(κ)σιλέας ὁ B-D)(<silsile) = γενιά,
γένος

σινὶ τὸ (<sini) = ταψί

σινίρι τὸ (<sinir) = νεῦρο, /(μεταφορ. ράχη βουνοῦ)

σιτίλι τὸ (<sitil) = κακάβι

A σοχάχι τὸ (<sokak) = σοκάκι

A σοχαχτίης ὁ - σοχαχὺ καὶ σοχαχτίσσαι ἢ (<sokakci) = αὐτὸς ποὺ
τριγυρνᾷ στὰ σοκάκια, ἀλήτης, σουρτούκης

σοχτιέσημα τὸ (<σοχτιέω (= μπήγω, χώνω)<sokmak) = μπήξιμο, χώ-
σιμο

σαχοὺς ὁ B, σοχοὺς ὁ AΦ (<soku) = μεγάλο γουδι ἀπὸ μάρμαρο, πέτρα
ἢ ξύλο

σοχούμι τὸ (<sokum) = προσφάγια, κυρίως ἀπὸ χόρτα ἢ βρασμένα
αὐγά, τυλιγμένα σὲ ρολὸ σὲ ψημένο φύλλο πίτας

σογουλτσάνι τὸ (<soğulcan ἢ solucan) = σκουλήκι τοῦ παχιοῦ ἐντέρου
τοῦ ἀνθρώπου

σολούχι τὸ (<soluk) = ἀναπνοή, ἀνάσα, ψυχομαχητὸ

σοπάς ὁ (<sopa) = θερμάστρα

σοπατῆς ὁ (<sopaci) = κατασκευαστὴς θερμαστρῶν

σόι τὸ (<soy) = γένος, καταγωγή, σόι

σοϊτιέσημα τὸ (<σοϊτιέω (= ληστεύω)<soymak) = λήστεμα

σοκτιέσημα τὸ (<σοκτιέ(ζ)ω (= ξηλώνω, ξεριζώνω)<sökmek) = ξή-
λωμα, ξεριζώμα

σιτσούχι τὸ B, σουτσούχι τὸ AΦ (<sucuk) = λουκάνικο, λουκάνικο ἀπὸ
πετιμέζι καὶ καρύδια

σούτσι τὸ (<suç) = σφάλμα

- A σούλχι τὸ (<sulh) = συμβιβασμός, εἰρήνη
 A σουράτι τὸ (<surat) = εἰκόνα, ζωγραφιά, πρόσωπο, μορφή
 A σουλούκι τὸ (<sülük) = βδέλλα
 σουρκούς ὁ (<sürgü) = ἀμπάρα
 σουρκούνι τὸ (<sürgün) = ἐξορία, σουρκούνι = ἐξοριστος
 σιρδῆμα τὸ (<siṛdāw (= ξύνω, διαρκῶ)<sürtmek) = ξύσιμο
 σοῦρτεμα τὸ (<σουρτεύω(= ξύνω, τρίβω)<sürtmek) = ξύσιμο, τρίψιμο
 σουρούς ὁ (<sürü) = κοπάδι
 σουζέκι τὸ B, σουζάκι τὸ AΦ (<süzek) = στραγγιστήρι γάλακτος
 σουζκάτσί τὸ (<süzgeç) = μεταλλικὸ στραγγιστήρι σὰν κόσκινο
 σουζμές ὁ B, σουζμᾶς ὁ AΦ (<süzme) = οὐρδα
 σουζδιέσημα τὸ (<σουζδιέ(ζ)ω (=στραγγίζω (μεταβ. καὶ ἀμε-
 τάβ.)<süzmek) = στράγγισμα

§

- ῥατραβάνι τὸ (<şadırvan) = συντριβάνι
 A ῥαφάχι τὸ (<şafak) = αὐγή, πρωί, ξημέρωμα
 A ῥαχαπζλιέχι τὸ B, ῥαχαπζλίχι τὸ AΦ (<şahbazlık) = βιασύνη, γρηγο-
 ράδα
 τῥαχάνι τὸ B, ῥαχάνι τὸ AΦ (<ITAK şahan) = βαθὺ ἀπόκρημνο πετρώ-
 δες μέρος, βαθιὰ χαράδρα
 σαχαν-νίκι τὸ (<şahan +-ίκι) = βαθιὰ χαράδρα
 Π ῥαχγιένι τὸ <şahin) = σαῖνι, γρήγορο γεράκι, βασιλικὸς ἀετὸς
 ῥαχᾶς ὁ (<şaka) = ἀστεῖο
 ῥαχίλτιους ὁ B, ῥαχίρτιους ὁ AΦ (<şakırtı) = θόρυβος μέσα σὲ δάσος
 (κυρίως κλαδιῶν)
 A ῥαούλι τὸ (<şakul) = ἀλφάδι, στάθμη
 A ῥάλι τὸ (<şal) = μάλλινο ὕφασμα ὕφασμένο σὲ ἀργαλειῶ
 ῥαλβάρι τὸ (<şalvar) = παντελόνι, σαλβάρι
 ῥαμανικὸ τὸ (<şamama ἢ χειμωνικὸ¹) = πεπόνι
 A ῥαματάς ὁ (<şamata) = θόρυβος, σαματάς
 ῥάνι τὸ (<şan) = δόξα
 ῥασούρμα τὸ (<şasıṛma) = μπερδεμα, σύγχυση
 ῥασούρδημα τὸ (<ῥασουρδάω(= μπερδεύω, συγχέω)<şasıṛmak) =
 μπερδεμα, σύγχυση
 ῥαστιέσημα τὸ (<ῥαστιέω(= τὰ χάνω, μένω ἐκπληκτος)<şasımak) =
 ἐκπληξη
 ῥάφτη ἡ (<şavk) = φῶς

1. N. Ἀνδριώτη, *Τὸ γλωσσικὸ ἰδιῶμα τῶν Φαράσιων*, Ἀθήνα 1948, 20 -21.

- Π ὄφαταλούς ὁ Β, ὄεφαταλούς ὁ ΑΦ (<seftali) = ροδάκινο
 Π ὄεχέρι τὸ (<sehîr) = πόλη
 Π ὄεχερῶτ(ης) ὁ - ὄεχερῶτ'σσα ἡ (<sehîr+ -ώτης, -ισσα) = ἀστός, ὁ κά-
 τοικος τῆς πόλης
 ὄοκάρι τὸ (<seker) = ζάχαρη
 Σοκάρου ἡ (<δοκάρι + -οῦ μετάφρ. τῆς ἑλλην. λέξης Ζαχαρούλα) = γυ-
 ναικεῖο ὄνομα
 ὄάκι τὸ (<selek) = φορτίο ξύλων ἢ χόρτων ποῦ μεταφέρεται ἀπὸ τὸν
 ἄνθρωπο στὴ ράχη του.
 Α ὄεμσίεζ ὁ Β, σάμσιᾶς ὁ ΑΦ (<semsiye) = ὀμπρέλα
 Α ὄαρπάτι τὸ (<serbet) = σερμπέτι
 Α ὄεῖ τὸ (<sey) = πράγμα
 ὄιχίρτης ὁ (<şikirtî) = θόρυβος στὸ δάσος ἀπὸ χαμόκλαδα ἢ κλαδιὰ
 σιρνέτημα τὸ (<σιρνετῶ(= ἀποθρασύνομαι, ἀτακτῶ)<şirnamak) =
 ἀποθράσυνση, ἀταξία
 ὄούφι τὸ (<şif) = φλούδα, σκύβαλο ὀσπριοειδῶν καὶ δημητριακῶν
 ὄουφλέτημα τὸ (<δουφλετῶ(= ξεφλουδίζω)<şiflemek) = ξεφλούδισμα
 ὀσπριοειδῶν, καλαμποκιῶν καὶ γενικὰ δημητριακῶν
 ὄσιλῆς ὁ Β, ὄσιλῆς ὁ ΑΦ (<şilte) = στρώμα μὲ γέμισμα ἀπὸ βαμβάκι,
 σελῆς
 ὄιμσίρι τὸ (<şimşir) = πιζάρι
 Ε ὄινίικι τὸ (<şinik<βυζαντ. σοινίκιον<χοῖνιξ) = μέτρο χωρητικότητος
 δημητριακῶν (6 ὀκάδες)
 ὄιρῆς ὁ Β, ὄιρᾶς ὁ ΑΦ (<şira) = μοῦστος, χυμὸς φρούτων
 ὄισῆς ὁ Β, ὄισᾶς ὁ ΑΦ (<şişe) = μπουκάλι
 ὄισᾶκι τὸ (<şişek) = πρόβατο δύο χρονῶν
 Α ὄικόυρι τὸ Β, σουκούρι τὸ ΑΦ (<şükür) = εὐχαριστία, εὐγνωμοσύνη

Τ

- Α ταπάχι τὸ (<tabak) = δίσκος γιὰ κέρασμα, μεγάλη κόλλα γιὰ γράψιμο
 Ι ταπαχᾶς ὁ (<tabaka) = ταπακιέρα
 ταπάνι τὸ (<tapan) = βάση, θεμέλιο, πάτος
 ταπαντσᾶς ὁ (<tapanca) = πιστόλι
 Α ταπαχάτι τὸ Β, ταπαᾶτι τὸ ΑΦ, ταπιᾶτι τὸ Ὑτῶ (<tabiat) = διαγωγή,
 χαρακτήρας
 ταπούρι τὸ (<tabur) = τάγμα, πλῆθος
 Π τάχτι τὸ (<taht) = βασιλικὸς θρόνος
 ταχταπιτής ὁ (<tahta biti) = κοριὸς
 ταχίμι τὸ Β, ταχίμι τὸ ΑΦ (<takim) = κοστουμί, μιὰ σειρά ἀπὸ ὅμοια
 πράγματα, ντουζίνα

- A τάλιμι τὸ (<talim) = γυμναστική, ἐκγύμναση
 A ταμάχι τὸ (<tamah) = πλεονεξία, φιλαργυρία, φιλοδοξία
 A<Π ταμαχ(κίερ)λιέχι τὸ B, ταμαχκῆρλίχι τὸ AΦ (<tamahkârlık) = πλεονεξία, φιλοδοξία
 A ταντίρι τὸ B, τανδούρι τὸ AΦ (<tandır) = εἶδος φούρνου
 τανίτημα τὸ (<τανιτάω(= κοιτάζω, διακρίνω, ἀναγνωρίζω)<tanımak) = κοίταγμα, διάκριση, ἀναγνώριση
 ταπάνι τὸ (<tapan) = σβάρνα γιὰ ἰσοπέδωση χωραφιών γιὰ σπάρσιμο
 ταπαν-νάτισμα τὸ (<ταπαν-νατίζω(= ἰσοπεδώνω χωράφι μὲ ταπάνι) <tapannamak = ἰσοπέδωση χωραφιοῦ μὲ ταπάνι
 A τάσι τὸ (<tas) = κύπελλο, τάσι (λέγεται καὶ ποτούτσι ἢ πάρτσί τὸ)
 A ταφσίρι τὸ (<tasvîr) = φωτογραφία, κάδρο
 ταδίτημα τὸ (<ταδίτα(γ)ω (= χρησιμοποιοῦ, μεταχειρίζομαι) <taşımak) = χρήση, μεταχείριση
 ταδλάτημα τὸ (<ταδλατῶ(= πετροβολῶ) <taşlamak) = πετροβολήμα, πετροβολητὸ
 ταδτῆς ὁ (<taşci) = λιθοξόος, λατόμος
 ταδτιέσημα τὸ (<ταδτιέω (=ξεχειλίζω)<taşmak) = ξεχειλίσμα
 τάτι τὸ (<tat) = γλύκα, νοστιμάδα, γεύση
 τάβι τὸ (<tav) = κανονικός, κατάλληλος βαθμὸς θερμοκρασίας
 ταβάς ὁ (<tava) = εἶδος τηγανιοῦ γιὰ καβούρδισμα, ἰδίως καφεῖ
 ταβάνι τὸ (<tavan) = νταβάνι
 ταβαν-νάτισμα τὸ (<ταβαν-νατίζω(= ταβανιάζω)<tavannamak) = ταβάνιασμα
 ταβλάντισμα τὸ (<ταβλαντίζω (=παχαίνω [γιὰ ζῶα]) <tavlanmak) = πάχυνση
 τάι τὸ (<tay) = πουλᾶρι ἀλόγου ἡλικίας ὥς τριῶν ἐτῶν
 ταϊτάδης ὁ, ταϊτάσι τὸ (<taydaş) = συνομήλικος
 Π ταζής ὁ B, ταζι τὸ AΦ (<tazı) = λαγωνικὸ
 A ταζίρι τὸ (<tâzîr) = ἐπίπληξη, μάλωμα
 A ταζιλ-λάτημα τὸ B (<ταζιλ-λατῶ (= ἐπιπλήττω), ταζιρλάτημα τὸ AΦ (<ταζιρλατῶ)<tazirlamak) = ἐπίπληξη, μάλωμα
 A τετδέλι τὸ B, τᾱτῶλι τὸ AΦ (<tecelli) = μοίρα, τύχη
 A τέφι τὸ B, τᾱφ(τ)ι τὸ AΦ (<tef) = ντέφι
 A τεχλικῆς ὁ B, τᾱχλικᾱς ὁ AΦ (<tehlike) = κίνδυνος
 τακᾱς ὁ (<teke) = τράγος
 τᾱκᾱρι τὸ (<teker) = τροχὸς
 τεκέλεμές ὁ (<tekerleme) = μύθος, αἶνιγμα
 A τακ-κᾱς ὁ B, τᾱκ-κα ἢ AΦ (<tekke) = τεκές, τουρκικὸ μοναστήρι
 τέλι τὸ (<tel) = σύρμα

- A τᾱλασσᾶς ὁ (<telās) = σκοτούρα, παραχή, στενοχώρια
 ἱᾱλᾱμᾱς ὁ (<teleme) = ἄφρὸς λειωμένου βούτυρου ποῦ τὸν πετοῦν, εἶδος
 ἄγριου χόρτου ποῦ τὸ χρησιμοποιοῦν γιὰ πῆξιμο γιαουρτιοῦ
- A τελ-λάλ'(ης) ὁ (<tellāl) = ντελάλης
 ἱελτίκι τὸ (<teltik) = ἄγγιστρο παγίδας γιὰ δόλωμα, σκανδάλη ὄπλου
 ἱᾱμπᾱλ-λίχι τὸ ΠΕΡΧ (<tembellik) = τεμπελιά
- A ἱαμπέχι τὸ B, ἱεμπίχι τὸ ΑΦ (<tembih) = παραγγελία, σύσταση
- Λ ἱεμπεχλέτημα τὸ (<ἱεμπεχλετῶ (= παραγγέλλω, συσταίνω)<tembihle-
 mek) = παραγγελία, σύσταση
- E ἱεμέλι τὸ B, ἱᾱμᾱλί τὸ ΑΦ (<temel<θεμέλιο) = θεμέλιο
- A τεμεν-νέχι τὸ B, τεμενάχι τὸ ΑΦ (<temenna(h) = προσκύνημα
 ἱένι τὸ B, ἱᾱνί τὸ ΑΦ (<ten) = σῶμα
 ἱενικῆς ὁ - ἱενικέδε τὰ B, ἱᾱνικᾶς ὁ - ἱᾱνικᾶδα τὰ ΑΦ (<teneke) = τενε-
 κῆς
 τεπές ὁ (<tepe) = κορυφή, βουνοκορφή, κεφάλι
 τεπέλετημα τὸ (<τεπέλετῶ(= καταπατῶ, κακοποιῶ καταπατώντας)<te-
 pelemek) = καταπάτημα, κακοποίηση μὲ καταπάτημα
 ἱεψῆς ὁ (<tepsi) = ταψι
- A ἱερτσουμάνος ὁ (<tercüman) = διερμηνέας
- A ἱερεκῆς ὁ B, ἱᾱρᾱκᾶς ὁ ΑΦ (<tereke) = κληρονομιά, μοιρασιά κληρο-
 νομιᾶς
- A ἱερπιᾶς ὁ B, ἱᾱρπιᾶς ὁ ΑΦ (<terpiye) = ἀνατροφή, ἀγωγή, τιμωρία
 ἱερσλίχι τὸ B, ἱᾱρσλίχι τὸ ΑΦ (<terslik) = ἀναποδιά
- A ἱερτίβι τὸ B, ἱᾱρτίπι τὸ ΑΦ (<tertip) = τρόπος, κόλπο, μέθοδος
- Π ἱερζῆς ὁ (<terzi) = ράφτης
- Π ἱερζιλίχι τὸ (<terzilik) = ραπτική
- A ἱεσλίμι τὸ (<teslim) = παράδοση (γιὰ ἐμπολέμους)
- A ἱεσπίχι τὸ B, ἱασπέχα ἡ (<tespih) = κομπολόι
 τέστι τὸ B, τᾱστι τὸ ΑΦ (<test) = μεγάλη στρογγυλὴ χάλκινη λεκά-
 νη(κυρίως γιὰ ζύμωμα)
- Π τεζκάχι τὸ B, τᾱζκᾶχι τὸ ΑΦ (<tezkâh) = ἀργαλειὸς
 ἱᾱῖρτῶς ὁ (<tikirdi) = θόρυβος, κρότος
- A ἱιλισίμι τὸ (<tilisim) = φυλαχτὸ (μὲ μαγικῆς ἐνέργειες)
 τιρμίχι τὸ (<tirmik) = τσουγκράνα γιὰ μάζεμα χόρτων, ἀχύρων κλπ.
 τιρμιχλάτημα τὸ (<τιρμιχλατῶ(=μάζεψω ἄχυρα, χόρτα κτλ. μὲ τὸ τιρμί-
 χι)<tirmiklamak) = μάζεμα ἀχύρων, χόρτων κτλ. μὲ τιρμίχι
- E ἱιρᾱνί τὸ (<tirpan<δρεπάνι) = κοσιά
 ἱισιλάτημα τὸ (<ἱισιλατῶ (= ἀγκομαχῶ, ἀναστενάζω)<tislamak) = ἀγ-
 κομαχητὸ, ἀναστεναγμὸς
 τισλέχι τὸ (<ITAK tislek) = ὄρεξη, διάθεση

τίτιρέτμα τὸ Β (<τίτιρετῶ (= τρέμω, τρεμουλιάζω, τρομάζω), τίτιρᾶ-
τημα τὸ ΑΦ (<τίτιρᾶτῶ (= τρέμω, τρεμουλιάζω, τρομάζω)<titremek)
= τρεμούλιασμα

τοχάς ὁ (<toka) = πόρπη, τοκάς

τοχμάχι τὸ (<tokmak) = κόπανος, γερὸ ξύλο

τόπι τὸ (<top) = τόπι, μπάλα, κανόνι, τόπι ὑφάσματος

τοπίτασι τὸ (<topiası) = στρογγυλὸ βαθουλὸ χάλκινο πιάτο

τοπάλεμα τὸ (<τοπαλεύω (= κουτσαίνω) <topalamak) = κούτσυμα

τοπλάτημα τὸ ΠΕΡΧ (<τοπλάτῶ (= μαζεύω)<toplamak) = μάζεμα

τοπούχι τὸ (<topuk) = γόνατο

τοπράς ὁ (<torba) = ντορβάς, ταγάρι

τόζι τὸ (<toz) = σκόνη

Α τοπές ὁ (<töbe ἢ tönbe) = μεταμέλεια, ποτέ. Ὑποπέ, ἡμαρτόν (= ποτέ,
ἡμαρτον), τοπέ τζὸ πααίνω (= ποτέ δὲν πηγαίνω)

τορπούς ὁ (<törbü) = ξυλοφάγος (ἐργαλεῖο ξυλουργοῦ ποὺ τρίβει τὸ
ξύλο)

Α τουβάνι τὸ Β, τουφάνι τὸ ΑΦ (<tufan) = κατακλυσμὸς

τολο(υ)μάς ὁ (<τῶς tulum = τουλούμι, εἶδος παιδικοῦ φορέματος)
= φαρασιώτικο γυναικεῖο φόρεμα σὰν σαλβάρι

τουράς ὁ (<tura) = κορόνα, σουλτανικὴ ὑπογραφή σὲ νόμισμα

τουρνάς ὁ (<turna) = γέρανος

Π τοуртῆς ὁ (<turşu) = τουρσί

τουτάμι τὸ (<tutam) = δραξιά, χεριὰ (Στὸ Βαρασὸ λέγεται καί: δράκα ἢ
<δράζω = ἁδράζω

τουτχάλι τὸ (<tutkal) = κόλλα

τουζάχι τὸ (<tuzak) = παγίδα

τουζλάτισμα τὸ ΠΕΡΧ (<τουζλατίζω (= ἀλατίζω)<tuzlamak) = ἀλάτι-
σμα

τουφάνκι τὸ (<tüfek) = ὄπλο, ντουφέκι

τουβεκιερλιέχι τὸ Β, τουφᾶḱᾱλ-λίχι τὸ ΑΦ (<tüfekellik) = ἀθωότητα,
ἀγαθότητα

τούλι τὸ (<tül) = τούλι

τουμσᾱκι τὸ (<tümsek) = προεξοχή

τουνᾱτισμα τὸ (<τουνᾱτίζω (= κουρνιάζω)<tünemek) = κούρνιασμα

τουτούνι τὸ (<tütün) = καπνὸς (γιὰ τσιγάρο)

τούι τὸ (<tüy) = τρίχωμα, χνούδι

U

οὐῶτισσημα τὸ (<οὐῶτιέω (= πετῶ, φτερουγίζω) <uçmak) = πέταγμα,
φτερούγισμα

- ἡγρατιέσημα τὸ (<ἡγρατιέω(= ἀντικρίζω, συναντῶ, ἐπισκέπτομαι
περνώντας)<uğramak) = ἀντίκρισμα, συνάντηση
ὀγραδτιέσημα τὸ (<ὀγραδτιέω (= ἀσχολοῦμαι, καταγίνομαι)
<uğraşmak) = ἀσχολία, καταπιάνισμο, προσπάθεια
οὐλαμάς ὁ (<ulama) = προσθήκη, ἔνωση
οὐλάτισμα τὸ (<οὐλατίζω (= συνδέω, ἐνώνω, προσθέτω)<ulamak) =
πρόσθεση, σύνδεση, μπόλιασμα
οὐλαδτιέσημα τὸ (<οὐλαδτιέω(= προφταίνω)<ulaşmak) = πρόληψη
οὐλούτημα τὸ (<οὐλουτάω(= οὐρλιάζω) <ulumak) = οὐρλιασμα,
οὐρλιαχτὸ
ἡμούτι τὸ (<umut) = ἐλπίδα
οὐν-νούχι τὸ (<unluk) = ἄλεσμα, B τὸ ἀλεύρι τῆς χρονιάς
οὐρουπάς ὁ (<urba ἢ uruba) = κοστούμι
ἡφῶάχι τὸ (<uşak) = παλικάρι
ἡφῶόκ-κο τό, ἡφῶαχόκ-κο τό (<ἡφῶάχι+ -όκ-κο) = παλικαράκι, παιδί
A οὕτι τὸ (<ut) = οὕτι (μουσικὸ ὄργανο)
οὐιδουράς ὁ (<uydurna) = ταίριασμα, προσαρμογὴ
οὐιτιέσημα τὸ (<οὐιτιέ(γ)ω (= ταιριάζω, συμφωνῶ) <uymak) = ταίρι-
ασμα, συμφωνία

V

- A βατῆς ὁ B, βατᾶς ὁ AΦ (<vade) = ζωή, προθεσμία
A βαχίτι τὸ (<vakit) = καιρὸς, ἐποχὴ, εὐκαιρία
A βάχτι τὸ (<vakti) = σωματικὴ δύναμη
βαλής ὁ (<vali) = νομάρχης
βατί τὸ (<vad ἢ vaad) = ὑποθήκη, παραγγελία
A βαζιφῆς ὁ (<vazife) = καθήκον, ἀρμοδιότητα
A βεκίλ(ης) ὁ (<vekil) = ἀντιπρόσωπος
A βερέμι τὸ B, βᾶρᾶμι τὸ AΦ (<verem) = φθίση, κακὴ ἀρρώστια
βερκῆς ὁ (<vergi) = ἐτήσιος φόρος
A βεζίρ(ης) ὁ (<vezir) = βεζίρης
Π βεράνι τὸ (<veran) = ἐρείπιο
Π βερενῆς ὁ (<verane) = ἔρημο, ἀκατοίκητο σπίτι
βιζιλῆτος ὁ (<vizilî) = βόμβος (κυρίως ἐντόμων)
A βιλαέτι τὸ B, βιλαέτι τὸ AΦ (<vilâyet) = βιλαέτι, νομὸς

Y

- γιαγλάτημα τὸ (<γιαγλατῶ(= λιπαίνω, ἀλείφω)<yağlamak) = λίπανση,
ἄλειμμα
γιαχᾶς ὁ (<yaka) = γιακάς

- γιαχαλάτημα τὸ (<γιαχαλατῶ(= ἄρπάζω, πιάνω ἀπὸ τὸ γιακὰ) <yakalamak) = ἄρπαγμα, πιάσιμο ἀπὸ τὸ γιακὰ
- γιαχίῳτιέσημα τὸ (<γιαχίῳτιέω (= ταιριάζω)<yakışmak) = ταίριασμα
- γιαλί τὸ (<yal) = τροφή ἀγελάδων, γουρουνιῶν ἀπὸ νερὸ ἢ τυρογάλο καὶ ἄλευρι ἢ πίτυρα ἢ ὑπολείμματα φαγητῶν
- γιαλάχι τὸ (<yalak) = ποτίστρα γιὰ κότες ἢ δοχεῖο φαγητοῦ σκύλου ἢ γουρουνιοῦ
- γιάνι τὸ (<yan) = πλευρό, πλάγια ὄψη
- γιανᾶζλίχι τὸ (<yanazlık) = ἀναποδιά, δυστροπία
- γιαναῳτιέσημα τὸ (<γιαναῳτιέω(= πλησιάζω) <yanaşmak) = πλησί-
ασμα
- γιαγνίῳ τὸ (<yanlış) = λάθος
- γιαγνίῳλιέχι τὸ B, γιαγνίῳλίχι τὸ AΦ (<yanlışlık) = λάθος, σφάλμα
- γιαπουῳτιέσημα τὸ (<γιαπουῳτιέω(= κολλῶ [μέσο ρήμα]<yarışmak) = κόλλημα
- γιαράς ὁ (<yara) = πληγή, τραῦμα, σπυρί
- Π γιερένος ὁ (<yâr) (= φίλος, ἐραστής, ἐρωμένη) + -ένος) = ἐρωμένος, ἐραστής
- Π γιερέντσα ἡ (<yâr + -έντσα) = φίλη, συνομήλικη, ἐρωμένη
- Π γιαραν-νίχι τὸ B, yârân-νίκι τὸ AΦ (<ἄστεῖο) = yaranlık
- γιαῳατιέσημα τὸ (<γιαῳατιέ(γ)ω(= ζῶ)<yaşamak) = ζήσιμο, ζωή
- γιατάχι τὸ (<yatak) = κοιτῶ, φωλιά (ζῳού)
- γιατ-σίχι τὸ B, γιατ-τσίνι τὸ AΦ(<yatsı) = ἡ ὥρα τοῦ ὕπνου, τὰ μεσάνυχτα
- γιαβαν-νίχι τὸ (<yavanlık) = ἀποφυγή ἀρτήσιμων φαγητῶν
- γιαβρούμ(ου) κλητ. (<yavrum) = παιδί μου, πουλί μου (γιὰ τρυφερότητα)
- για(γ)ι τὸ (<yay) = τόξο
- για(γ)ιλᾶς ὁ (<yayla) = ὁροπέδιο, πεδιάδα
- γιαζδούρδισμα τὸ (<γιαζδουρδίζω(= γράφω κάτι μὲ τὴ βοήθεια ἄλλου)<yazdırmak) = γράψιμο μὲ τὴ βοήθεια ἄλλου
- γᾶῳκι τὸ (<yelek) = γελέκο
- γεμέκι τὸ (<yemek) = φαγητὸ
- γεμίῳ τὸ (<yemiş) = ξερὸς καρπὸς
- A γεμίνι τὸ (<yemin) = ὄρκος
- γελ-λεῳτιέσημα τὸ B (<γελ-λεῳτιέ(γ)ω(= ἐγκαθίσταμαι, τακτοποιοῦμαι), γερῳῳτιέσημα AΦ (<γερῳῳτιέω<yerleşmek) = ἐγκατάσταση, τακτοποίηση
- γεῳίλι τὸ (<yemişilbaş = ἄρσενικὴ ἀγριόπαπια) = ἀγριόπαπια

γιετίδιτσημα τὸ (<γιετίδιτέω(= προφταίνω, καταφθάνω, ώριμά-
ζω)<yetiřmek) = φτάσιμο, ώρίμασμα, πρόφτασμα

γιετίεσσα τὸ (<γιετιέω(= ώριμάζω ἐνηλικιώνομαι)<yetmek) = ώρι-
μασμα

γιγίνι τὸ B, γίγινι τὸ AΦ (<γιgini) = θημωνιά, σωρὸς

γιγίτισημα τὸ AΦ (<γιγίτιέ(ζ)ω(= σωριάζω)<yiğmak) = σόριασμα

γιοχλάτσημα τὸ (<γιοχλατῶ(= ἐπισκέπτομαι, ψάχνω, ἐρευνῶ)<yokla-
mak) = ἐπίσκεψη, ψάξιμο, ἐρευνα

γιοχλούχι τὸ (<yokluk) = ἀνέχεια

γιολῑτῑς ὁ - γιολῑτῑσσα ἡ (=yolcu) = ὁδοιπόρος, ταξιδιώτης

γιολῑάτῑς ὁ (<yoldas) = συνοδοιπόρος, σύντροφος

γιολ-λάτσημα τὸ (<γιολ-λατῶ(= στέλνω)<yollamak) = στάλισμο

γιολλάχι τὸ (<yolak) = πέρασμα, ἀνοιγμα ἀπὸ φραγμένο τόπο

γιονγάς ὁ (<yonga) = πελεκούδι

γιοργάνι τὸ (<yorgan) = πάπλωμα

γιοῑμάχι τὸ (<ῑως yosmalık = κομψότητα, χάρη, ἐρωτοτροπία) = κε-
φαλόδεσμος Φαραῑωτισσῶν, ποὺ καλύπτει καὶ τὸ πηγούνι καὶ τὸ
στόμα

γιόνι(v) τὸ (<yön) = τρόπος, ἤδραν τὸ γιόνι(v) του (= βρῑκαν τὸν τρόπο
του) B

γιλάφι τὸ (<yulaf) = βρώμη (στὸ B λέγεται καὶ : ῑουφένα ἡ <ῑσως ἀπὸ
τὸ ῑούφι (<şif) = φλούδα, σκύβαλο ὁσπριοειδῶν, δημητριακῶν

γιβάρι τὸ (<yular) = καπίστρι

γιουμπρούχι τὸ (<yumruk) = γροθιά (στὸ B λέγεται καὶ : ῑοχνέ ἡ)

γιούρτι τὸ (<yurt) = τόπος κατοικίας (κυρίως γιὰ παραθέριση καὶ βοσκή
τῶν ζῶων), κατάλυμα, πατρίδα

Z

A ζαπίτ(ης) ὁ (<zâbit) = ἀξιωματικὸς

A ζαχράς ὁ (<zahire<ἀρβ. zahre) = σιτηρά, ζωοτροφές, προμήθεια

A ζαμάνι τὸ (<zaman) = ἐποχή, καιρὸς

A ζενεῑτί τὸ B, ζεναῑτί τὸ AΦ (<zenaat) = ἐπάγγελμα, τέχνη

A ζάπτι τὸ (<zapt) = συγκράτηση, δάμασμα, χαλιναγώγηση, λήψη, κα-
τοχή, ἄλωση

A ζαράρι τὸ (<zarar<ἀραβ. izrar) = ζημιῑ, βλάβη

A ζάρφι τὸ (<zarf) = φάκελο

A ζαῑτιάς ὁ (<zaptiye) = χωροφύλακας

A ζαῑφλάντισμα τὸ (<ζαῑφλαντίζω(= ἄδυνατίζω)<zayıflanmak) = ἄδυνά-
τισμα

A ζαῑφλίχι τὸ (<zayıflık) = ἄδυνάτισμα, καχεξία

- Π ζεχέρι τὸ B, ζεχίρι τὸ AΦ (<zehir) = δηλητήριο
- Π ζεχέρλετίσμα τὸ B (<ζεχέρλετίζω(= δηλητηριάζω), ζεχίρλετίσμα τὸ AΦ (<ζεχίρλετίζω)<zeyirlemek) = δηλητηρίαση
- A ζᾶμπι τὸ (<zem) = κακολογία
- Π ζεμπερέκι τὸ B, ζᾶμπᾶρᾶκι τὸ AΦ (<zemberek) = πόμολο πόρτας
- A ζερζελες ὁ B, ζᾶρζᾶλᾶς ὁ AΦ (<zerzele) = σεισμὸς
- ζεῆγγιν-νιέχι τὸ B, ζεῆγγιν-νίχι τὸ AΦ (<zenginlik) = πλούτισμα, πλουτισμὸς
- ζεῆγγιν-νέντισμα τὸ (<ζεῆγγιν-νεντίζω(= πλουτίζω)<zenginlemek) = πλούτισμα, πλουτισμὸς
- ζεϊπέκ(ης) ὁ, ζεϊπέκι τὸ (<zeybek) = αὐτὸς ποὺ φοράει κοντὸ παντελόνι, ζεϊπέκης
- A ζεϊτούνι τὸ (<zeytin) = ἐλιά
- A ζεῖ-γιαῖγί τὸ B, ζεῖῑν-γιαῖγί τὸ AΦ (<zeytin yaḡi) = ἐλαιόλαδο
- A ζιτ-τι τὸ (<zit) = ἀναποδιά, ἀντίθεση
- Π ζίλι τὸ (<zil) = κουδουνάκι, κυπρί
- Π Ζιντσί-δερε καὶ Ζιντσί-ταρα τὸ B, Ζιντσί-τερε τὸ AΦ, Ὑδὸ (<zincidere = ἄλυσσοπόταμος) Ὑετσι τὸ ὀνομάζει καὶ ὁ Λεβίδης = μεγάλο χωριὸ τῆς Καισάρειας
- Π ζιντᾶνι τὸ B, ζιντάνι τὸ AΦ (<zindan) = σκοτεινὸς τόπος, μεγάλη τούφα
- A τσία ἡ (<zıya) = σπίθα, μικρὸ φῶς
- Π ζιάνι τὸ (<zıyan) = ζημιὰ
- A ζιαρέτι τὸ B, ζι(γ)ᾶρᾶτι τὸ AΦ (<zıyaret) = ἱερὸς τόπος, τόπος προσκυνήματος
- ζόρι τὸ (<zor) = δυσκολία, ζόρι
- ζορπαλίχι τὸ (<zorbalık) = βία, ζορπαλίκι
- ζολ-λάτσημα τὸ B (<ζολ-λατῶ(= προσπαθῶ πολὺ), ζορλάτσημα τὸ AΦ (<ζορλατῶ) <zorlamak) = μεγάλη προσπάθεια
- Π ζουρτάς ὁ B, ζουρνάς ὁ AΦ (<zurna) = ζουρνᾶς
- Π ζουρνατῶῑς ὁ (<zurnacı) = αὐτὸς ποὺ παίζει ζουρνᾶ, ζουρνατῶῑς τῶουτῶι τὸ B, ζουτῶι τὸ AΦ (<ῑσως zücaş) = στάμνα (στὸ B σημαίνει καὶ πῆλινο βάζο)

2. Ἐπίθετα

Οἱ ἄναρθροι τύποι τῶν ἐπιθέτων, οἱ ὅποιοι καὶ προτάσσονται, χρησιμοποιοῦνται πάντοτε ὡς ἐπίθετα (ἐπιθετικοί, κατηγορηματικοί προσδιορισμοὶ καὶ ὡς κατηγορούμενα), ἐνῶ οἱ ἔναρθροι τύποι, οἱ ὅποιοι σημειώνονται ὕστερα ἀπὸ τοὺς ἄναρθρους, χρησιμοποιοῦνται ὡς οὐσιαστικά. Δὲ χρησιμοποιοῦνται ὅλα τὰ ἐπίθετα ὡς οὐσιαστικά, ἀλλὰ καὶ ὅσα χρησιμοποιοῦνται δὲ σχηματίζουν καὶ γιὰ τὰ τρία γένη οὐσιαστικά. Ἔτσι ἄλλα σχηματίζουν μόνον ἄρσενικὸ οὐσιαστικό: ἀτσεμῆς - ὁ ἀτσεμῆς, ἀχράζι - ὁ ἀχράζης, ἀβαράς - ὁ ἀβαράς, ἄλλα ἄρσενικά καὶ θηλυκά: ἀχίλ-λους - ὁ ἀχίλ-λους - ἡ ἀχίλ-λούσσα, καὶ ἄλλα σχηματίζουν καὶ τὰ τρία γένη: ἀχίλσούζι - ὁ ἀχίλσούζης - ἡ ἀχίλσούζα - τ(ὸ) ἀχίλσούζι. Χρησιμοποιοῦνται ὡς οὐσιαστικά μόνον τὰ ἐπίθετα, ποὺ ἐκφράζουν ιδιότητες ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἀπ' αὐτὰ ὅχι ὅλα. Τὰ ἐπίθετα, ποὺ ἐκφράζουν ιδιότητες πραγμάτων, κατὰ κανόνα δὲ χρησιμοποιοῦνται ὡς οὐσιαστικά.

Α

- Α Ἀτσεμῆς, ἀτσεμῆς ὁ (<acemi) = ἄπειρος, ἀρχάριος
 Α ἀχμάχι, ἀχμάχος ὁ - ἀχμάχτσα ἡ (<ahmak) = ἀνόητος, βλάκας
 ἀχράζι, ἀχράζης ὁ (<ahras) = μουγγός, βουβός
 Α ἀχίλ-λους, ἀχίλ-λους ὁ - ἀχίλ-λούσσα ἡ (<akilli) = μυαλωμένος
 Α ἀχίλσούζι, ἀχίλσούζης ὁ - ἀχίλσούζα ἡ - ἀχίλσούζι τὸ (<akilsiz) = ἄμυ-
 αλος
 Α ἀνκσούζι, ἀνκσούζης ὁ - ἀνκσούζα ἡ - ἀνκσούζι τὸ (<aksi) = ἀνάποδος
 ἀλατσάλους, ἀλατσαλούς ὁ - ἀλατσαλούσσα ἡ (<alacali) = παρδαλός,
 παρδαλοειδής
 ἀλιτχοῦνι, πλῆθ. ἀλιτχοῦνε Β, ἀλιτχοῦνα ΑΦ (<alısın) = συνηθισμέ-
 νος
 ἀλτουνάνα (<άλτούνι [(= χρυσός) <altın] + -ώνα) = χρυσός, χρυσα-
 φένιος
 ἀνγούτι (<angut) = βλάκας, ἀνόητος, χοντροκέφαλος
 ἀγναμάζι, ἀγναμάζης ὁ - ἀγναμάζι τὸ (<anlamaz) = αὐτὸς ποὺ δὲν κατα-
 λαβαίνει
 ἀπτάλι, ἀπτάλ(ης) ὁ ἀπταλὸς ἡ - ἀπτάλι τὸ (<aptal) = μουσουλμάνος
 καλόγερος, ζητιάνος, ἄρπαγας
 ἀρσούζι, ἀρσούζης ὁ - ἀρσούζι τὸ (<arsız) = ἄτακτος
 ἀβανάχι, ἀβανάχος ὁ - ἀβανάχτσα ἡ - ἀβανάχι τὸ (<avanak) = βλάκας,
 ἀνόητος
 Π ἀβαράς, ἀβαράς ὁ (<avara) = ἄνεργος, χασομέρης
 ἀγιάχος, ἀγιάχος ὁ (<ayak) = πεζός

- A αινής ό (<ayni) = όμοιος
 άζγούνι, άζγούνι τό (<azgin) = εύέξαπτος, λυσσασμένος, φοβερός, κα-
 κός, | άφθονος (μεταφ.)

B

- A παχιρώνα (<παχίρι τό [(= χαλκός) <bakır] + -ώνα) = χάλκινος, μπα-
 κιρένιος
 A πατ-τάλι (<battal) = χοντροκομμένος, άχαρος, / έγκαταλειμμένος κή-
 πος, χωράφι
 παγιάτι (<bayat) = μπαγιάτικος
 παού (<belli) = φανερός
 πελ-λισούζι, πληθ. πελ-λισουόζε B, παουσουόζι AΦ (<bellisiz) = άγνώρι-
 στος
 Π παραπάρι, πληθ. παραπάρε B, παραπάρα AΦ (<beraber) = ισόβαρος, ό
 μαζι
 Π περπάτι (<berbat) = καταστραμμένος, φτένω περπάτι = καταστρέφω
 A περεκετίλους (<bereketli) = άφθονος
 πεσλους (<besli) = καλοθρεμμένος, παχύς (γιά ζώα κυρίως)
 Π πείναμάζι, πείναμάζης ό - πείναμάζι τό (<beynamaz) = άνιφτος
 πιτίσιμλους, πιτίσιμλους ό - πιτίσιμλούσσα ή (<biçimli) = όμορφος, κομ-
 ψός
 πιτίσιμουόζι, πιτίσιμουόζης ό - πιτίσιμουόζα ή - πιτίσιμουόζι τό (<biçim-
 siz) = άκαλαισθητος, άκομπος
 πόλι (<bol<ίσως πολύ) = εύρύχωρος, πολλαματής (<ίσως bol) = εύρύ-
 χωρος
 ποϊλους, ποϊλους ό - ποϊλούσσα ή (<boylu) = ψηλός στο άνάστημα (γιά
 άνθρωπο)
 πόζι (<boz) = άσπριδερός, σταχτής, χέρσος, ποζός ό (<πόζι) = τό στα-
 χτι βόδι
 ποζιέρι (<πόζι + -ιέρι) = σταχτωπός
 ποζούχι (<bozuk) = χαλασμένος
 A πουταλάς, πουταλάς ό (<budala) = βλάκας, μπουταλάς
 πουλανίχι (<bulanık) = θολός, ταραγμένος, συννεφιασμένος
 πουλασίχι (<bulaşık) = λερωμένος, άπλυτος (γιά πιάτα)
 πιτούνι (<bütün) = όλος έντελώς, συνολικός, όλοκληρωτικός

C

- A τσάχέλι, τσάχέλ'(ης) ό - τσάχέλ'τσα ή - τσάχέλι τό (<cahil) = άπειρος,
 νεαρός

- Π τσαν-νούς, τσαν-νούς ό - τσαν-νούσα ή (<canlı) = ζωντανός
 Π γιαιρού-τσαν-νούς (<yaşı canlı) = μισοζώντανος, μισοπεθαμένος
 Α τσέναπέτι, τσέναπέτί(ης) ό - τσέναπέτσα (<cenabet) = κακότεροπος, άτακτος
 Α τσσεσερετλούς Β, τσσεσαρετλούς ΑΦ, τσσεσερετλούς ό - τσσεσερετλούσσα ή Β, τσσεσαρετλούς ό - τσσεσαρετλούσσα ή ΑΦ (<cesaretli) = θαρραλέος
 τσιβίχι (<cinik) = νερούλος
 τσιβιχίερι (<τσιβίχι + -ερι) = νερούλωτος
 Α τσίλβελούς (<cilveli) = θελητικός, χαριτωμένος
 Α τσίνσλούς (<cinsli) = αυτός που προέρχεται από έκλεκτή, καλή ράτσα

Ç

- τσάτιρώνα (<τσάτιρι τó [(= αντίσκηνο) <çadır] + -ώνα) = αντίσκηνέ-νιος
 τσαγαλιέρι (<τσαγαλία τά και τσαγαλίοι οί [(= βότσαλα, χαλίκια) <çakıl]) = αυτός που έχει βότσαλα, χαλίκια, ό βοτσαλωτός
 τσαλγούνι, τσαλγούν(ης) ό - τσαλγούντσα ή - τσαλγούνι τó (<ITAK çalğın ή çalık) = ό πειραγμένος ή προσβλημένος από άρρώστια (κυρίως για φυτά, δέντρα)
 τσαλιμλούς, τσαλιμλούς ό - τσαλιμλούσσα ή (<çalimli) = επιδεικτικός
 τσαλισχάνι, τσαλισχάνος ό (<çaliskan) = εργατικός, δουλευτάρης
 τσάπι (<çap) = στραβός, άνάποδος
 τσαπχούνι, τσάπχούν(ης) ό (<çapkin) = άνάποδος, στραβός, δραστήριος
 τσάπουτώρα (<τσάπούτι τó (= πανι)<çaput) = πάνινος
 τσατλάχι, τσατλάχος ό (<çatlak) = σκασμένος
 τσαϊρώνα Β (<τσαϊρι Β (= χόρτο, λιβάδι), τσεϊρώνα ΑΦ (<τσεϊρι<çayır) = χορταρένιος
 Σ τσετίνι (<çetin) = σκληρός (κυρίως για τά καρύδια που δέ βγαίνουν από τó τσόφλι τους), (μεταφ.) στρυφνός
 τσιπλάχος, τσιπλάχος ό - τσιπλάχι τó Β, τσιπλάχους, τσιπλάχους ό - τσιπλάχι τó (<çiplak) = γυμνός
 τσιτσακώνα (<τσιτσακί τó [(= λουλούδι)<çiçek] + -ώνα) = λουλουδέ-νιος
 τσιτσακλούς, τσιτσακλούς ό - τσιτσακλούσσα ή (<çiçekli) = λουλουδέ-νιος, λουλουδάτος
 τσιγι (<çiğ) = άγουρος
 τσίλι, τσίλ(ης) - τσίλου ή - τσίλι τó (<çil) = αυτός που έχει κουκκίδες ή στίγματα στο πρόσωπο, παρδαλός

- Π τῖρκάφος, τῖρκάφος ὁ (<cirkef) = κακοήθης
 τῖρκίνι, τῖρκίν(ης) ὁ - τῖρκίντσα ἢ - τῖρκίνι τὸ (<cirkin) = ἄσχημος
 τῖβίτι (<çinit) = πράσινος, βένато τῖβίτι = καταπράσινος
 ἴσοτδουχσούζι (<çocuksu) = ὁ χωρὶς παιδιὰ
 ἴσολάχι, ἴσολάχος ὁ - ἴσολαχού ἢ - ἴσολάχι τὸ (<çolak) = κουλὸς
 ἴσολπάρι, ἴσολπᾶς ὁ, ἴσολπάρ(ης) ὁ - ἴσολπάρου ἢ - ἴσολπάρι τὸ
 (<çolpa) = ἀδέξιος
 ἴσορλούς, ἴσορλούς ὁ - ἴσορλούσσα ἢ (<çorlu) = αὐτὸς ποὺ ἔχει ἀγι-
 ἀτρευτὴ ἀρρώστια, φυματικός, φθισικός
 ἴσόλι (<çöl) = ἔρημος
 ἴσουχουρλούς (<çukurlu) = βαθουλός, κοῖλος, ἴσουχουρλούς ὁ -
 ἴσουχουρλούσσα ἢ = ὁ κάτοικος τοῦ φαράσιώτ. χωριοῦ: ἴσου-
 χούρι τὸ
 ἴσουρούκι (<çürük) = σάπιος

D

- ταμαρλούς, ταμαρλούς ὁ - ταμαρλούσσα ἢ (<damarlı) = ὁ ἀπὸ ἐκλεκτὴ
 ράτσα (γιά ζῶα)
 τανκαλάχι, τανκαλάχος ὁ - τανκαλάχτσα ἢ - τανκαλάχι τὸ B, τανγαλάχι,
 τανγαλάχος ὁ - τανγαλάχτσα ἢ - τανγαλάχι τὸ AΦ, τῶ (<dangalak)
 = ἀνόητος, κουτὸς
 τάρι (<dar) = στενός, στενόχωρος
 τελ(ι)γαν-νούς, τελ(ι)γαν-νούς ὁ - τελ(ι)γαν-νούσσα ἢ (<delikanlı)
 = νέος
 Π τερπετέρι, τερπετέρ(ης) ὁ - τερπετέρτσα ἢ - τερπετέρι τὸ B, τᾶρπᾶτᾶρι,
 τᾶρπᾶτᾶρ(ης) ὁ - τᾶρπᾶτᾶρτσα ἢ - τᾶρπᾶτᾶρι τὸ (<derbeder) = ἄθλι-
 ος, ἀλήτης, τυχοδιώκτης, φτωχός, ταλαίπωρος
 Π τερτλούς, τερτλούς ὁ - τερτλούσσα ἢ (<dertli) = βασανισμένος, ἄρρω-
 στος ἀπὸ χρόνια ἀρρώστια
 τίτζι, τίτζης ὁ - τίτζιου ἢ - τίτζι τὸ (<ITAK didiz) = ὀργίλος
 τίκι (<dik) = κάθετος, ἴσιος, ἀπότομος
 A τινσούζι, τινσούζης ὁ - τινσούζα ἢ - τινσούζι τὸ (<dinsiz) = ἄπιστος,
 ἄσεβής
 τιρής, τιρής ὁ - τιρίσσα ἢ (<diri) = ὑγιής, γερός, ζωντανός
 τιλ-λικσούζι, τιλ-λικσούζης ὁ - τιλ-λικσούζα ἢ - τιλ-λικσούζι τὸ B,
 τιρλικσούζι, τιρλικσούζης ὁ - τιρλικσούζα ἢ - τιρλικσούζι τὸ AΦ
 (<dirliksiz) = ἀσυμβίβαστος, δύστροπος, καβγατζής
 Π τιβανές, τιβανές ὁ B, τιβανᾶς, τιβανᾶς ὁ AΦ (<divane) = ἀνάποδος,
 τρελός, ἀνόητος, βλάκας

- τολασίχι (<dolaşık) = μπερδεμένος, περίπλοκος
 τοσάνι (<doşan) = μεταχειρισμένος
 τολάκι ΑΦ (<dölek) = επίπεδος, όμαλός (κυρίως για επιφάνειες)
 τούλι, τούλι τὸ (<dul) = χήρος, χήρα
 τουρούσι (<duru) = διαυγής, καθαρός
 τουτώνα (<τούτι τὸ [(= μουριά)<dut] + -ώνα) = αὐτὸς ποὺ εἶναι φτι-
 αγμένος ἢ προέρχεται ἀπὸ μουριά
 τουμ-τούζι (<dümdüz) = έντελῶς επίπεδος, όμαλός
 τουρζούς, τουρζούς ό - τουρζούσσα ἢ (<dürzû) = κακόψυχος, ἐπίβου-
 λος, προδότης, παλιάνθρωπος
 Π τουσάνος, τουσάνος ό - τουσάντσα ἢ (<düşman) = ἐχθρός
 τούζι (<düz) = επίπεδος, όμαλός

E

- ἀτεπζούζι, ἀτεπζούζης ό - ἀτεπζούζα ἢ - ἀτεπζούζι τὸ (<edepsiz) =
 ἀδιάντροπος
 Α γεσίρι, γεσίρ(ης) ό - γεσίρίτσα ἢ - γεσίρι τὸ (<esir) = αἰχμάλωτος
 Α ἐζιατλούς, ἐζιατλούς ό - ἐζιατλούσσα ἢ Β, ἄζιατλούς, ἄζιατλούς ό -
 ἄζιατλούσσα ἢ (<eziyetli) = κουραστικός, κοπιαστικός, βασανιστι-
 κός

F

- Α φενάς, φενάς ό - φενάσσα ἢ (<fena) = κακός
 Α φεραχλούς, ό - φεραχλούσσα ἢ (<ITAK ferahli) = όρεξιάτικος, χαρού-
 μενος
 Α φεσάτι, φεσάτ(ης) ό - φεσάτ'σσα ἢ - φεσάτι τὸ (<fesat) = ραδιοὔργος,
 συκοφάντης

G

- Α γαίπι (<gaip) = ἄφαντος, φτένω γαίπι = ἐξαφανίζω, ἴνουμει γαίπι
 = ἐξαφανίζομαι
 Α γαρίπι, γαρίπ(ης) ό - γαρίπ'σσα ἢ - γαρίπι τὸ (<garip) = όρφανός,
 όλομόναχος, δύστυχος, ξένος
 Α γαιρέτλούς, γαιρέτλούς ό - γαιρέτλούσσα ἢ (<gayretli) = δραστήριος
 κέντῳ Β, κἀντῳ ΑΦ, Ἔδ (<genç) = νέος
 κεβεζές, κεβεζές ό - κεβεζού ἢ Β, κᾶβᾶζᾶς, κᾶβᾶζᾶς ό - κᾶβᾶζού ἢ ΑΦ,
 Ἔδ (<geneze) = φλύαρος
 καβράκι (<genrek) = εὐθρυπτος
 κουμουδώνα (<κουμούδι τὸ [(= ἄσημι)<gümüş] + -ώνα) = ἄσημένιος

- Π κουναχ-κέρι, κουναχ-κέρ(ης) ό - κουναχ-κέρτσα ή - κουναχ-κέρι τó B, κουναχ-κάρι, κουναχ-κάρ(ης) ό - κουναχ-κάρτσα ή - κουναχ-κάρι τó (<günahkâr) = άμαρτωλός
- Π κουρτσούς, κουρτσούς ό, πληθ. κουρτσούδες οί (<Gürçü = Γεωργία τού Καυκάσου) = καμαρωτός, όμορφος (χρησιμοποιείται κυρίως ως ουσιαστικό)
- κουζέλι, κουζέλιτσα ή - κουζέλι τó B, κουζάλι, κουζάλιτσα ή - κουζάλι τó AΦ (<güzel) = όμορφος, ώραιος
- κουζέλικό B(<κουζέλι <güzel) = όμορφος

Η

- A χαινι, χαιν(ης) ό - χαινίτσα ή (<hain) = προδότης, άπιστος, άχάριστος, έπίβουλος, μιαρός
- Π χάμι (<ham) = άγουρος, άπειρος, άσυνήθιστος
- A χαράμι (κυρίως γιά πράγματα) (<haram) = άθέμιτος, άδικος, παράνομος
- A χαράπι (<harap) = έρειπωμένος· χαράπι τó = έρείπιο (για οικoδομές, κτίσματα)
- χορδελέτσι (<hardala(= πελώριο ζώο) + -έτσί) = πελώριος, τεράστιος, (ένότουν άντι χορδελέτσί = έγινε τεράστιος(ς))
- A χάσι (<has) = καθαρός, γνήσιος, άσπρος
- χασεδώνα B, χασάδωνα AΦ (<χασές ό B, χασάς ό AΦ, 'Τό (= χασές) <hasa) + -δώνα) = από χασέ φτιαγμένος
- A χαϊλ-λούς, χαϊλ-λούς ό - χαϊλ-λούσσα ή B, χαϊρλούς, χαϊρλούς ό - χαϊρλούσσα ή AΦ (<hayırlı) = ώφέλιμος, καλότυχος
- A χαϊρσούζι, χαϊρσούζης ό - χαϊρσούζα ή - χαϊρσούζι τó (<hayırsız) = άνώφελος, άχρηστος
- A χαζίρι (<hazır) = έτοιμος, φτένω χαζίρι = έτοιμάζω
- A (χ)εσαπσούζι, (χ)εσαπσούζης ό - (χ)εσαπσούζι τó (<hesapsız) = άσυλλόγιστος
- A χαβάσης (<haves, άπαντá και heves) = όρεξιάτικος, μερακλής
- A χαβασλούς, χαβασλούς ό - χαβασλούσσα ή (<hevesli) = ό πολύ όρεξι-άτικος, ό πολύ μερακλής
- A χιλ-λεκέρι, χιλ-λεκέρ(ης) ό - χιλ-λεκέρτσα ή B (<hilekâr) = δόλιος, άπατεώνας, αυτός που κάνει δόλο, νοθεία
- Π χόσι (<hos) = παράξενος, διαφορετικός, ένóμουν ά· χόσι (<bir hos olmak) = παραξενεύομαι, πααίνει σό χόσι μου(<hosuma gitmek) = παραξενεύομαι
- Π χουιλούς, χουιλούς ό - χουιλούσσα ή (<huyulı) = όύστροπος, τρομαγμένος

I

ἰσ-σοῦζι (<issiz) = ἔρημος, ἀκατοίκητος

İ

- Π ἱρισιμώνα (<ἱρισίμι τὸ [(= μετάξι)<ibrişim = μεταξύτὸ νῆμα] + -ώνα) = μεταξύτὸς
 ἑκίζι (<ikiz) = οἶδμος
 Α ἱμανσοῦζι, ἱμανσοῦζης ὁ - ἱμανσοῦζα ἢ - ἱμανσοῦζι τὸ (<imansız) = ἀπιστοῦς
 ἱρι (<iri) = μέγας
 Α ἰῶταχλοῦς, ἰῶταχλοῦς ὁ - ἰῶταχλούσσα ἢ (<istahlı) = αὐτὸς ποὺ ἔχει ὄρεξη, ἐπιθυμία, ὀρεξιάτικος
 Α ἰτααίλους, ἰτααίλους ὁ - ἰτααίλούσσα ἢ (<itaatlı) = ὑπάκουος, εὐπειθής
 ἰτ-ταχαλοῦς, ἰτ-ταχαλοῦς ὁ - ἰτ-ταχαλούσσα ἢ (<ITAK ittahalı) = πεισματάρης, γκρινιάρης

K

- γαπάς (<kaba) = ὁ ἐπάνω, χοντρός, ἀδυναμικός
 Α γατιφελοῦς Β, γατιφάλοῦς ΑΦ (<kadifeli) = ὁ ἀπὸ κατιφέ, κατιφένιος
 Α γαῖλι(ι), (<kail) = συγκατανευτικός, σύμφωνος, αὐτὸς ποὺ δέχεται κάτι
 Α ἵνουμει γαῖλι (<kail olmak) = συμφωνῶ, δέχομαι
 Α γάλπι (<kalp) = βαρετός, βραδυκίνητος, τεμπέλης
 Α<Π γαλπαζάνος, γαλπαζάνος ὁ (<kalpazan = παραχαράκτης) = βραδυκίνητος, τεμπέλης
 γαμπούρι, γαμπούρ(ης) ὁ - γαμπουρούτσα ἢ (<kambur) = καμπούρης
 Α κέμιλι (<kâmil) = ὥριμος, σεμνός
 Α γανααίτους, γανααίτους ὁ - γανααίτούσσα ἢ Β, γανᾱᾱίτους, γανᾱᾱίτους ὁ - γανᾱᾱίτούσσα ἢ ΑΦ (<kanaatlı) = ὑπομονετικός
 Α γαναχέρι, γαναχέρ(ης) ὁ - γαναχέρτσα ἢ - γαναχέρι τὸ Β, γαναχᾱᾱρι, γαναχᾱᾱ(ης) ὁ - γαναχᾱᾱτσα ἢ - γαναχᾱᾱρι τὸ ΑΦ (<kanaatkâr) = ὀλιγαρκής
 γαναγιαχλοῦς, γαναγιαχλοῦς ὁ - γαναγιαχλούσσα ἢ (<ITAK kanayaklı) = ἀνήλικος, ἀνυπεράσπιστος, ταπεινός, ἄθως
 γαν-νοῦς, γαν-νοῦς ὁ - γαν-νοῦσσα ἢ (<kanlı) = αἰμοχαρής, αἰμοδιψής, φονιάς
 γαρά-(<kara) = μαῦρος (χρησιμοποιεῖται ὡς ἀ' συνθετικὸ κυρίως ὀνομάτων)
 Α γαρέρι Β, γαρᾱρι ΑΦ, Ἵτ (<karar) = κανονικός, ποῖκαν τα γαρέρι (- ἀποφάσισαν, συμφάσισαν), ἐνῶ στὴν τουρκικὴ ἔχομε: kararkılmak

ἀποφασίζω τελειωτικά

γαριδίχι, γαριδῆχούνι B, γαριδούχι, γαριδῆχούνι AΦ (<karizik) = ἀνακα-
τεμένος

Π κερλούς, κερλούς ό - κερλούσσα ή B, κᾶρλούς, κᾶρλούς ό - κᾶρλούσσα ή
(<kârli) = ἐπικερδής

γατίχλούς (<katikli) = ἀνάμικτος

E κατολίκ, κατολίκ(ης) ό - κατολίκτσα ή (<katolik) = καθολικός (στο
θρήσκευμα)

γαβλάχος, γαβλάχι, γαβλάχος ό - γαβλάχτσα ή - γαβλάχι τό (<kavlak)
= φαλακρός ξεφλουδισμένος

κεβρέκι B, καβράκι AΦ (<kavruk) = πολύ ξερός ὥστε νά θρυμματίζεται
γαῖγουςουζί, γαῖγουςούζης ό - γαῖγουςούζα ή - γαῖγουςουζί τό <kay-
gusuz, ἀπαντᾷ καί ὡς kaygisiz) = ξένοιαστος

A γαῖφι (<kayir) = ἄφαντος, ἀόρατος, χαμένος, ἐξαφανισμένος

γαῖμαχλούς (<kaymakli) = ό ἀπό κρέμα, καίμακένιος

κάλι, κάλ'(ης) ό - κάλου ή - κάλι τό (<kel) = φαλακρός, κασιδιάρης

E κελέσι, κελέσης ό - κελέσου ή - κελέσι τό B, κᾶλάσι, κᾶλάσης ό -
κᾶλάσου ή κᾶλάσι τό (<keles <καλός) = ὁμορφος, ὠραῖος

Π κέπεζές, κέπεζές ό - κέπεζού ή B, κᾶπᾶζᾶς, κᾶπᾶζᾶς ό - κᾶπᾶζού ή
(<kepaze) = γελοῖος

κεσκίνι (<keskin) = κοφτερός

A κεφλούς, κεφλούς ό - κεφλούσσα ή (<keyfli) = εὐδιάθετος, ὀρεξιάτικος

A κέφσουζι, κέφσουζης ό - κέφσουζα ή (<keyfsiz) = ἄκεφος

γίλ-λούς, γίλ-λούς ό - γίλ-λούσσα ή (<killi) = τριχωτός

γίρι (<kir) = σταχτής, ψαρής, παρδαλός

γிரάτσι (<kirac) = πετρώδης, ἄγονος, ξερός

A γισμαῖλούς, γισμαῖλούς ό - γισμαῖλούσσα ή (<kismetli) = τυχερός

γίτι (<kit) = σπάνιος

γιβράχι (<kivrak) = γρήγορος, σβέλτος

A γιμαῖλούς, γιμαῖλούς ό - γιμαῖλούσσα ή (<kiymetli) = πολύτιμος

A κίπारी (<kibar) = ἀξιοπρεπής, κομψός, εὐγενικός, καθарός, ὁμορφος

γοτσᾶ (<koşa) = μεγάλος, πελώριος, κοτζᾶμ

κολάι (<kolay) = εὐκολος

κόρι, κόρ(ης) ό - κόρτσα ή - κόρι τό (<kör) = τυφλός

γουτουζι, γουτουζης ό - γουτουζι τό (<kuduz) = λυσσιαγμένος

γουμεσάρι (<kumsal) = ἀμμώδης, ἀμμουδερός

γουννάι, γουννάις ό - γουννάι τό (<kurnaz = δόλιος) = λαίμαργος,

ἀχόρταγος

A γουβαῖλούς, γουβαῖλούς ό - γουβαῖλούσσα ή (<kunvetli) = δυνατός

A<Π κούφουρπάι, κούφουρπάις ό (<küfürbaz) = βλάσφημος

κούτι (<küt) = μονοκόμματος, χοντροκομμένος, παράλυτος, κουλός, κουτσός

L

- Π λαφαζάνος, λαφαζάνος ό (<lâfazan) = φλύαρος, λογάς
 Π λαφτότης, λαφτότης ό - λαφτότησσα ή (<lafci) = φλύαρος, λογάς

M

- μανγαφάς μανγαφάς ό - μανγαφάσσα ή (<mankafa) = χοντροκέφαλος
 A μαζλούμι, μαζλούμ(ης) ό - μαζλούμίτσα ή - μαζλούμι τὸ (<mazlumi)
 = ήπιος, ήρεμος, ήσυχος, ταπεινός, σεμνός
 A μεζπούρ(ι) (<mecbur) = ύποχρεωμένος, αναγκαστικός, βιαστικός
 A μεμνούνι (<memnun) = εύχαριστημένος
 A μεραχλούς, μεραχλούς ό - μεραχλούσσα ή (<meraklı) = μερακλής
 A μερχαμετλούς, μερχαμετλούς ό - μερχατλούσσα B, μάχράμᾱτλούς, μά-
 χράμᾱτλούς ό - μάχράμᾱτλούσσα ή (<merhametli) = εύσπλαχνικός
 A μερχαμετσούζι, μερχαμετσούζης ό - μερχαμετσούζα ή - μερχαμετσούζι
 τὸ B, μάχράμᾱτσούζι, μάχράμᾱτσούζης ό - μάχράμᾱτσούζα ή - μάχρά-
 μᾱτσούζι τὸ AΦ (<merhametsiz) = σκληρός, ἄσπλαχνος
 μουζμούζι, μουζμούζης ό - μουζμούζα ή - μουζμούζι τὸ (<mismiz) = ἄρ-
 γοκίνητος, ύπουλος, πονηρός
 μινασούπι (<ITAK minasip) = ίκανός, σωστός, ἀπαραίτητος, ταιρι-
 αστός
 A μισκίνι, μισκίν(ης) ό - μισκίντσα ή - μισκίνι τὸ (<miskin) = ἄθλιος,
 βρωμιάρης
 μόσ-μόρι (<mosmor) = κατάμαυρος, μελανιασμένος
 A μουτδουζετλούς (<muzizetli) = θαυματουργός (για ἅγιος)
 A μουχαπετλούς, μουχαπετλούς ό - μουχαπετλούσσα ή B, μουχαᾱτλούς,
 μουχαᾱτλούς ό - μουχαᾱτλούσσα ή AΦ (<muhabbetli) = τυχερός,
 ἀγαπητός, μονοιασμένος
 A μουχτάττι (<muhtas) = ύποχρεωμένος, ἀναγκαῖος
 Π<A μουρδάρι, μουρδάρ(ης) ό - μουρδάρτσα ή - μουρδάρι τὸ B, μουντάρι,
 μουντάρ(ης) ό - μουντάρτσα ή - μουντάρι τὸ AΦ (<murdar <ἄρβ.
 murdered) = μολυσμένος, ψόφιος
 ΠήA μουταραλούς (<müdaralı [<müdara = προσποίηση, ύποκρι-
 σία)<περσ. moudara]) = ύποχρεωμένος, ἀδύνατος, έτοιμόρροπος
 A μινκίνι (<münkün) = πιθανός, δυνάτος, μινκίνι τξό'νι (= εἶναι ἀδύνατο)
 A μιζαβούρι, μιζαβούρ(ης) ό - μιζαβούρ(τ)σα ή - μιζαβούρι τὸ (<müzenvir
 = στρεψόδικος, ἀπατεώνας) = προδότης, συκοφάντης

N

- A ναχισλούς (<nakışlı) = ό διακοσμημένος με κεντητά ή ύφαντά (ή και ξυλόγλυπτες διακοσμήσεις)
- A ναμουσλούς, ναμουσλούς ό - ναμουσλούσσα ή (<mamuslu) = ντροπαλός, σεμνός, τίμιος
- A ναμουσ-σούζι, ναμουσ-σούζης ό - ναμουσ-σούζα ή - ναμουσ-σούζι τó (<namussuz) = αδιάντροπος
- Π ναμκόρι, ναμκόρ(ης) ό - ναμκόρτσα ή - ναμκόρι τó (<nankör) = άχαριστος
- Π ναζλούς, ναζλούς ό - ναζλούσσα ή (<nazlı) = ναζιάρης
- Π νεκέσι, νεκέσης ό - νεκέσι τó (<nekes) = τσιγγούνης, φιλάργυρος
- A νικάχλούς B, νικάχλούς AΦ (<nikâhlı) = στεφανωμένος
- A νικάχσουζι B, νικάχσουζι AΦ (<nikâhsız) = άστεφάνωτος

O

- ούλγούνι (<olgun = ώριμος) = σάπιος (γιά φαγώσιμα και κυρίως γιά φρούτα και λαχανικά)
- όρτάχος, όρτάχος ό (<ortak) = συνέταιρος
- όρτάχης AΦ (<ortak) = μισιακός

Ö

- όζι (<öz) = πραγματικός, γνήσιος
- A όζουρλούς, όζουρλούς ό - όζουρλούσσα ή (<özürlü) = άρρωστιάρης, εξαττωματικός

P

- Π πάκι (<pak) = καθάρος
- Π πίρ-πάκι (<pir-pak) = πεντακάθαρος
- παλ-λάχι B, παρλάχι AΦ (<parlak) = λαμπρός, γυαλιστερός, άστραφτερός
- παλ-λάχικ-κο και παρλάχικ-κο B (<parlak + -ók-κο) = λαμπρός, γυαλιστερός, άστραφτερός (υποκοριστικό τού παρλάχι, όπως μικρός - μικρούτσικος)
- πάσλούς (<pashı) = σκουριασμένος
- Π παϊτίαρι (<payidar = μόνιμος, διαρκής) = έρημος, άκαλλιεργητος
- παϊμάχος, παϊμάχος ό (<ITAK paymah) = κουτός, βλάκας
- πέκι B, πάκι AΦ (<pek) = στερεός, σκληρός
- παλτάχος, παλτάχος ό (<peltek) = τραυλός

- Π περιθάνι, περιθάνος ό - περιθάνι τό (<perişan) = άξιολύπητος, άθλιος, συγχυσμένος, δυστυχισμένος, ταλαίπωρος, 'ξειλάω περιθάνι (<perişan düşmek) = γίνομαι άξιολύπητος
 Π πίσι, πίσης ό - πίσι τό (<pis) = ακάθαρτος, σιχαμερός, λερωμένος
 Π πουσμάνι B, πουσμάνι AΦ (<pişman) = μετανιωμένος, τρώω ή 'ίνουμαι
 πουσμάνι ή πουσδμάνι (<pişman yemek ή olmak) = μετανιώνω
 πουσκουλ-λουός (<rüsküllü) = κροσσωτός

R

- A ιρεχάτι B, (i) ραχάτι AΦ, 'Τό (<rahāt) (τό άρχικό ι μόλις άκούεται στο AΦ και 'Τό) = ήσυχος
 A ιρεχατλούς, ιρεχατλούς ό - ιρεχατλούσσα ή B, (i)ραχατλούς, (i)ραχατλούς ό - (i)ραχατλούσσα ή AΦ 'Τό (<rahatlı) = ήσυχος
 A ραχμετλούς - ραχμετλούσσα - ραχμετλούς B, ιραχματλούς - ιραχματλούσσα - ιραχματλούς AΦ (<rahmetli) = μακαρίτης (βλέπε και ούσιαστικά)
 A ραζής - ραζίσσα - ραζής (<razi) = σύμφωνος, εύχαριστημένος, ικανοποιημένος, 'ίνουμαι ραζής (<razi olmak) = συγκατανεύω, μένω σύμφωνος
 A ιρεζίλι, ιρεζίλ(ης) ό - ιρεζίλτσα ή - ιρεζίλι τό (<rezil) = ρεζίλι, ξεφτελισμένος

S

- A σαπουρλούς, σαπουρλούς ό - σαπουρλούσσα ή (<sapırlı) = ύπομονετικός
 σαπουρσούζι, σαπουρσούζης ό - σαπουρσούζι τό (<sapırsız) = άνυπόμονος
 σαγλάμι (<sağlam) = στερεός, γερός, δυνατός
 σαγίρι, σαγίρ(ης) ό - σαγιρού ή - σαγίρι τό (<sağır) = κουφός
 σακ-κάρι, σακ-κάρ(ης) ό - σακ-καρού ή - σακ-κάρι τό (<sakar = λευκή κηλίδα στο μέτωπο του άλόγου) = αυτός που έχει λευκή κηλίδα στο μέτωπο (για τά ζώα), παρδαλός, σταμπαρισμένος, δαμονοχτυπημένος
 A σαχάτι, σαχάτ(ης) ό - σαχάτι τό (<sakat) = σακάτης, σακάτικος
 σαπάς (<sapa) = άπόκεντρος, άπόμερος
 σαπούχι, σαπούχος ό - σαπούχου ή - σαπούχι τό (<sapık) = στραβός, άνάποδος (για άνθρωπους)
 Π ξερχόσι, ξερχόσης ό (<serhos) = μεθυσμένος
 σάρπι (<sarp) = δύσβατος, άπόκρημνος, άπότομος
 σαβάχος, σαβάχος ό (ΠΔΙ σαβάχης ό) (<ITAK savah) = κουτός, άφη-

- ρημένος, ελαφρόμυαλος
 σαϊγουςούζι, σαϊγουςούζης ό - σαϊγουςούζα ή - σαϊγουςούζι τὸ (<say-
 gisiz) = ἀπερίσκεπτος, ἀστόχαστος, ἀδιάκριτος
 Α σεφίλι, σεφιλ(ης) ό - σεφιλ'τα ή σεφιλ'σσα ή - σεφίλι τὸ (<sefil) =
 ἄθλιος, ταλαίπωρος
 Α σελαμέτι Β, σελαμάτι ΑΦ (<selâmet) = ἄνετος, ἥρεμος, ἡσυχος
 Π σερπέσι, σερπέσης ό - σερπεσὺ ή - σερπέσι τὸ Β, σᾶρπάσι, σᾶρπάσης ό
 -σᾶρπάσὺ ή - σᾶρπάσι τὸ (<serpes) = ξένοιαστος, ἄσκαστος, ἐλεύ-
 θερος
 σερίνι (<serin) = δροσερὸς
 Π σερσέμι Β, σᾶρσάμι ΑΦ, 'Τὸ (<sersem) = κοιμισμένος, ἀργοκίνητος,
 βλάκας
 σεφσερής, σεφσερής ό - σεφσερίσσα ή (<serseri = ἀνόητος, ἀλήτης,
 πλάνος, τυχοδιώκτης) = ἀνόητος, χαζὸς
 σέρτι Β, σᾶρτι ΑΦ (<sert) = σκληρὸς, τραχὺς
 σίχι (<sık) = πυκνὸς
 σιχής (<siki) = σφιχτὸς
 Α σιφτενὸς Β, σιφταχνὸς ΑΦ (<siftah) = προηγούμενος
 Π σιπάρι (<siper) = ὑπὴνεμος
 σολάχος, σολάχος ό (<solak) = ἀριστεροχέρης, ζερβοχέρης
 σουτδλούς, σουτδλούς ό - σουτδλούσσα ή (<suçlu) = φταιχτής, ἔνοχος
 σουρκούνι (<sürgün) = ἐξόριστος
 σουρτούκί, σουρτούκ(ης) ό - σουρτούκού ή - σουρτούκί τὸ (<sürtük)
 = ἀλήτης

§

- Α σάπάνος, σάπάνος ό (<şaban) = βλάκας
 Α σαφάχος, σαφάχος ό (-σαφαχτενή ή Β) (<şafak = αὐγή, πρωί, ξημέρω-
 μα) = χαζὸς, στραβὸς, ἀλλήθωρος, ἄθῳς
 Π σαχπάζι, σαχπάζης, ό - σαχπάζι τὸ (<şahbaz) = βιαστικός, γρήγορος
 Α σάλωνα (<σάλι τὸ (= μάλλινο ὕφασμα ὕφασμένο στὸν ἀργαλειὸ) <şal)
 = ό ἀπὸ σάλι, σάλενιος
 σαπδάλι, σαπδάλ(ης) ό - σαπδαλὺ ή - σαπδάλι τὸ (<şarşal) = ἀκατά-
 στατος
 σαπδαλ-λάχος, σαπδαλ-λάχος ό (<şarşallak) = ἀκατάστατος, ἀνάρμο-
 στος, ἀνόητος, ἀσυνάρτητος στὰ λόγια
 σαδχούνι, σαδχούν(ης) ό - σαχούνι τὸ (<şaşkın) = συγχυσμένος, ἔκ-
 πληκτος
 δοκάρωνα (<δοκάρι τὸ (= ζάχαρη)<şeker) = ζαχαρένιος
 δάνι (<şen) = χαρούμενος, πρόσχαρος

- A ὄᾱρι (<ser) = κακός
 ὀιρελοῦς B, ὀιρᾶλοῦς AΦ (<şirali ἢ şirali) = αὐτός πού ἔχει χυμό,
 μούστο (γιά τὰ φρούτα)

T

- A ταπιᾶτλούς, ταπιᾶτλούς ὁ - ταπιᾶτλούσσα ἢ (<tabiatli) = ὁ καλῆς δια-
 γωγῆς, καλοῦ χαρακτήρα ἄνθρωπος
 A ταπιατ-σοῦζι, ταπιατ-σοῦζης ὁ - ταπιατ-σοῦζα ἢ - ταπιατ-σοῦζι τὸ (<ta-
 biatsız) = ὁ κακῆς διαγωγῆς, κακοῦ χαρακτήρα, ἀνάγωγος
 A ταλιμιλούς (<talimli) = γυμνασμένους, ἐκπαιδευμένους
 A ταμαχῆκιέρι, ταμαχῆκιέρ(ης) ὁ - ταμαχῆκιέρτσα ἢ B, ταμαχῆκᾶρι, ταμαχῆ-
 κᾶρ(ης) ὁ - ταμαχῆκᾶρτσα ἢ AΦ (<tamahkâr) = τσιγγούνης, φιλάργυ-
 ρος, οἰκονόμος
 A τεμάμι (<tamam) = πλήρης
 τασίπι, τασίπ(ης) ὁ - τασίπι τὸ (<tas`ip) = στραβός, λοξός, ἀνάποδος
 ταβλούς (<tavli) = παχύς, καλοθρεμμένος (γιά ζῶα)
 ταζὸ (<taze) = καινούριος
 A τεπτίλι, τεπτίλ(ης) ὁ - τεπτίλι τὸ (<tebdil) = ἀδέσποτος, ἐλεύθερος,
 ἄφοβος, (νεγκῶθει τεπτίλι = γυρίζει, περιφέρεται ἀδέσποτα)
 A τεχλικελοῦς B, τᾶχλικᾶλοῦς AΦ (<tehlikeli) = ἐπικίνδυνος
 τενῆκελ-λέκι B, τᾶκᾶρλᾶκι AΦ (<tekerlek) = στρογγυλός
 A τεκμίλι (<tekmi) = συμπληρωμένος
 A τᾶλᾶφι (<telef) = καταστραμμένος, ρημαγμένος, ἀφανισμένος
 τομπέλι, τομπέλ(ης) ὁ - τομπέλτσα ἢ B, τᾶμπᾶλι, τᾶμπᾶλ(ης) ὁ - τᾶμπᾶλ-
 τσα ἢ (<tembel) = τεμπέλης
 A τερπιαλούς, τερπιαλούς ὁ - τερπιαλούσσα ἢ B, τᾶρπιᾶλούς, ταρπιᾶλούς
 ὁ - τᾶρπιᾶλούσσα ἢ (<terpiyeli) = αὐτός πού ἔχει ἀγωγή, μορφωμένος
 A τερπιασοῦζι, τερπιασοῦζης ὁ - τερπιασοῦζα ἢ B, τᾶρπιᾶσοῦζι, τᾶρπι-
 ᾶσοῦζης ὁ - ταρπιᾶσοῦζα ἢ (<terbiyesiz) = ἀνάγωγος, ἀμόρφωτος
 τέρσι B, τᾶρσι (<ters) = ἀνάποδος, στραβός
 A τεσλίμι (<teslim) = παραδομένος, ἔνουν τεσλίμι (<teslim oldu) = πα-
 ραδόθηκε
 τετίργκινι (<tetirgin) = σκορπισμένος, διαλυμένος, ἵνουμει τετίργκινι
 (<tetirgin olmak) = διασκορπίζομαι, διαλύομαι
 A ταβατούρι (<tevatır) = σπουδαῖος, ξακουστός
 τίτιζι, τίτιζης ὁ - τίτιζα ἢ - τίτιζι τὸ (<tütiz) = νευρικός, νευρόσπασμα
 τοπάλι, τοπάλ(ης) ὁ - τοπαλοῦ ἢ (<topal) = κουτσός
 τουβεκίερι, τουβεκίέρ(ης) ὁ - τουβεκίερι τὸ B, τουφᾶκᾶλι, τουφᾶκᾶλ(ης)
 ὁ - τουφᾶκᾶλι τὸ AΦ (<tüfekel) = ἀπότηρευτος, ἀθῶος
 τούμι (<tüm) = ἀκέραιος, ἀτόφιος, ὁλόκληρος

τούλ-λουν τούλ-λουν B, τούλ-λους τούλ-λους AΦ (<türlü) = ποικίλος, λογιής λογιής. Ἀπαντᾷ καὶ χωρὶς ἐπανάληψη καὶ ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς καὶ μόνου του ὡς οὐσιαστικὸ μετὰ τῇ σημασίᾳ: εἶδος, σχέδιο: τοὺς τούλ-λους φαῖ ἔνι αὐτό; (= τί λογιῆς φαγητὸ εἶναι αὐτό:). τοὺς τούλ-λους ἔνι; (= τί εἶδος εἶναι;) AΦ

τουιλούς (<tüyülü) = τριχωτός, χνουδωτός

U

ὀγουρλούς, ὀγουρλούς ὁ - ὀγουρλούσσα ἡ (<uğurlu) = τυχερὸς ὀγουρσουζί, ὀγουρσουζης ὁ - ὀγουρσουζα ἡ - ὀγουρσουζί τὸ (<uğursuz) = ἄτυχος, γουρσουζης

ἴγιουντούς, ἴγιουντούς ὁ - ἴγιουντούσσα ἡ B, οὐγιουντούς, οὐγιουντούς ὁ οὐγιουντούσσα ἡ (<uyuntu) = κοιμίσης, κοιμισμένος

V

A βερέμι B, bärämi AΦ (<verem) = φυματικός, φθισικός

A βερεμλούς, βερεμλούς ὁ - βερεμλούσσα ἡ B, bärämlous, bärämlous ὁ - bärämlous ἡ (<veremli) = φυματικός, φθισικός

Y

γιαγλούς (<yağlı) = λιπαρός

γιαχίνι (<yakin) = κοντινός

γιαμάνι (<yaman) = δραστήριος, φοβερός, καταφερτής

γιανάζι, γιανάζης ὁ - γιανάζι τὸ (<yanaz) = ἀνάποδος, δύστροπος

γιαγνίδι (<yanlı) = λανθασμένος

γιαραλούς, γιαραλούς ὁ - γιαραλούσσα ἡ (<yaralı) = τραυματισμένος, τραυματίας, σπυριάρης

γιαβάνι (<yavan) = ἄπαχος, ὁ χωρὶς λάδι ἢ λίπος ἢ προσφάγι

γελ-λούς, γελ-λούς ὁ - γελ-λούσσα ἡ AΦ, γερλούς, γερλούς ὁ - γερ-λούσσα ἡ (<yerli) = ντόπιος

γεσίλι (<yeşil) = πράσινος

γιετχούνι (<yetkin) = ὥριμος, φτασμένος

γιουβαλ-λάχι B, γιουβαρλάχι AΦ (<yunarlak) = στρογγυλός

Z

ζαπούνι (<zapın) = ἄδύνατος, καχεκτικός

- A ζαβαλ-λούς, ζαβαλ-λους ό - ζαβαλ-λούσσα ή (<zavallı) = καημένος, κακόμοιρος
 A ζαϊφι (<zayıf) = αδύνατος, καχεκτικός
 ζενγγίνι, ζενγγίν(ης) ό - ζενγγίντσα ή (<zengin) = πλούσιος
 ζεβζέκι, ζεβζέκ(ης) ό - ζεβζέκι τό (<zevzek) = φλύαρος, λογάς, ζεβζέκης
 A ζίτ-τι (<zıt) = αντίθετος, ανάποδος
 Π ζιανκέρι, ζιανκέρ(ης) ό - ζιανκέρτσα ή - ζιανκέρι τό (<ziyankâr) = ζημιάρης
 ζολ-λους B, ζορλους AΦ (<zorlu) = εξαιρετικός, σπουδαίος

3. Ἀντωνυμίες

Οί αντωνυμίες, πού δανείστηκε τό ΦΙ από την τουρκική γλώσσα, είναι ελάχιστες. Ἐκτός από την άοριστη ό φιλάν(ης), πού κλίνεται, όλες οί άλλες είναι άκλιτες και χρησιμοποιούνται για όλα τά γένη και όλες τις πτώσεις και στούς δυό άριθμούς.

B

παδχά άοριστη (<başka) = άλλος
 πιρ-πρινά άλληλοπαθής (<bir birini) = ό ένας τόν άλλο

D

- τίσιπ άοριστη (<dip = βυθός, πυθμένας) = (ουσιαστική και επιθετική)
 = όλος
 A φιλάν(ης) ό - φιλάντσα ή - φιλάνι τό άοριστη (<filân και falan) = ό τάδε, ό δείνα

H

- Π (χ)έρ B, (χ)άρ AΦ, άοριστη (<her) = (μόνο ως επιθετική) ό καθένας, ό κάθε
 Π (χ)έρ-τόινα ή -τέινα B, (χ)άρ-τόινα ή -τάρινα AΦ άοριστη (<her biri) = (μόνο ως ουσ.) ό καθένας
 Π (χ)ερκές B, (χ)άρκās AΦ άοριστη (<herkes) = (μόνο ως ουσιαστική) ό καθένας

K

(κ)εντι - (κ)εντινέ αὐτοπαθής και όριστική (<kendi-kendine) = ό ίδιος

τόν ἑαυτό του |, μόνος του, ὁ ἴδιος
 κεντι-παδινά ὀριστική (<kendi başına) = τοῦ κεφαλιοῦ του, μόνος του,
 μόνος
 κίμι ὀριστική (<kim) = μερικοὶ
 κίμισι ὀριστική (<kimisi) = μερικοὶ
 νάαταρ(α) ἐρωτηματικὴ καὶ ἀναφορικὴ (<ne kadar) = πόσος, ὅσος

4. Ἀριθμητικά

πριντόης (<birinci) = πρῶτος, καλύτερος, ἐξαιρετικὸς
 τοχσάνα (<doksan) = ἐνενήντα
 σεξέντα Β, σᾶξάνα (<seksen) = ὀγδόντα

5. Ρήματα

Τὰ ρήματα, ποὺ δανείστηκε τὸ ΦΙ ἀπὸ τὴν τουρκικὴ, λήγουν κατὰ κανόνα
 σὲ 1) -ίζω καὶ -ῶ, 2) λιγότερα σὲ -ιέ(γ)ω Β ἢ -ιέ(ζ)ω καὶ -ιέω, 3) ἐλάχιστα σὲ
 -ά(γ)ω Β ἢ -άω καὶ 4) ἀκόμη πιὸ ἐλάχιστα σὲ -νω, -εῶ καὶ -σκω.

Α

ἀτστιτιέ(γ)ω Β, ἀτστιδιέω (<acımak) = πονῶ, λυποῦμαι
 ἴγλατιζω Β, ἴγλατιζω ΑΦ (<ağıllamak) = δηλητηριάζω
 ἄγλατ-τουρδίζω (<ağlatmak) = κάνω κάποιον νά κλάψει, νά πονέσει
 ἴγνατιζω Β, γιγνατιζω ΑΦ, ἴτς (<ağnamak) = κυλιέμαι σὲ στάχτη,
 σκόνη
 ἄγριτ-τουρδίζω (<ağritmak) = κάνω κάποιον, κυρίως κάποιον μέλος τοῦ
 σώματος νά πονέσει
 ἄχταρδίζω ἢ ἄχταρδῶ ΑΦ, ἴτς (<aktarmak) = ἀνακατεύω (κυρίως τὰ
 στάχυα στὸ ἄλωνι
 ἄλδουρδά(γ)ω Β, ἄλδουρδίζω ΑΦ (<aldırmak) = συντελῶ στὸ νά κλέ-
 ψει, νά ἄρπάξει, νά κλέψει κανεὶς κάτι ἀπὸ κάποιον
 ἄλιττιέω (<alışmak) = συνηθίζω (ἀμετάβ.)
 ἄλιττουρδίζω (<alıştırmak) = συνηθίζω κάποιον σὲ κάτι
 ἄγνατιζω καὶ ἄγνατῶ (<anlamak) = ἐννοῶ, καταλαβαίνω

ἀγνατ-τουρδίζω (<anlamlandırmak) = ἐξηγῶ ἢ οἶνω σὲ κάποιον νά καταλάβει κάτι

ἀντιέζω καὶ ἀντιέω (<anmak) = θυμοῦμαι, ἀναφέρω, ὑπενθυμίζω ἀρατίζω (<aramak) = ψάχνω, γυρεύω, ἐρευνῶ

ἀρχαλατίζω καὶ ἀρχαλατῶ (<arkalamak) = ὑποστηρίζω, προστατεύω ἀσλατίζω B, ἀσिलाτίζω καὶ ἀσिलाτῶ (<as(i)lamak) = μπολιάζω, κάνω ἐμβόλαιο

ἀστίε(γ)ω (<aşmak) = διαβαίνω ἀπὸ διάσελο ἢ πέρασμα πίσω ἀπὸ τὸ βουνό, βασιλεύω (γιά τὸν ἥλιο)

ἀβλατίζω (<avlamak) = κυνηγῶ, παρακολουθῶ

Π ἀβαρаланτίζω (<avaralanmak) = χασομερῶ

ἄζαρλατίζω καὶ ἄζαρλατῶ (<azarlamak) = μάλωνω, ἐπιπλήττω

ἄζτουρδά(γ)ω B, ἄζτουρδίζω AΦ (<azdırmak) = ἐξάπτω, ἐξερεθίζω

ἄζτιέω (<azmak) = ἐξερεθίζομαι, ἐξοργίζομαι, ἐξάπτομαι

B

παΐγρδάω (<bağırmak) = κραυγάζω, φωνάζω δυνατὰ

παχτουρδά(γ)ω B, παχτουρδίζω AΦ (<bakırmak) = βάζω κάποιον νά ἐξετάσει κάποιον

παριδτιέ(γ)ω (<barışmak) = συμφιλιώνομαι

παριδτουρδίζω (<barıştırmak) = συμφιλιώνω

παστουρδά(γ)ω B, παστοурδίζω (<bastırmak) = κλείνω τίς τρύπες, πιέζω

παδσареύω (<başarmak) = κατορθώνω, καταφέρνω, πετυχαίνω

παδслаτίζω καὶ παδслаτῶ (<başlamak) = ἀρχίζω

πατουρδά(γ)ω B, πατουρδίζω AΦ (<batırmak) = βυθίζω, καταστρέφω

πατ-τιέ(γ)ω (<batmak) = βυθίζομαι, καταστρέφομαι, χάνομαι

παϊντά(γ)ω B, παϊντίζω AΦ (<bayılmak) = λιποθυμῶ

ποεντίζω B, пдднтіζω, AΦ (<beğenmek) = διαλέγω, προτιμῶ, μοῦ ἀρέσει

пुकантіέζω B, пукантіζω καὶ (спάνια) пукантіέω AΦ (<beğenmek) = διαλέγω, προτιμῶ, μοῦ ἀρέσει

пеклетиζω καὶ пеклетиῶ (<beklemek) = φυλάγω, περιμένω

пенгзетиζω (<benzemek) = παρομοιάζω

песлетиζω καὶ песлетиῶ (<beslemek) = διατρέφω, παχύνω (κυρίως ζῶο)

пезтиέω (<bezmek) = βαριέμαι

пихтиέω (<bıkmak) = μπουχτίζω, βαριέμαι, ἀηδιάζω

пирхитиέω (<birakmak) = ἀποβάλλω (γιά ζῶα)

пилтурдίζω (<bildirmek) = γνωστοποιῶ

πικρικτουρδά(γ)ω B, πικρικτουρδίζω AΦ (<biriktirmek) = μαζεύω, συγκεντρώνω, έξοικονομώ
 πιτιέζω και πιτιέω (<birmek) = τελειώνω, τερματίζω
 πογουδτιέω (<boğuşmak) = μαλώνω (για τὰ σκυλιά κυρίως)
 ποχτῶαλατίζω (<bohçalamak) = τυλίγω σὲ μπόγο (ιδίως ροῦχα)
 ποῶατίζω και ποῶατῶ (<boşamak) = παίρνω διαζῦγιο, χωρίζω
 ποῶσαντίζω (ἄορ. ποῶάντ'σα) (<boşanmak) = λύνομαι (για ζῶα), ξεχύνομαι, ρέω (για νερό ἀλλακιοῦ, δεξαμενῆς)
 πογιατίζω (<boyamak) = χρωματίζω, βάφω, μπογιατίζω
 πογιατ-τουρδίζω (<boyatmak) = βάζω κάποιον νά βάψει κάτι
 ποζτιέζω B, ποζτιέ(ζ)ω AΦ (<bozmak) = καταστρέφω, χαλῶ
 ποζτουρδά(γ)ω B, ποζτουρδίζω AΦ (<bozdurmak) = βάζω κάποιον νά χαλάσει κάτι, κάνω τὰ χρήματα ψιλὰ
 πελτιέζω B, πελτιέω AΦ (<bölmek) = μοιράζω, διαιρῶ
 πουτατίζω και (σπάνια) πουτατῶ (<budamak) = κλαδεύω
 πολαντιέ(γ)ω B, πολαντιζώ AΦ (<bulanmak) = θολώνομαι, ταρασσόμαι, συννεφιάζω
 πολαντουρδίζω (<bulandırmak) = θολώνω, βάζω κάποιον νά θολώσει
 πουλαδτιέω (<bulaşmak) = ἀναμιγνύομαι, ἀνακατεύομαι, ἀκουμπῶ
 þουρουδτιέω (<buruşmak) = μαραίνομαι
 þουρουδτουρδίζω (<buruşturmak) = μαραίνω
 πουγιοурδά (<buyurmak) = διατάζω

C

τῶαπαλατίζω και τῶαπαλατῶ (<cabalamak) = προσπαθῶ
 Π τῶαν-ναντίζω (<canlanmak) = ζωηρεύω, ζωντανεύω
 Π τῶανα(β)ουρ(d)ίζω (<canavar (= ἄγριο ζῶο) ἢ canvermek (= πεθαίνω))
 = οὐρλιάζω (για τὰ ἄγρια ζῶα και τὰ σκυλιά)
 τῶαῖτιέω (<caymak) = ἀλλάζω γνώμη, μετανιώνω
 τῶιβιλετίζω (<cinildamak) = κελαηδῶ, κάνω τσίου τσίου

Ç

τῶαλιντιζώ (<çalınmak) = προσβάλλομαι ἀπὸ ἄρρώστια (κυρίως για τὸ φυτικό κόσμος)
 τῶαλιδτιέω (<çalışmak) = ἐργάζομαι, δουλεύω
 τῶαλτῶ (<çalmak) = τραβῶ τὸ μαχαίρι, πῆζω τὸ γάλα, σκουπίζω, παίζω μουσικό ὄργανο, τῶαλτιέ με ὁ ὕπνος B, τῶαλτεῖ μι ὁ ὕπνος AΦ (= με παίρνει ὁ ὕπνος)

ἱδάλχα(λα)τίζω (<çalkalanmak) = ξεπλένω πρόχειρα (μαγειρικά σκεύη)

ἱδάρπτιέ(ζ)ω (<çarpmak) = χτυπῶ, ρίχνω με ὀρμή κάτω, ἐξαπατῶ

ἱδατίέζω (<çatmak) = συναρμολογῶ, στήνω

ἱδατιέ(γ)ω (<çatmak) = συγκρούομαι, συναντῶ, μαλώνω

ἱδατιστιέω (<çatışmak) = συγκρούομαι, μαλώνω

1. ἱδατλατίζω, 2. ἱδατλατῶ (<çatlamak) = 1. σκάζω κάποιον 2. σκάζω ἐγώ

ἱδαστεύομαι (<İsws çatmak) = βασανίζομαι, παιδεύομαι

ἱδεκιντά(γ)ω B, ἱδεκιντίζω AΦ (<çekinmek) = ντρέπομαι, δὲν ἔχω θάρρος, διστάζω, ἀποτραβιέμαι, ὀπισθοχωρῶ, ἀποφεύγω

ἱδενελετίζω B, ἱδәнәләтiзω AΦ (<çeneli(= φλύαρος) + -ίζω) = φλυαρῶ

ἱδουρδά(γ)ω (<çevirmek) = κυκλώνω, στρέφω, γυρίζω (ἐνεργ.), ράβω παπούτσια

ἱδιγирдāω (<çığırmaq) = φωνάζω, κραυγάζω, τσιρίζω

ἱδιχίλατίζω (<çikilamak) = κομποδένω, βάζω κάτι μέσα σὲ κομπόδεμα

ἱδιρһтiэ(ζ)ω (<çirmak) = τινάζω ἢ χτυπῶ (γιὰ νὰ πέσει ὁ σπόρος ἢ ὁ καρπὸς)

Π ἱδιφτελετίζω B, ἱδιфтәләтiзω AΦ (<çiftelemek) = ζευγαρώνω, κάνω κάτι ζευγάρι

ἱδιγνατίζω και ἱδιγνατῶ (<çığnemek) = καταπατῶ

ἱδιλ-лентiзω (<çimlenmek) = βλασταίνω, πρασινίζω

ἱδινтeύω (<İsws çimdik = τσίμπημα) = χαράζω με ξυράφι τὴν ἐπιδερμίδα, γιὰ νὰ φύγει τὸ μαῦρο ἢ τὸ μολυσμένο αἷμα

ἱδιбилeтiзω (<çivilemek) = καρφώνω με σφήνες κάτι, στερεώνω με σφήνες κάτι

ἱδιзeύω (<çizmek) = τραβῶ γραμμὴ (κυρίως με ἀλέτρι στὸ χωράφι)

ἱдогалтiзω (<çoğalmak) = πληθαίνω, αὐξάνομαι

ἱдолажeύω (<ἱδολάχος [(= κουλὸς) <çolak]) + -εύω) = εἶμαι κουλὸς

ἱдол-лантiзω (<çollenmek) = ξεχειλίζω, ἀγριεύω, τρελαίνομαι σὰ χείμαρρος

ἱдоρлантiзω (<çorlanmak) = δηλητηριάζομαι, πεθαίνω ἀπὸ δηλητηρίαση (χρησιμοποιεῖται συχνὰ σὲ κατάρεις)

ἱдоктiэ(γ)ω B, ἱдоктiэ(ζ)ω AΦ (<çökme) = καταρρέω, ὑποχωρῶ, κατακάθομαι (στὸν πάτο)

ἱдоμεлтeύω (<çömelmek) = κάθομαι ἀνακούρκουδα

ἱдоул-лантiзω (<çullanmak) = ἐπιπίπτω, ἐγκαθίσταμαι κάπου πολλές φορές, γίνομαι φορτικός

ἱдουруктiэω (<çürümek) = σαπίζω

ἱдουруктuрdизω (<çürütmek) = ἀφήνω ἢ συντελῶ νὰ σαπίσει κάτι

D

- ταταντίζω (<dadanmak) = καλομαθαίνω, γλυκαίνομαι
- Π ταγλατίζω (<dağlamak) = καίω, καταστενοχωρώ (μεταφορ.)
- ταντῶ καὶ καταταντῶ (<ἴσως dalamak = δαγκώνω, κεντῶ) = ἀρπάζω
- ταλαστiew AΦ, Tῶ (<dalaşmak) = δαγκώνω τὸν ἄλλο, μαλώνω (για σκυλιά)
- ταλγαλαντίζω (<dalgalanmak) = κυματίζω, ἔχω ζάλη
- ταλτιέω (<dalmak) = ἀφαιροῦμαι, βυθίζομαι σὲ βῦθο, ὄρμῳ
- τανιδεύομαι (<danişmak) = συμβουλευομαι
- ταρσιχλαντίζω (<darsıklanmak) = στενοχωριέμαι
- ταρσιχτιέω (<darsıkmak) = στενοχωριέμαι
- ταβραντίζω (<davranmak) = κινούμαι, βιάζομαι, προσπαθῶ
- ταγιαχλατίζω καὶ ταγιαχλατῶ (<dayaklamak) = στηρίζω, βάζω ὑποστήριγμα
- ταγιαντιέ(γ)ω B, ταγιαντίζω AΦ (<dayanmak) = ἀντέχω, ἀντιστέκομαι, στηρίζω
- Π τερτλεστiew (<dertleşmek) = λέω τὰ βάσανά μου στὸν ἄλλο
- τίτιδτιέω (<didişmek) = ὀργίζομαι πολὺ, πονῶ
- τικτιέω καὶ τικτιέω (<dikmek) = στήνω ὄρθιο, ὀρθώνω
1. τιλετίζω 2. τιλ-λετῶ (<dilemek = ἐπιθυμῶ) = 1. ἐπιθυμῶ, περιμένω ἀπὸ τὸ Θεό. 2. Εὐχομαι, προσεύχομαι, ἐπιθυμῶ
- τιλιμλῆτιζω (<dilimlemek) = κόβω κάτι σὲ φέτες
- τινελδιζω (<dinlemek) = περιμένω, στέκομαι ὄρθιος
- τιγνετίζω B, τιγνῆτιζω AΦ (<dinlemek) = ἀκούω, ὑπακούω, προσέχω
- τιριλιτιέ(γ)ω B, τιριλιτίζω AΦ (<dirilmek) = ζωντανεύω, ἀνασταίνομαι, ἀναρρωννύω
- τογρατίζω (<doğramak) = κομματιάζω, λιανίζω
- τοχαντουρδιζω (<dokandurmak) = προσβάλλω, πειράζω
- τοχαντιέ(ζ)ω B, τοχαντίζω AΦ (<dokanmak καὶ dokunmak) = προσβάλλομαι, πειράζομαι, ἀκουμπῶ
- τολατίζω (<dolamak) = περιτυλίγω, τυλίγω
- τολαντουρδιζω (<dolandırmak) = περιφέρω, τριγυρνῶ κάποιον
- τολαντίζω (<dolanmak) = περιφέρομαι, τριγυρνῶ (ἐγὼ)
- τολαστiew (<dolaşmak) = μπερδεύομαι
- τολασττουρδιζω (<dolaştırmak) = μπερδεύω κάποιον
- donaτίζω (<donamak) = στολίζω, τακτοποιῶ, σιγυρίζω
- τοσῆτιζω (<döşemek) = στρώνω (κυρίως τὴν αὐλὴ μὲ πλάκες)
- τουμαν-νατίζω (<dumanlamak) = δίνω φωτιά, ντουμανιάζω
- τουρουλδιέ(γ)ω B, τουρουλδιζω (<durulmak) = κατακάθομαι, γίνομαι διαυγής

τουρουμλετίζω B, τουρουμλᾱτίζω AΦ (<dürülmek) = διπλώνω, τυλίγω
 τουδουντάω B, τουδουντίζω ΠΕΡΧ (düšünτίζω AΦ-D) (<düşünmek)
 = σκέπτομαι
 τουζεν-νετίζω B, τουζᾱν-νάτίζω AΦ (<düzenlemek) = τακτοποιῶ
 τουζδιέ(ζ)ω (<düzmek) = τακτοποιῶ, σιάζω, ραματιάζω

E

ἐγλιεντιέ(γ)ω B, ἄγλᾱντίζω AΦ (<eglenmek) = γλεντῶ, διασκεδάζω
 (γ)ερδιέω (<ermek) = φτάνω· κυρίως στη φράση: τ' ἄχίλι του τζό(γ)ερ-
 διέ' = τὸ μυαλὸ του δὲ φτάνει, δὲν κόβει
 ἐσιρκετίζω B, ἄσιρκᾱτίζω AΦ (<esirmek) = προστατεύω, φυλάγω

F

- A φεραχλαντίζω (<ferahlanmak) = ἀνακουφίζομαι, ἡσυχάζω
 φιρλαντίζω καὶ φιρλατῶ (<fırlamak) = πετῶ, ἐκτοξεύω
 φιτλετίζω (<fitlemek) = ἐξερεθίζω, ὑποκινῶ, βάζω ζιζάνια

G

- A γαζαλιέζω (<gazelenmek) = κιτρινίζω (γιά φύλλα)
 κᾱτῶαλᾱτίζω (<gezelemek) = διανυκτερεύω, κάνω νυχτέρι
 κεῖτῶιντά(γ)ω B, κᾱτῶιντίζω AB, Ὑτῶ (<geçinmek) = διαβιῶ, περνῶ τὴ
 ζωή
 κερκιλετίζω B, κᾱρκιλᾱτίζω AΦ (<gergilemek) = τεντώνω
 κεῖτουρδά(γ)ω B, κᾱτουρδίζω AΦ (<getirtmek) = παραγγέλλω, φέρνω μὲ
 τὴ βοήθεια κάποιου κάποιον ἢ κάτι
 κοῖτῶίζω B, κοῖτῶάω AΦ (<göçmek) = μεταναστεύω, μετοικῶ
 κοῶρδίζω ΠΕΡΧ (<gövmek) = πρασινίζω
 κοζλετίζω καὶ κοζλετῶ B, κοζλᾱτίζω καὶ κοζλᾱτῶ AΦ (<gözmek)
 = περιμένω
 κουλ-λεντίζω B, κουρλᾱτίζω AΦ (<gürlemek) = βροντῶ, καίω καλᾶ μὲ
 θόρυβο (γιά τὴ φωτιά μὲ ξύλα)
 κουβεντιέ(γ)ω B, κουβᾱντίζω AΦ (<güvenmek) = βασίζομαι, ἐμπιστεύ-
 ομαι, ἐλπίζω

H

- Π χαμλατίζω (<hamlamak) = παθαίνω σωματική ὑπερκόπωση (χρησιμο-
 ποιεῖται γιά τοὺς ἀσυνήθιστους στή δουλειά ἀνθρώπους ἀλλὰ καὶ γιά

τὰ ἀδοῦλευτα ὑποζύγια: ἄλογα, βόδια κ.τ.λ.)

- A χαραμίζω (<χαράμι τὸ [= ἄδικο, παράνομο, ἄθεμιτο]<haram] + -ίζω)
= χαραμίζω

1. χαρτῶε(ύ)ω 2. χαρτῶεύουμαι (<harcamak) = 1. ξεδεύω 2. ξεοδιάζομαι
χαδεύω B, χασῶλατίζω καὶ χασῶλατῶ AΦ (<haslamak) = ζεματίζω

- A χαζιλ-λατίζω καὶ χαζιλ-λατῶ B, χαζιρλατίζω καὶ χαζιρλατῶ (<hazirla-
mak) = ἐτοιμάζω

χαζιλαντίζω (<ITAK hazlanmak) = εὐχαριστιέμαι, μοῦ ἄρέσει, συμπαθῶ
χαλαλαστιάω (<helâllaşmak = ἀλληλοσυγχωροῦμαι) = ἀποχαιρετῶ

- A (ἥ)εσαπλάτιζω (<hesaplamak) = λογαριάζω

- A χαβασλαντίζω (<heveslenmek καὶ havaslanmak) = ἔχω κλίση, ὄρεξη,
ἐπιθυμία

χίκ-μῶκ λέω (<hik mik) = ἀπαντῶ σὲ ἐρώτηση ἀόριστα

χαρλατίζω (<hırlamak) = γρυλίζω (γιά ζῶα)

χοῦοῦrdίζω (<homurdanmak) = μουγγρίζω

χοπῶλατίζω καὶ χοπῶλατῶ (<hoplamak) = πηδῶ, χοροπηδῶ

χορλατίζω (<horlamak) = ροχαλίζω

χοσῶλατίζω (<hoşlanmak) = εὐχαριστιέμαι, μοῦ ἄρέσει, συμπαθῶ

χοβῶλατίζω καὶ χοβῶλατῶ (<hovlamak) = ὀρμῶ, χυμῶ

- Π χουιλαντίζω (<huyulanmak) = τρομάζω, ταρασσομαι, φοβοῦμαι

I

- A ιτῶαρλατίζω (<icarlamak) = νοικιάζω

- A ιλατῶλατίζω (<ilâçlamak) = βάζω φάρμακο

ιμπρεντίζω (<imrenmek) = λιμπίζομαι, ποθῶ

ιμζαλατίζω (<imzalamak) = βάζω κάποιον νὰ ὑπογράψει κάτι

- A ινατῶλαστιάω (<inatlaşmak) = πεισμώνω, βάζω πείσμα

ιῶμαρλατίζω (<işmarlanmak) = παραγγέλλω, κάνω νεῦμα

- A ιῶταχλαντίζω (<iştahlanmak) = ἔχω ὄρεξη, ἐπιθυμῶ

K

γαπαρδιέ(γ)ω B, γαπαρδίζω AΦ (<kabarmak) = φουσκώνω (ἀμετάβ.)

γατῶουρδίζω καὶ γατῶουρδάω (<kaçırmak) = φυγαδεύω

χαχτιέ(ζ)ω (<kakmak) = σπρώχνω μὲ τὰ κέρατα

γαῖλαλατίζω (<kalaylamak) = γαιώνω

γαντουρδά(γ)ω B, γαντουρδίζω AΦ (<kandırmak) = ξεγελῶ, πείθω

χαπαχοῦμαι (<kapaklanmak) = σκοντάφτω, πέφτω μπρούμυτα ἀπὸ
μπέρδεμα τῶν ποδιῶν, ἐνεργητ. χαπαχώνω

- γαπάτιζω ΑΦ, χαπάχων Β (<karamak) = κλείνω, σκεπάζω με τὸ καπάκι
- γαπαντίζω (<kapanmak) = κλείνομαι, μένω αποκλεισμένος· γαπαντισμένος = αποκλεισμένος
- χαπαν-ναντίζω (<kapanlamak) = γεμίζω τὸ ἄλεύρι στὸ χαπάνι (= μεγάλο χώρισμα στὸ σπῆτι ἢ μεγάλο σακὶ γιὰ ἄλεύρι ἢ σιτάρι)
- γαπουδτιέω (<karişmak) = ἄρπάζω, ληλατῶ
- γαπουδτουρδά(γ)ω Β, γαπουδτουρδίζω ΑΦ (<kariştirmek) = συντελῶ στὸ νὰ ἄρπάξουν, νὰ ληλατήσουν κάτι
- γαπτουρδά(γ)ω Β, γαπτουρδίζω ΑΦ (<kaptirmek) = συντελῶ στὸ νὰ ἄρπάξουν, νὰ ληλατήσουν κάτι
- γαπτιέ(γ)ω Β, γαπτιέ(ζ)ω ΑΦ (<karmak) = ἄρπάζω, |διαφεύγω, ξεφεύγω
- γαριέζω (<karamak) = κατηγορῶ, κακολογῶ, συκοφαντῶ
- γαρερλετιζω Β, γαρῆρλᾶτίζω ΑΦ (<kararlamak) = κανονίζω, ρυθμίζω
- γαριδτουρδά(γ)ω Β, γαριδτουρδίζω ΑΦ (<kariştirmek) = ἀνακατεύω
- γαριδτιέ(γ)ω Β, γαριδτιέω ΑΦ (<karişmak) = ἀνακατεύομαι
- γαρδिलातō Β, γαρδिलातिζω ΑΦ (<karşilamak) = συναντῶ, προϋπαντῶ, ἀντιλέγω
- A κίσιφλετιζω Β, κίσιφλᾶτίζω ΑΦ (<kâşiflemek και keşiflemek) = παρακολουθῶ κρυφά, κρυφακούω, ἀφουγκράζομαι κρυφά
- γατιένω Β, γατιέ(ζ)ω, ποντ. γατεύω και χατεύω (<μᾶλλον kovmak και ὄχι katmak) = διώχνω
- γαβλατίζω (<kavlamak) = ξεφλουδίζω
- γα(β)ουρδάω (<kavurmak) = καβουρδίζω
- γα(β)ουδτιέω (<kavuşmak) = πλησιάζω, εφαρμόζω, σμίγω, συναντῶ (ἀμετάβατο)
- γαβουδτουρδίζω (<kavuştirmek) = εφαρμόζω, σμίγω, συναντῶ, πλησιάζω (μεταβατ.)
- γαϊρδά(γ)ω (<kaymak) = ὑποστηρίζω, ὑπερασπίζομαι
- γαζαντίζω (<kazanmak) = κερδίζω
- καμουρδά(γ)ω (<kemirmek) = τραγανίζω, κατατρῶγω, μασῶ κάτι σκληρὸ
- κέρτεύω (<kertmek) = χαράζω, κάνω ἐντομή, ἐγκοπῇ
- κῆστουρδίζω Β, κᾶστουρδίζω ΑΦ (<kestirmek) = κόβω διὰ μέσου ἄλλου, βάζω κάποιον νὰ κόψει κάτι
- ἴν-νατίζω (<kinamak) = κακρίνω, ἀποδοκιμάζω, ἐπικρίνω
- ἱριχιτιέω ΠΕΡΧ (<kırılmak) = στραμπουλιζώ, σπάζω
- ἱιρδάω (<kirmek) = καταστρέφω
- ἱιρῆτιέω (<kırmak) = ψαλλιδίζω, κουρεύω, περικόπτω
- ἱισχαντιέ(γ)ω Β, ἱισχαντίζω ΑΦ (<kışkanmak) = ζηλεύω

- γιβιρδάω (<kinirmek) = κλώθω, στρίβω (ένεργ.)
 γιβραντίω (<kinranmak) = στριφογυρίζω, περιφέρομαι
 Α γιυτιέω (<kiymak) = λυποῦμαι, τσιγγουνεύομαι
 γιζτιέω (<kizmak) = ἐξάπτομαι, ἐξοργίζομαι
 κίδνετιζω και κίδνετῶ (<kişnemek) = χλιμιντρίζω
 γολαϊλατιζω (<kolaylamak) = διευκολύνω
 γολτούχλατιζω (<koltuklamak) = πιάνω κάποιον ἀγκαζέ
 γοντιέω (<konmak) = καταλύω, ἐγκαθίσταμαι κάπου
 γονουστιέω (<konusmak) = συζητῶ
 γοπάρδιζω (<koparmak) = ἀποσπῶ
 γοπτιέω (<kormak) = ἀποσπάζομαι
 γοβαλατιζω και γοβαλατῶ (<konalamak) = διώχνω, κυνηγῶ
 κόπουρδιζω (<körürmek) = βγάζω ἀφρό, ἀφρίζω
 κόριενέσκω Β, κόριένω ΑΦ (<kör (= τυφλός)+ -ιεν(εσκ)ω) = τυφλώνομαι
 κότουλάντιζω (<kötülenmek) = ἀδυνατιζω, ἀσχημίζω
 γουτσαχλατιζω και γουτσαχλατῶ (<kucaklamak) = ἀγκαλιάζω
 γουτουρδάω Β, γουτουρδιζω και γουτουρδιέω ΑΦ (<kudurmak) = λυσιαίζω
 γουλ-λαντιζω (<kullanmak) = χρησιμοποιοῶ, μεταχειρίζομαι, φλογίζομαι
 γουλ-λαντιζει ή νιστία = φουντώνει ή φωτιά, γουλ-λαντιζω χίλε Β = σκέπτομαι
 γουρδιέ(ζ)ω (<kurmak) = ἐτοιμάζω, στήνω
 κούφλεντιζω Β, κούφλάντιζω ΑΒ (<küflenmek) = μουχλιάζω
 κούφλεντουρδιζω Β, κούφλάντουρδιζω ΑΦ (<küflendirmek) = συντελῶ, γίνομαι αἴτιος νά μουχλιάσει κάτι
 κούκρώνω Β, κούκράτιζω και κούκράτῶ ΑΦ (<kükremek) = ἀφρίζω

L

- Α ἰλεχίμλετιζω (<lehimlemek) = συγκολλῶ μὲ καλὰ ή ἄλλη συγκολλητική οὐσία μέταλλα

M

- μᾶλᾶτιζω και μᾶλᾶτάω (<melemek) = βελάζω
 Α μεραχλαντιζω (<meraklanmak) = ἐπιθυμῶ πολὺ, μερακλεύομαι
 Π<Α μουνταρεύω Β, μουνταρλατιζω ΑΦ, Ἵτῶ (<murdarlamak) = μολύνω, μαγαρίζω
 Α μouxουρλατιζω (<mühürlemek) = σφραγίζω

Α μιζαβουρλατίζω (<müzevirlemek) = προδίνω

N

ναμουσλαντίζω (<ναμούσι τὸ [(= ντροπή, τιμή, υπόληψη)<namus]
+ -λαντίζω) = ντρέπομαι

Π ναζλαντίζω (<nazlanmak) = κάνω νάζια

Π λεμερδίζω B, λᾱmᾱrdíζω AΦ (<nemlenmek) = ύγραίνομαι

A νικάχλατίζω B, νικᾱχλᾱτίζω AΦ (<nikāhlanmak) = στεφανώνω

Π νισαν-νατίζω ΠΕΡΧ (<nişanlanmak) = ἄρραβωνιάζω

A νι(γ)ετλεντίζω (<niyetlenmek) = σκοπεύω, προστίθεμαι, ἀποφασίζω

O

οὐλτιέ(γ)ω καὶ οὐλτιέ(ζ)ω B, οὐλτιέω B (<οὐλγούνι [(= ὥριμος)<olgun]
+ -τιέ(γ)ω ἢ -τιέ(ζ)ω) = σαπίζω, ἀλλοιώνομαι ἀπὸ τῆ ζέστη

ὀλ-λατίζω καὶ ὀ(ρ)λατίνω B, ὀρλατίζω καὶ ὀρλατῶ AΦ, Ὑῶ (<ITAK
ollamak ἢ orlamak) = σκαρφαλώνω

ὀβελετίζω B, ὀβᾱλᾱτίζω καὶ ὀβᾱλᾱτῶ AΦ (<ovalamak) = τρίβω, θρυμ-
ματίζω, κυλῶ ἢ πλάθω μὲ τὰ χέρια μου (ζυμᾶρι, κνιά, πηλό), γιὰ νὰ
κάνω σβολάκια

χοβλατίζω καὶ χοβλατῶ (<onlamak) = ὀρμῶ, ἐπιτιθεμαι

ὀτιέω (<oymak) = τρυπῶ, γλύφω μὲ μαχαίρι μυτερὸ ἢ τρυπάνι

ὀϊνατ-τουρδά(γ)ω B, ὀϊνατ-τουρδίζω AΦ (<oynatmak) = βάζω ἢ ἀναγ-
κάζω κάποιον νὰ χορέψει, κοροϊδεύω, παιδεύω, κάνω σὲ κάποιον
νούμερα

ὀρσελετίζω B, ὀρσᾱλᾱτίζω καὶ ὀρσᾱλᾱτῶ AΦ (<örselemek) = ἀνακα-
τεύω, καταστρέφω μὲ τὸ ἀνακάτεμα (κυρίως κηπευτικά φυτὰ)

ὀζᾱτίζω ΠΕΡΧ (<özetmek) = πολτοποιῶ, λειώνω (κάτι τὸ στερεὸ)

P

Π πακλατίζω καὶ πακλάτῶ (<paklamak) = καθαρίζω

παλ-λατίζω B, παρλατίζω καὶ παρλατῶ (<parlamak) = λάμπω, λαμποκο-
πῶ, γυαλίζω

πασλαντίζω (<paslanmak) = σκουριάζω

πατλάτίζω καὶ πατλάτῶ (<patlamak) = σκάζω

παλῑαχεύω (<παλῑάχος [(= τραυλός)<peltek] + -εύω) = τραυλίζω

περῑσιμλετίζω B, περῑσιμλετίζω AΦ (<perşinlemek) = περτσινώνω

Π περῑσαν-ναντίζω (<περῑσάνι [(= ἀξιολύπητος)<perişan] + -ναντίζω) =

συγχύζομαι, γίνομαι άξιολύπητος, δυστυχῶ

πισλετιζω και πισλετω (<rislemek) = λερώνω, μολύνω

Π πουσμαντιζω (<πουσμάνι [(= μετανιωμένος)<rişman)]) + -τιζω) = με-
τανιώνω

πορτιέω (<ITAK portmak η pörtmak) = ξεπετιέμαι, ξεπηδῶ

πουστιέω (<pusmak) = συστέλλομαι και δὲ μιλῶ, ζαρώνω, τρυπώνω,
κρύβομαι

R

A ιρεχατλαντῶ B, (i)ραχατλαντιζω AΦ (<rahatlanmak) = ήσυχάζω

S

σαγίργιαίνω (<σαγίρι[(= κουφός)<sağır] + -γιαίνω) = κουφαίνομαι

σαχιντά(γ)ω B, σαχιντιζω και σαχιντάω (<sakınmak) = σκιάζομαι,
παραμερίζω

σαλ-λατιζω και σαλ-λατῶ (<sallamak) = κουνῶ, σείω

σαλ-λαντιζω (<sallanmak) = κουνιέμαι, σείομαι

σαντῶιλαντιζω (<sancılanmak) = ἔχω δὲ ὑπότομο περιοδικὸ πόνο,
κολικόπονο

σαπτιέω (<sapmak) = παραμερίζω (ἀμετάβ.)

σαπτουρδί(γ)ω B, σαπτουρδιζω (<saptırmak) = παραμερίζω (μεταβ.)

σαραρδιζω (<sararmak) = χλωμιάζω, κιτρινίζω

σαβουῶτιέω (<savuşmak και sınışmak) = απομακρύνομαι, φεύγω κρυ-
φά, περνῶ, τὸ στρίβω

σαβουῶτουρδιζω (<savuştırmak) = ξεπερνῶ, απομακρύνω, διώχνω, ξε-
προβοδῶ

σαϊλιδιέζομαι (<sayılmak) = ὑπολογίζομαι, λογαριάζομαι

σαϊτιέ(γ)ω B, σαϊτιέ(ζ)ω (<saymak) = ὑπολογίζω, λογαριάζω

σεπέιλετιζω (<sepetlemek) = δέρνω πολὺ κάποιον, ὥστε τὸν κάνω τοῦ
ἀλατιοῦ

A σεβδαλαντιζω (<sevdamak) = ἐρωτεύομαι

A σεβιντιζω B, σᾶβιντιζω AΦ (<sevinmek) = χαίρομαι

σιτῶιρατιζω και σιτῶιρατῶ (<siçgramak) = πετιέμαι ἐπάνω, πηδῶ ἐπάνω,
πιτσιλίζω

σιγτουρδιζω (<siğdırmak) = κάνω κάτι νά χωρέσει κάπου

σιγτιέω (<siğmak) = χωράω

σιχίλιτέ(γ)ω (<sıkılmak) = στενοχωριέμαι, συγχύζομαι

σιχῶτουρδιζω (<sıkıştırmak) = πιέζω, στενοχωρῶ κάποιον

σινατιζω και σινατῶ (<sinatmak) = δοκιμάζω

σιριμλετίζω B, σιριμλᾶτίζω AΦ (<σιρίμι τὸ [(= στενὸ λουρὶ ἀπὸ ἀκατέργαστο δῆρμα γιὰ ράψιμο τσαρουχιῶν) <sirim] + -ίζω) = ἐπιδιορθώνω τσαρούχι ράβοντάς το μὲ σιρίμι
 σιρταρδίζω καὶ σιρταρδῶ (<sirtarmak) = ἀντιστέκομαι, ἀντιμιλῶ
 σουβατίζω (<sivamak) = σουβατίζω
 σιρδάω (<siyirmak) = ξύνω (κυρίως ἐπιφάνεια ἐδάφους)
 σιζίλατιζω καὶ σιζίλατῶ (<sizlamak) = πονῶ, ὑποφέρω ἀπὸ πόνο
 σικτουρδίζω καὶ σικτουρδάω (<siktirmek) = διώχνω, ἐξαποστέλλω, |τὸ β' σημαίνει καὶ : φεύγω
 σοχτιέω (<sokmak) = μπήγω, χώνω
 σοκραντίζω (<sokranmak) = γκρινιάζω, μεμψιμοιρῶ
 σολδιενέσκω (<soldurmak) = μαραίνομαι
 σολουτίζω (<solumak) = λαχανιάζω ἀπὸ κούραση
 1. σουρδίζω, 2. σοῦορδίζω, σομουρδίζω καὶ σομουρδάω (<somurtmak = εἶμαι σκυθρωπὸς, κατεβάζω τὰ μοῦτρα, κατσουφιάζω) = 1. βαρυκομῶ, γκρινιάζω, 2. τρώω γρήγορα σὰν πεινασμένος
 σοϊτιέω (<soymak) = ληστεύω. κυρίως λέγεται: ξυμνώνω <ξεγυμνώνω
 σοϊκτιέ(ζ)ω (<sökmek) = ξηλώνω, ξεριζώνω
 σοϊλετίζω καὶ σοϊλετ-τουρδίζω (<soyletmek) = ἀναγκάζω κάποιον νὰ μιλήσει, τὸν κουράζω μὲ τὸ κουβεντολῶ, τὴ φλυαρία
 σιρδάω (<sürmek) = ξύνω, διαρκῶ
 σουρτεύω (<sürtmek) = προστρίβω, τρίβω, σουρτεύομαι = προστρίβομαι, τρίβομαι
 σουρτουκλεντίζω B, σουρῖουκλᾶντίζω AΦ (<sürtüklenmek) = ἀλητεύω
 σουρουντουρδίζω (<süründürmek) = βασανίζω
 σουρουντίζω (<sürünmek) = βασανίζομαι
 σουζδιέ(ζ)ω (<süzme) = στραγγίζω (μεταβ. καὶ ἀμετάβ.)

§

- A ἄσφαχλαντίζω (<ITAK şafaklanmak) = κοιτάζω ὁλόγυρα σὰν χαζός, στραβός, ἀλλήθωρος
 ἄσφουρδάω (<şaşırmak) = συγχέω, μπερδεύω (ἀμετάβ.)
 ἄσφουρδίζω (şaşırtmak) = συγχύζω, μπερδεύω (μεταβατ.)
 ἄσφτιέ(ζ)ω (<şaşmak) = τὰ χάνω, μένω ἐκπληκτός
 ἄφρνετίζω (<ἄφρη ἢ [(= φῶς) <şavk] + -ίζω) = φέγγω
 ἄφρνετίζω καὶ ἄφρνετῶ (<şırmak) = ἀποθρασύνομαι, ἀτακτῶ (λέγεται κυρίως γιὰ τὰ κακοαναθρεμμένα παιδιὰ)
 ἄφουλετίζω καὶ ἄφουλετῶ (<siflemek) = ξεφλουδίζω
 ἄφουπλετίζω (<süphelenmek) = ὑποψιάζομαι, ὑποπτεύομαι

Τ

τανιτίζω και τανιτάω (<tanımak) = κοιτάζω, διακρίνω, αναγνωρίζω
 τανιδεύομαι (<tanışmak) = συμβουλευόμαι, ζητώ τη γνώμη κάποιου
 τapan-νατίζω (<tapannamak) = ισοπεδώνω με τὸ τᾱπάνι
 ταῖτιτίζω και ταῖτιτά(γ)ω (<taşımak) = χρησιμοποιῶ, μεταχειρίζομαι
 ταῖσλατίζω και ταῖσλατῶ (<taşlamak) = πετροβολῶ, ρίχνω πέτρες σὲ
 κάποιον

ταῖτιέω (<taşmak) = ξεχειλίζω

ταβαν-νατίζω (<tavannamak) = ταβανιάζω

ταβλαντίζω (<tavlanmak) = παχαίνω (γιά τὰ ζῶα)

ταζιλ-λατίζω B, ταζιρλαντίζω AΦ (<tâzırlamak) = ἐπιπλήττω, μαλῶνω

ταμπᾶλ-λάντίζω (<tembellenmek) = τεμπελιάζω

A τεμπεχλετίζω και τεμπεχλετῶ (<tembihlemek) = συσταίνω, παραγ-
 γέλλω

τεπέλετίζω και τεπέλετῶ (<tepelemek) = καταπατῶ, κακοποιῶ καταπα-
 τώντας

τιρμιχλατίζω και τιρμιχλατῶ (<tirmiklamak) = μαζεύω ἄχυρα, χόρτα
 κ.τ.λ. με τὸ τιρμίχι (= τσουγκράνα)

τίσιλατίζω και τίσιλατῶ (<tıslamak) = ἀγκομαχῶ

τίτιρετίζω και τίτιρετῶ B, τίτιρᾶτίζω και τίτιρᾶτῶ (<titirmek) = τρέμω,
 τρεμουλιάζω, τρομάζω

τοχμαχλατίζω (<tokmaklamak) = κοπανίζω, χτυπῶ με τὸν κόπανο

τοπαλεύω (<topalamak) = κουτσαίνω

τοπλάτίζω και τοπλάτῶ ΠΕΡΧ (<toplamak) = μαζεύω (κυρίως λέγεται
 σωρεύω)

τοζλετίζω B, τοζλατίζω AΦ (<tozlamak) = σκονίζω, σηκώνω σκόνη

τουταμλατίζω (<tutamlamak) = φουχτώνω, ἀδράχνω

τουζλατίζω ΠΕΡΧ (<tuzlamak) = ἄλατίζω

τουνετίζω B, τουνᾶτίζω AΦ (<tünemek) = κουρνιάζω

U

οὔῑτιέω (<uşmak) = πετῶ, φτερουγίζω

ῑγρατιέω (<uğramak) = ἀντικρίζω, συναντῶ, ἐπισκέπτομαι κάτι ἢ κά-
 ποιον, περνώντας ἀπὸ ἐκεῖ

ὀγραῖτιέω (<uğraşmak) = ἀσχολοῦμαι, καταγίνομαι

οὔλατίζω (<ulamak) = συνδέω, ἐνώνω, προσθέτω

οὔλαῖτιέω (<ulaşmak) = προφταίνω, προλαβαίνω

οὔλτιέ(γ)ω B, οὔλτιέ(ζ)ω AΦ (<ulmak) = σαπίζω (γιά καρπούς, σάρκες)

οὔλουτίζω (<ulumak) = οὔρλιάζω

ῥμουτιέ(γ)ω B, οὔμδιέ(ζ)ω AΦ (<unmak) = ἐλπίζω, περιμένω
 οὔμουτλαντίζω (<umutlanmak) = ἐλπίζω
 ὄντιέ(γ)ω B, οὔντιέζω AΦ (<unmak) = βρίσκω κάτι καλό, γίνομαι πλούσιος
 ὀσαντίζω καὶ ὀσαντιέω (<usanmak) = βαριέμαι, πλήττω
 ὀσαντουρδά(γ)ω B, ὀσαντουρδίζω (<usandırmak) = ἐνοχλῶ πολύ, ζαλίζω κάποιον
 οὔιδουρδά(γ)ω B, οὔιδουρδίζω AΦ (<uydurmak) = ταιριάζω, προσαρμόζω κάτι
 οὔιτιέ(γ)ω B, οὔτιέ(ζ)ω AΦ (<uymak) = ταιριάζω (ἀμεταβ.), συμφωνῶ
 οὔζατίζω ΠΕΡΧ (<uzamak) = ἐπεκτείνω, μακραίνω

V

βιζιλατίζω καὶ βιζιλατῶ (<vizlamak) = βομβῶ (γιά ἔντομα κυρίως)
 βανιλατίζω (<vinlamak) = βομβῶ (γιά ἔντομα κυρίως)

Y

ἐγλατώνω B, γιαγλατίζω καὶ γιαγλατῶ AΦ (<yağlamak) = λιπαίνω, ἀλείφω
 γιαχίῳτιέω (<yakışmak) = ταιριάζω με κάτι
 γιαναῳτιέω (<yanaşmak) = πλησιάζω
 γιαπouῳτιέ(ζ)ω (<yapışmak) = κολλῶ (ἀμετάβ.)
 γιαπouῳτουρδά(γ)ω B, γιαπouῳτουρδίζω AΦ (<yapıştırma) = κολλῶ
 κάτι πάνω σὲ κάτι
 γιαραλατίζω καὶ γιαραλατῶ (<yaralamak) = τραυματίζω
 γιαρατιέ(γ)ω B, γιαρατιέ(ζ)ω AΦ (<yaramak) = χρησιμεύω, παρουσιάζομαι ἀπρόσμενα, ἀπροσδόκητα
 γιαῳατιέ(γ)ω B, γιαῳατιέ(ζ)ω AΦ (<yasamak) = ζῶ
 γιαρατίζω (<yaratmak) = δημιουργῶ
 γιαζδουρδίζω (<yazdırmak) = γράφω κάτι μὲ τὴ βοήθεια κάποιου ἄλλου
 γελ-λεῳτιέ(γ)ω B, γερλᾶῳτιέω AΦ (<yerleşmek) = ἐγκαθίσταμαι, τακτοποιοῦμαι
 ἔλ-λεῳτουρδά(γ)ω B, γερλᾶῳτουρδίζω (<yeleştirmek) = τοποθετῶ, τακτοποιῶ
 γεῳτιέω (<yetişmek) = ὀριμάζω, προφταίνω, καταφθάνω
 γετίεω (<yetmek) = ἐπαρκῶ, ὀριμάζω, ἐνηλικιώνομαι
 ἐγτιέζω B, γιγτιέ(ζ)ω AΦ (<yığmak) = σωριάζω, στοιβάζω
 γιοχλατίζω καὶ γιοχλατῶ (<yoklamak) = ἐπισκέπτομαι, ψάχνω, ἐρευνῶ

χ'λατῶ (μέλλ. ἄ χ'λατήσω, ἄορ. χ'λάτ'σα) (<ĩσως yoklamak) = ψάχνω, ἐρευνῶ

γιολ-λατίζω καὶ γιολ-λατῶ (<yollamak) = στέλνω, ξεπροβοδῶ

γιορδιέω (<yoramak) = ἐξηγῶ, ἐρμηνεύω

Z

ζαπουν-ναντίζω καὶ ζαπουντίζω (<zapınmak) = ἀδυνατίζω (γιά ζῶα)

Π ζε'χερλετίζω B, ζε'χίρλετίζω AΦ (<zehirlemek) = δηλητηριάζω, φαρμακῶνω

ζεν'γγιν-νεντίζω (<zenginlemek) = πλουτίζω

ζολ-λατίζω B, ζορλατίζω καὶ ζορλατῶ (<zorlamak) = προσπαθῶ πολὺ

II. ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ἐπιρρήματα

Ἀντίθετα μὲ ὅ,τι συμβαίνει στήν ΚΝΕ στοῦ ΦΙ δὲ σχηματίζονται ἀπ' ὅλα τὰ ἐπίθετα ἐπιρρήματα. Ἡ ἀδυναμία αὐτὴ καλύπτεται μὲ ἐπιρρηματικὸ κατηγορούμενο: κἀθιτι σαπουρλοῦς (= κἀθετα ὑπομονετικός, καὶ ὄχι ὑπομονετικά) καὶ μὲ διάφορους ἄλλους τρόπους: ἀντί: ζεῖ πλούσια, λέμε: εἶναι πλούσιος, ἀντί: μίλησες κουτά, λέγεται: μίλησες σάν κουτὸς

A

- A ἄτῶπα καὶ ἄτῶάφ' (<acaba) = ἄραγε, μήπως
 A ἄμ-μα (<am(m)a) = καλὰ, ὥραϊα, |ὅμως (σύνδ.)
 ἄντῶα(ς) (<anca(k)) = μόνον, μόλις
 ἄραγιὰ (<araya) = στοῦ ἐνδιαμέσο, στή μέση, στήν ἐρημιά. Ἀπαντᾷ στή φράση: χάνουμαι ἄραγιὰ (= χάνομαι, ἐξαφανίζομαι).
 A ἄσιλὰ (<asil) = κυρίως, προπάντων
 Π ἄσκάρᾶ (<aşkâre) = φανερά
 A ἄσουρου (<aşure) = πέρα ἀπὸ τὸ πρέπον
 ἄζγοῦνα (<azgin) = φοβερά, πάρα πολὺ

B

- Π βαχδιάρ (<bahtiyar = εὐτυχισμένος) = καλὰ
 πᾶσ-ουστουνᾶ (<başüstüne) = μάλιστα
 πασῶν-πασᾶ (<baştanbaş) = ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη
 A πεντζερὲ B, πᾶντζᾶρᾶ ΑΦ, παζᾶν (<bazi, bazen) = κάπου κάπου, κάποτε κάποτε
 πέρκι καὶ πέλκι, βελ-λέκι B, πελ-λέκι ΑΦ (<belki) = ἴσως, σχεδὸν
 πελ-λίσουζε B, παουσούζα (<bellisiz) = ἀγνώριστα
 Π παραπάρε B, παραπάρα ΑΦ (<beraber) = μαζὶ, ἰσόβαρα
 Π πέτε-χαβᾶ B, πέτα-χαβᾶ ΑΦ, Ὑτῶ (<betahava) = δωρεάν
 πιτόμισουζα (<biçimsiz) = ἀκαλαισθητά, ἄσχημα
 πιλὲ B, πιλᾶ ΑΦ (<bile) = μαζὶ
 бирдѣн, бирдѣн-бирѣ B, бирдѣн, бирдѣн-пирᾶ ΑΦ, Ὑτῶ (<birdev, birdenbire) = ἁμέσως, μεμιάς, μονομιᾶς.
 ποδουνᾶ (<boşuna) = στοῦ κενό, στὰ χαμένα, ἄδικα
 πιτόוני (<bütün) = ἐντελῶς, ὁλοκληρωτικά, ἐξ ὁλοκλήρου

C

- τῶπατᾶν (<cabadan) = δωρεάν, τῶπα-βερεσιὲ B, τῶπα-βᾶρᾶσιᾶ ΑΦ
 (<caba-veresiye) = δωρεάν

Ç

- ἰσάπα (<çap) = στραβά
 ἰσάπχοῦνα (<çapkin) = στραβά, ἀνάποδα
 ἰσοχπίρ (<çokbir) = ὅχι συχνά, σπάνια

D

- A τάιμα (<daima) = πάντοτε, κάθε φορά
 τικίνε (<dikine) = κατακόρυφα
 τολασίχα (<dolaşık) = μπερδεμένα, περίπλοκα

E

- A χέλπετ-τα B, ἄλπαῖ (<elbet) = βέβαια, καὶ βέβαια
 ἔν (<en) = πίο, περισσότερο (μόριο ἐπιτατικό σχετικού ὑπερθετικού)
 ἔστάφαλε (<estagfurullah) = ὅχι δά, δὲν ὑπάρχει λόγος, μὲ συγχωρεῖς,
 ἄπαγε τῆς βλασφημίας
 A ἐβελδέν B, ἄβᾶλδᾶη AΦ (<e(v)elden) = πρωτύτερα

F

- A φεράχα (<ferah) = ἄνετα, ὀρεξιάρτικα, χαρούμενα

G

- Π κᾶχ (<gâh καὶ kâh) = κάποτε κάποτε, πότε πότε
 κᾶτόᾱ-κουντουζ (<gecegündüz) = νύχτα μέρα
 κερτσεκ (<gerçek) = ἀλήθεια, ἴσως, μάλλον, πιθανόν
 κιβι ἢ κιπι (<gibi) = σάν
 γογιά (<göya ἢ güya) = τάχα, ὀθῆεν
 κουτίιλα B, κουτῶᾶλᾶν AΦ (<güçle) = μὲ δυσκολία
 A χαβαρτσουζε B, χαπαρσουζα AΦ (<habarsız) = ξαφνικά, ἀπροειδοποι-
 ητα
 χαλε B, (χ)ᾶᾶ AΦ (<hele) = πρῶτα, μόνο, τουλάχιστο, προπάντων
 Π (χ)έρ-χαλ(τά) B, ἔρ-χαλ(τά) AΦ (<herhalde) = ὅπωςδῆποτε, μάλλον,
 ἴσως
 Π (χ)έρ-γιερ(d)ᾶ B, (χ)ᾶρ-γιερ(d)ᾶ AΦ (<heryer(d)e) = παντοῦ, σὲ κάθε
 μέρος
 A (χ)εσαψουζα (<hesapsız) = ἀσυλλόγιστα
 Π (χ)ἔτζ (<hiç) = καθόλου
 Π (χ)εῖτῶ-ὀλμάσα (<hiçolmazsa) = τουλάχιστο
 A χουσουσί (<hususî) = ἰδιαίτερα, ἐπίτηδες, γι' αὐτὸ καὶ μόνο

I

- A ιχπαλά B, ἐχπαλά AΦ (<ikbala) = στήν τύχη, τυχερά, καλά
 A ἱλ-λε (<ille ἢ illā) = ὅπωςδῆποτε
 A ἱνατῶνā (<inatina) = ἐπίτηδες, πεισματικά, γιά πείσμα

K

- E γαπαλά (<kabala) = κουτουρού, πρόχειρα, ἐπιπόλαια, κατ' ἀποκοπή
 κέχ B, κᾶχ AΦ (<kâh ἢ gâh) = κάποτε, ἄλλοτε
 A γάλπα (<kalp) = βαρετά, τεμπέλικα
 γαρᾶρτῶε B (<kararca) = δίκαια, κανονικά
 E κελέσα B, κᾶλᾶσᾶ AΦ (<keleş <καλός) = ὁμορφα, ὥραϊα
 ἱιβράχα (<kinrak) = σβέλτα, γρήγορα
 γουρνάζα (<kurnaz) = δόλιος, δόλια) = λαίμαργα, ἀχόρταγα

M

- A μάχσους (<mahsus) = ἐπίτηδες
 A μαζλουῦμα (<mazlum) = ἥπια, ἥρεμα, ἡσυχα, ταπεινά, σεμνά
 A μεραχλουῦδε B, μεραχλουῦδα AΦ (<meraklı) = μερακλίδικα, μέ μεράκι
 A μερχαμεῖσουζα B, μάχρᾶμᾶῖσουζα AΦ (<merhametsiz) = σκληρά,
 ἄσπλαχνα
 A μεσελέ B, μᾶσᾶλᾶ AΦ (<meselâ) = λόγου, παραδείγματος χάρη
 μουσμουζα (<mısmız) = ἀργοκίνητα, ὑπουλα, πονηρά
 A μουτλάχ(ι) (<mutlak) = ἐξάπαντος, ἴσως

N

- A ναμουσ-σοῦζα (<namussuz) = ἀδιάντροπα

P

- Π πάκα (<pak) = καθαρά
 πίσσα (<pis) = ἀκάθαρτα, σιχαμερά, βρώμικα

R

- A (ι)ρεχάτε B, (ι)ραχάτα AΦ, ῾Tῶ(<rahat) = ἡσυχα
 Π ἱράστα (<ras) = τυχαῖα

S

- A ζαπάαναν (<sabaanan) = πρωί
 A σαπουρσουζα (<sabırsız) = ἀνυπόμονα
 σαγλάμε B, σαγλάμα AΦ (<saglam) = γερά, στερεά
 Π σερπέσε B, σᾶρπᾶσα AΦ (<serpes) = ξένοιαστα, ἐλεύθερα

σέρτα B, σάρτα AΦ (<sert) = σκληρά

σίχα (<sık) = πυκνά

A σιφτάχι B, σουφτάχι AΦ (<siftah) = πρωτότερα

§

σάσχουνα (<şaşkın) = έκπληκτα, συγχυσμένα

T

A τabi (<tabii ή tâbi) = βέβαια

A ταπιāt-σουζα (<tabiatsız) = ανάγωγα

A<Π ταμαχκίερα B, ταμαχκάρα AΦ (<tamahkâr) = τσιγγούνικα, πλεονε-
κτικά

ταμάν (<taman) = αναμφίβολα

τανιμαζικά A, τανιμαζούχα 'Tô (τανιμαζούκα AΦ-D) = πρωί πρωί

ταςίπα (<tas'ip) = στραβά, λοξά, ανάποδα

A τερπιασουζα B, τάρπιäσουζα AΦ (<terbiyesiz) = ανάγωγα

τέρσα B, τάρσα AΦ (<ters) = ανάποδα

τέρσινε B, τάρσινä AΦ (<tersine) = ανάποδα

τούλ-λουñ τούλ-λουñ B, τούλ-λους τούλ-λους AΦ (<türlü) = λογιής λο-
γιής

Ü

οüstou-πασι ή πασινä (<üstü başını) = επάνω του, στο κεφάλι του, από
πάνω ως κάτω, έξ ολοκλήρου, όλόκληρος

V

A βερεσιέ B, βάρäσιä AΦ (<veresiye) = με πίστωση

Y

Π γιάχοτ ή γιαχότ (<yahut) = είδεμή, άλλιώς >Γιάχο = έ όρε! B

γιαχίνα (<yakına) = κοντά, κοντινά, πρόσφατα

γιάνα (<yan = πλευρά, πλάγια όψη) = λοξά, πλάγια

γιανάζα (<yanaz) = ανάποδα, δύστροπα

γιαβάσα (<yavaş) = σιγά

γιόχ (<yok) = όχι

Z

A ζāṛ(ı) (<zâhir) = ίσως, βέβαια, αναμφίβολα

A ζāti B, ζāṭān AΦ, ζāti(v) 'Tô(<zaten) = εξάλλου

A ζιτ-τινά (<zittına) = ανάποδα, πεισματικά

ζορ-ζορουνä (<zor-zoruna) = με τό ζόρι, με δυσκολία, με τη βία

Σύνδεσμοι

A

ἀμ-μά (<amma) = ὁμως, |καλά, ὠραῖα (ἐπίρρ.)

D

δεμέκ(-κι) B, τεμέκ(-κι) A (<demek ki) = ὥστε, δηλαδή, σὰν νὰ λέμε
τεῖ καὶ δεῖ (<deyi ἢ diye) = μὲ τὴν ἰδέα ὅτι τάχα ἦ δῆθεν

Π ἔρ B, ἄρ AΦ, Ἵτ (<eger) = ἄν, σὲ περίπτωσιν ποῦ

G

κερέκ-κερέκ B, κᾶρᾶκ -κᾶρᾶκ AΦ (<gerek) = εἴτε-εἴτε, κερῆκ B, κᾶρᾶκ
= ἐφόσον, ἂν εἶναι ἀνάγκη

H

A χαλπούκι (<halbuki) = ἐξάλλου, ἐν τούτοις

Π (ῥ)έμι B, ἄμι AΦ (<hem) = καὶ (προσθετικὸς)

M

ματέμ(-κι) B, ματᾶμ(-κι) AΦ (<matem ki) = ἐφόσον, ἀφοῦ

Π μέρισα(μ) B, μᾶρισᾶ(μ) AΦ (<meyer ise) = ὥστόσο, ὥστε, ἐπομένως

N

νὲ-νὲ B, νᾶ-νᾶ AΦ (<ne-ne) = οὔτε-οὔτε

S

σάνκι (<sanki) = μήπως, σάμπως

Y

Π γιά (<ya) = ἀλλά, γιά-γιά (<ya-ya) = ἦ-ἦ

Π γιά μου (<ya mi) = μήπως, ἦ μήπως

γιάνι (<yani) = δηλαδή

γιόγουσα καὶ γιόχτσα (<yoksa) = μήπως

Ἐπιφωνήματα

A

Π ἄφεριμ ἦ ἔφεριμ (<aferim) = μπράβο, εὐγε!

ἁμάν(ι) (<aman) = ἁμάν!

Ç

ἰσόυş (<şüş) = ἐπιφώνημα με τὸ ὅποιο σταματᾷ κανεὶς τὸ γαϊδούρι

H

(ḥ)έιβαḥ (<heyvah) = ἄχ, δυστυχία μου!

ḍôṭ (<hoṣṭ) = ἐπιφώνημα γιὰ τὸ διώξιμο τῶν σκυλιῶν

I

A ἰῶαλ-λᾶ (<i(n)şallah) = μακάρι!

K

κέσκε Β, κᾶσκᾶ ΑΦ (<keşke) = μακάρι!

M

A μάσ-ῶαλά(ḥ) (<maşallah) = μπράβο!

U

ὀλᾶν (<ulan) = ὦρέ, βρέ!

V

βάḥ (<vah) = ἄχ, βάχ!

βάι (<vay) = ἀλίμονο!

Y

γιαλ-λαḥ (<yallah) = ἐμπρός, δρόμο!

Μόρια

ἰῶτῆ Β, ἰῶτᾶ ΑΦ, ᾿Τῶ (<işte) = μόριο δεικτικό: νά!

κῖ (<ki) = μόριο ποῦ μπαίνει στο τέλος τῶν προτάσεων ἢ φράσεων

τᾶ ἦ τῆ (<ta) = (ἐπιτατικό μόριο γιὰ χρόνο καὶ ἀπόσταση): ὦς, ἀπὸ

Ἀνετυμολόγητες

φαρασιώτικες λέξεις, ἀπὸ τίς ὁποῖες μερικὲς μοιάζουν με τουρκικὲς

᾿Αδαμιντᾶ ἐπίρρ. = συχνὰ πυκνὰ

ᾰḥ-ḥᾰ ἢ -πληθ. ᾰḥ-ḥᾰδες οἱ = τουρκάλα

ᾰῶλανίḥι τ' = ᾰστεῖο, ᾰῶλανίχα ἐπίρρ. = ᾰστεῖα

γιεκτούς ὁ - γιεκούσσα ἢ = ἀλήτης - ἀλήτισσα <ἴσως περσ. γεκιατῆ
= μοναδικός

γιρσετέρ(ης) ό = χωροφύλακας
 γιρτσής ό = κουμπι (ρούχου)
 έπαχάς ό - έπαχάδες οί = διακεκριμένος, αξιοτίμος
 ζιου ή - ζιουδι(ς) οί ΑΦ = κιλίμι
 ίνκέν ίνκέν έπίρρ. = όπωςδήποτε
 κάρτδούπι = κατάφορτος, κάρτδούπι 'πίδι = κατάφορτη άπιδιά <ΐσως
 άρμ. kar = πέτρα
 κέξι(λα) = ΐσως, λέγω 'τι κέξι = νομίζω ότι...
 κισίπι = άφθονία, μεγάλο πλήθος
 κίτδάνι τó = θηλύκι, κόψα, μικρό τσαπράζι, που χρησιμεύει για κούμ-
 πομα ρούχων
 μασουρί τó = ό πέρα από τó κανονικό, ό άνώτερος
 μαδ-σαλ-λός ό Β, μασαλός ό ΑΦ = άβραγιά ή τμήμα κήπου, που χρησι-
 μεύει για φυτώριο φυτών, διάφορων ζαρζαβατικών
 παγάρτσί τó = ζυμάρι, μισοψημένο ψωμί
 παγάρτσίκο τó = άζυμο ψωμί
 πάτσί τó, πάτσε τά = κομμάτι ήλιαστού κρέατος <πατσίζω = ξεσχίζω
 πιρίλ(ης) ό = πασπάλη, ψιλó άλεύρι
 πισίρής ό = σκοτούρα, πισίρής τζό 'σει = δέν τόν πολυενδιαφέρει
 τεβετσούκι τó = μάλλινο ύφασμα
 τδαντίρ(ης) ό - τδαντίρσα ή - τδαντίρι τó = έξωμότης, άτακτος· έτσι
 έλεγαν οί Φαρασιώτες και τόν Τοῦρκο, που μιλούσε φαρισιώτικα
 τσαγεύω = βροντώ, κάνω θόρυβο με μεταλλικά νομίσματα
 τσάρι τó = τρίχα, τσάρ' τó ΠΔΙ <μήπως άρβ. zar, πληθ. esar
 τσαρπάνας ό = παλιό μεταχειρισμένο παπούτσι για πέταμα
 τσιλίδι τó = άναμμένο κάρβουνο, ΠΔΙ τσιλιδ' τó
 τίσί(χ)λα έπίρρ. = μόνον πάντοτε, τίσίχλα άσπρο = μόνο άσπρο
 χάιτσης ό Β, χάι(τί)ση ή ΑΦ = κάμπος, πεδιάδα, έρημιά· 'πόμεινιν σή
 χάιση Α = έμεινε στους πέντε δρόμους, στήν έρημιά, κατάμονος
 χαλτσί τó = μεγάλο καζάνι, χάλκινος λέβητας, <ΐσως έλλ. χαλκός
 χαπκάς ό = δισάκι, πρβ. τó τουρκικό heybe και της ΠΔΙ χάιπά ή